

خلاصہ دسورتونو

روابط، امتیازات، مقاصد، تقسیم

اونور گنڑ معلومات ل دسورتونو

سورة الفاتحه - سورة ق

Ketabton.com

مدرس: مولانا خلیل الرحمان صاحب مدظلہ

طالب: محمد ایوب

سورة فاتحه

(۱) ہر سورۃ دسے پیرتیب قرآن کے پادال ہر اوپہ نزول کے ۵ نمبر ہیں سورۃ مدثر دسے: علق۔ قلم۔ مزل۔ مدثر۔ فاتحہ، رکی، اودنی اساتہ تو تخصیص رکھ کر لے شی چہ بعض الفاظ لکھ صلوات، جہاد، باز کواۃ پہ کی سورۃ نو کے لغوی معنی سرہ رازی اودنی سورۃ نو کے پہ اصطلاحی معنی سرہ رازی بل داچنی سورۃ نو کے خطاب زیات تر مشرک انو اوامیان تہ وی اودنی سورۃ نو کے خطاب ہمیشہ اہل کتابو اوامیانو تہ وی کی سورۃ نو ہفہ دی چہ ہجرت نہ تھکے نازل شوے دی اگرچہ پہ طائف یا بل مقام کے والے نہ وی اودنی ہفہ دی چہ ہجرت نہ بعد نازل دی اگرچہ خبر پہ موقع فاتح مکہ نہ پس ولے نہ وی۔ 86+28=124

(۲) نومونہ سورۃ فاتحہ: دفتاحے گزومونہ دی قانون دادے چہ کثرۃ الاماء بتدل علی کثرۃ الصفاء لکہ یوسرے چہ قاری ہم دے عالم ہم، حافظ او مفتی ہم دے دا گزومونہ القابات دے سڑی پہ گزومونہ صفاتو دلالت کوی دغہ شان دفتاحے ہم گزومونہ دی اودا نومونہ چا دران نہ نہ دی جو کڑے۔ بلکہ داؤل نقل دی ونی ﷺ نہ:

(۱) فاتحہ: افتتاح نہ دے پراستو کئے: دے سورۃ سرہ افتتاح دقرآن اشوہ... (۲) اساس القرآن: بنیاد قرآن یا خلاصہ قرآن: دتمام اسانی کتابونو اودقرآن خلاصہ ہم دے سورۃ کے دہ (۳) سورۃ صلوات: حدیث دے: لاصلوات لمن لم یقرأ بفاتحہ الکتاب پہ جمع کے امام اوپہ زانلہ موز کے موز گز اربہ فاتحہ دانی ورنہ موز نہ کیگی نور سورۃ نو دخلق پہ خود اودا سورۃ دخالق پہ خود دے (۴) سورۃ حمد: پہ شروع دے سورۃ کے حمد نہ دی (۵) سورۃ الشافیہ: داسورۃ روحانی پیارو دپارہ شفادہ کہ چرے معنی مطلب سرہ پورا یاد کرے شی اوئل پرے اوکڑے شی (۶) کافی: چاچدا سورۃ زوہ کڑو معنی او مطلب سرہ اوئل پرے اوکڑو نو دجنم نہ خلاصی دپارہ بیکانی شی دہ لہ (۷) وافیہ: مکمل دضمون لحاظ سرہ: درجہ پہ درجہ کیے ٹول بیانات دی (۸) رقیہ: دم والا سورۃ: لکہ شگہ چہ ابوسعید الخدریؓ چلو ملگر وسرہ جہاد تہ تلے دوپہ لارہ کے دوقوم شرچہ مار یا لزم خوڑلے دو... ۱۰۰ اکڈے ترے واخستے... بعضے خلق دے نہ پدم پیسے اختلاو استدلال کوی مگردا غلط دی ہفہ خوال غیبت وو ستاد اشوی۔

(۹) کز: خزانہ وعلومو: شیخ القرآن صاحب ہر فرما بل چہ کہ چرے ماتہ اللہ شپک ۶ کالہ عمر راکڑی اوڑہ مسلسل ہم دافاتحہ بیانوم نو زما عمر

پختہ شی مگردے فاتحے علوم پہ ختم شی

(۱۰) تعلیم المسلمہ: رسوال کو لو چل یا علم: ژوپسے تعریفونہ داللہ، بیاجلہ عاجزی، بیاسوال کول بل داچنہ غوث بل پکاری دی ہدایت اوپدے ثابت قادی او شگہ پہ غواڑے احادیثو کے رازی چہ بہترین دعا دیونس وہ (لا اله الا انت سبحانک...) زکہ چہ ددعا درے شرائط وادھف درے داڑہ دے دعا کے دو (۱) چہ دچانہ غواڑے ہفہ بہ بخل نہ پاک گزومے

(۲) چہ غواڑے نو ددغے شیو ہفہ مالک گزومے (۳) چل زان بہ عاجزہ گزومے۔

(۱۱) ام القرآن: ام اصل یا مورت وائی شگہ چہ موراصل دچی وی دغے سورۃ فاتحہ اصل دؤل قرآن دہ

(۱۲) ام الکتاب: دؤلو اسانی کتابو اصل یا خلاصہ ہم دے فاتحہ کے دہ

(۱۳) سبع مثانی: اووہ اثینو چہ بار بار پیلے کیگی مانزہ کے کسک

(۳) وجہ تقدیم: ہسے خوزمونگ علماء ددے لس وجوہات خالی مگر ہفہ زیات تر علمی دی دلہ صرف دوہ وجوہات وایو:

(۱) ٹول قرآن پہ دو قسمہ اثینو مشتمل دے یو علمی بل عملی علمی دعلم وعتیدے سرہ تعلق لری لکہ توحید اورسالت یا ایمان بالا خرہ وغیرہ عملی صرف عمل سرہ تعلق لری لکہ قیام الصلوات یا حج وغیرہ نو پدے فاتحہ کے دادا وڑہ قسمہ موجود دی ژومی درے اثینو علمی دی چہ عقیدے سرہ تعلق دے او بل ثلورم ایت ایاک نعبد... تعلق عمل سرہ دے

(۲) پہ اعتبار دقرآن ۴ حصے دے (۱) الخالق لکل... (۲) الربی... (۳) المبارک فی... (۴) ایمان... نو فاتحہ الحمد للہ کے خالق تہ اشارہ دہ رب العالمین کے ددو یسے حصے خلاصہ پہارٹن کے

دوریسے حصے المبارک: خلاصہ اوپہ مالک یوم الدین کے داخرے حصے خلاصہ نو فاتحہ خلاصہ دقرآن دہ او قانون دادے چہ خلاصہ مقدم دی پہ تفصیل او تفسیر

حضرت مولانا شبیر احمد عثمانی دفتاحے وجہ ذاتی چہ قرآن کے ۶ خبرے دی، توحید+ رسالت+ احکامات+ قیامت+ حال دنونکو+ حال دنونکو نو فاتحہ کے دا شپک واڑہ شتہ پوہ

عالمان چہ خطاب کوی نو ژوہیہ خلاصہ شگے کڑی او بیارے مفصل بیان اوکڑی گ

(۴) مقصد سورۃ یادوہ یاخویر یا زبدہ (سج) دسورۃ چہ ٹول سورۃ دھفے نہ تاوگی ہفہ دے (۱) ایاک نعبد وایاک نستعین (۲) مقاصد اربعہ عالیہ۔ قرآن پاک 8 مسئلے بیانوی چہ 4 کچے مہمات او

4 کچے مہمات دی مہماتو تہ مقاصد اربعہ عالیہ ہم وائی چہ ہفہ دادی (۱) اثبات دتوحید (۲) رسالت... مہمات دادی... نو فاتحہ دغہ ژومی ثلور بیانوی دا ثلور مقاصد دفتاحے دہریت اولفظ نہ داسے

ثابت دی چہ الحمد للہ نہ ایاک نستعین پورے توحید خو پڈا گدے مگر اھد نا الصراط... ضالین پورے شگہ ثابت دے داسے چہ مونگ داسوال دھفے ذات نہ داسے کو چہ ددے کار نہ صرف اللہ دے

اثبات درسالت ترے داسے ثابت دے چہ علمی او عملی مسئلے مونگ تہ چاہیان کڑے یا راڑے دا رسول۔ شہ کے درتہ بیان کڑے قرآن کے۔ دے صدقات الکتاب مسئلہ واضح شوہ

دغے صدقات الکتاب ہم داخلہ چہ داصفات داللہ یا صفات دبنہ چہ ایاک نعبد وغیرہ کے دی مونگ تہ رسول شگہ رارسولہ دے دے قرآن کے بیان کڑے دہ اللہ رحمن اور جم دے اقرآن ہم د

اللہ رحم دے پوس ۵۸ قبل بفضل اللہ ورحمہ... ہم دغے مسئلہ ایمان بالا خرہ ہم داخلہ چہ داحمد وند اللہ شہ دپارہ وائے اودا عبادت داللہ شہ دپارہ کو دے دپارہ چہ قیامت کے مے پکارا شی بل داللہ

رب یعنی تربیت دبدن اور روح کو نکدے دے نو دروح تربیت پہ قرآن سرہ کوی دے دپارہ چہ دازوچ مے قیامت کے بچ شی دغذاب۔ پہ مالک یوم الدین سرہ اثبات قیامت براہ راست نو مختصر داچہ دفتاحے

ہر ایت یا ہر لفظ نہ دا ثلور مقصدی خبرے واضح دی۔

(۲) آیت ۴ چہ حقوق اللہ و حقوق العباد کے مشترک ہیں ایسا کہ نبی اللہ تعالیٰ کے اوپر عبادت خاص کڑی ہے اللہ تعالیٰ اور بندہ حق دادے چدے عباد اور کڑی او دے پاپا کہ تقسیم کے ہم۔

دے۔ نو سورۃ فاتحہ کے ورد سے پہلور وفرقو (۱) دھرہ: دودی داگو دہ چا اللہ تہذ دھر شحاداتی طور پیرادی اوجا دتاتی طور یہ فاشی نوالحمد للہ ربیدے دھرہ باندے رداوشو جالللہ خالق دے دھرہ

پیدائش اور فنا کو اسبب گزری شے سے **cause & effect relationship** دیا گیا۔

نوروز ۵۵ دؤمبو ۵۶ هه داسه ترتیب وار تۆی چومگ ستانگی زک کوو چتالاند

نعمت سوال ز کہ کوو چہ تہ مالک دسزا او جزا ہے۔

(۲) سورۃ ممتاز دے یہ بیان تمام اسمانی علوم کو کم ہے یہ کتب سابقہ کے دی۔ دھن تو لو علم و مال کہاں تاکت بعد و اماں نستعین دے

(۵) داسورۃ ممتاز دے پچاس کیدوموز سرہ چودرۃ سورۃ صلوة هم وائی یعنی دے نہ بغیر موز نہ لگی۔ مقتدی نا امام ضرور فاتحہ وائی۔ نو نمونو دفاتحے کردے وضاحت بشو۔

جواب کوئی۔ چیز کہ چودا الفاظ زیات تر دعدا بز انوکے استعمال دی اوقاتحیثاوا السورة دو۔

(3)

اعتراض (۵) ایت ۱۰۶: آپس باندے چنن پورہ خبرہ کوے اوصابلہ۔ جواب (۱) ایت ۱۰۶: ناسخیر منہ (۲) زہ واللہ دکنم تابع یم

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶: پاتخاذ الولد باندے چنن موبگ دنا بنانو نہ منع کوے۔ نو ۵ جوابو نہ کوئی (۱) سبحانہ (۲) بل لہ مانی السلوت والارض (۳) کل لہ قانتون (۴) بدیع السلوت والارض (۵) واذا قضی امرنا فانما یقول لہ کن فیکون

اعتراض (۷) ایت ۱۱۸: کہتہ رشتونے پیغمبرے نوستاپہ رسالت واللہ ماسرہ خبرے اوکڑی: جوابو نہ کوئی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذا لک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین لایات لقوم یوقنون ددے دو جوابو نہ علاوہ علماء ددے جواب ہم کوئی چہ یوحجازی بادشاہ دکنم نفاظ کو لو د پارہ دھر چادر دازے نہ نہ زی۔ نو حقیق بادشاہ شنگہ داسے اوکڑی۔

دوا و دم ادا تم اعتراض در میان درے خبرے دی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ تو حید مرکز و فواہے بنی اسرائیل و تاسو مکیشک و لے شروع کرو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد ستا سودیکہ ابراہیم دعا و نو لے و پیغمبر منے (۳) ۱۳۲-۱۳۳: تو حید و لو انبیاء کرام سبق تو تبلیغ و فو تاسو لے تو حید نہ انکار کوے۔

اعتراض (۸) ایت ۱۳۲: پچھیل دقلے چتہ پچل دین کے پچلے پشک او تر دد کے لے لکھ یوحنا کھ بل خواج۔ جواب ایت ۱۳۲: اللہ المشرق و المغرب (یعنی زہ واللہ دکنم تابع یم۔۔) اعتراض (۹) ایت ۱۳۲: دصفا و مردا پے طواف۔ چہ پچلے خود صفا و مردا طواف کوے حالانکہ دودہ بتان (ناکیلہ او اسلاف) دو۔ اوموبگ دبتا نو عبادت نہ منع کوے۔ نو جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا و المروۃ من شعائر اللہ

بیانور و انتون کوے زواج، انداز، دلا دو توبے درے شرائط پائیت ۱۶۰ کے، دلائیل و پو حید، رد شرک او بیان دحر ماتو کو لے شی انما حرم علیکم المیتہ۔۔

(چپکے تفسیر ددے رویے جسے شتم شی نو حلد باقی خلاصہ بہ بیانو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کر لے شی: اول د جہاد د پارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: ددے پھقلہ درے اپنے خبرے کوئی: (۱) تربیت د مجاہد (۲) اصلاح ذخیل ملک (۳) اصلاح ذخیل کور

منزل (۲) سورۃ انفال کے: چہ میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوئی

منزل (۳) سورۃ مجادلہ کے: یعنی فتح نہ بعد قانون و آداب (تفصیل د پارہ او گورہ شروع ددریے جسے پقران کے)

نوایت ۱۷۷ کے اے د مجاہد ل صفات ذکر کوئی ۵ عقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق دی۔ بیا اصول اربعہ لیا سبب المدن (د ملک اصلاح د پارہ ثلور اصول) ذکر کوئی۔ لکھ

(۱) ایت ۱۷۸: قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) ایت ۱۸۰: تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳: فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثشی (لا تاكلوا اموالکم۔۔)

بیابیان روج پے شنگہ جے مال او بند دواڑہ لگی دند رنگ بہاد کے ہم دواڑہ لگی۔ ایت ۱۸۹: بیا ایت ۱۷۷-۱۷۹: پورے ۱۸۰ تو انین د کور مولو بیائیگی۔ ہند دادی:

(۱) ایت ۲۱۵: د کور مشرب ہند د چال لگوئی (۲) ایت ۲۱۶: مشرب ذخیل کور دافت کوئی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شہر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: نبی عن الخمر و البیسر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح لیشی (۶) ایت ۲۲۱: نبی عن الکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نبی عن الجماع فی حالت الحیض (۸) ایت ۲۲۳: مقصد جماع

(۹) ایت ۲۲۴: قسم خوئل واللہ پانوم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسکد ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: طلاق اقسام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسکد رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۴: کندے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵: حکم الخطیہ (لا جناح علیکم۔۔) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق و غیر مدخول (۱۶) ایت ۲۳۸: مسکد صلوۃ (۱۷) ایت ۲۴۰: وصیت للازواج

(۱۸) ایت ۲۴۱: مسکد فاکد و رکو طلاق شوے شوے تہ

ددے نہ بعد مسکد جہاد پرے تفریح کیگی پے بیان د جالوت او طالوت ایت ۲۴۶-۲۵۲: چپکے دایمرد جہاد د پارہ دودہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چپکے تفسیر ددے رویے جسے شتم شی نو حلد باقی خلاصہ بہ بیانو)

ثلورمہ حصہ: ایت ۲۵۳-۲۸۶: پدے کیے اتفاق فی سبیل اللہ ذکر دے۔ چتر غیب و رکوئی متفقینو مال تن فی سبیل اللہ اوز جرو رکوئی بخلاوت:

ایت ۲۵۴: دمرگ نہ تھے اتفاق اوکڑے ایت ۲۵۵-۲۵۶: ہند دعوہ ذکر کوئی چپکے مسکد د پارہ ہ اتفاق کوے۔ بیا د دو فو تو بیان کوئی یوایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان د

شیطان او مرد ددے چہ سرکشہ فرقدہ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشید کوئی لکھ ابراہیم او عزیز بیا مثالو نہ د پارہ د خرچ کو لو پائیت ۲۶۱-۲۶۳ (اللہ و رضاد پارہ)

اوایت ۲۶۴-۲۶۶ کے دنیاعرض د پارہ۔ ایت ۲۶۷ کے دطیب مال و رکو لکھ دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: دفعات پے سو خورد و باندے ایت ۲۸۲: ایت طویلا چہ بیان د معالما تو

کوئی۔ چہ لیلین دین پے شنگہ کوے۔

بیا آخر کوع کے بیان دھنے ثلور و مسکو کوئی کوے چہ تیرے شوے پٹول سورۃ کے بیا ایت ۲۸۲ کے بیان د تو حید پے لہ مانی السلوت سرہ پیا ایت ۲۸۵ کے اثبات در رسالت کوئی پیا من الرسول

سرہ۔ دریم پیا ایت ۲۸۶ کے پے لایکلف اللہ سرہ بیان د جہاد کوئی او اتفاق پرے قیاس کوئی زکہ چہ اتفاق نہ بغیر جہاد ممکن نہ دے۔

(۲) اثبات در رسالت: (چون نبی خداوند بفرماید و آخری دے) نبی کچھ فرمائی چیز یا مثال داسے دے لکے پوچھارت وی ہفے کے پوچھتے کہہ وی۔ مالک نے اگلی ہفہ بلڈنگ برابری۔
 انا خاتم النبیین لانی بعدہ اود دے اثبات ^{رسالت} دھم مقصدے چہ در رسول پہ طریقو کے کامیابی گزول۔ بدعتی چہ بدعت کوی۔ نو نبی کرہ نہ آخری رسول گزوی۔ نہ دھفہ طریقو کے کامیابی گزوی
 (۳) الجہاد فی سبیل اللہ: جہاد کہد جہد نشی نو معنی دے دہ انتہائی کوشش کول۔ دپارہد اشاعت دقران او سنتو۔ چہ دادرین اللہ دے۔
 او کہ جہاد جہد نشی نو مطلب یے دے فراختیا ^{یعنی} ہفہ عمل چہ اسلام تہ فراختیا ملاوگی او مقابلہ کے کفر تنگیگی او ختمگیگی۔

(۴) الاتفاق فی سبیل اللہ: واللہ دین دپارہ مال گول۔ (اوس نے ربط نہ تہ گولہ: اتفاق بہ جہاد دپارہ کوے جہاد بہ اثبات در رسالت دپارہ کوے او اثبات در رسالت سرہ ملک کے توحید رازی)
 نوڑوہے دوہے مکے دہما تو نہ او آخرے دوہے مکے دہما تو نہ راداسے۔ باقی ہفہ غلور نوڑوہے صداقت الکلب + ایمان بالآخرۃ او تنظیم + آداب دی۔ دھفے ہم ذکر کیگی مگر
 مختصراً/ضمناً تفصیل پدے سورۃ کے دغے غلور و مسکو کیگی۔ قرآن زدہ کولود پارہ اصل کے دے مسکو ضرورت وی۔ پریدے ہفہ نوڑوہے خبرے چہ ۱۶ علوم خلق یادوی۔

تقسیم سورۃ: سورۃ ۴ حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۰۰: اثبات دتوحید کوی (۲) ایت ۱۰۱-۱۷۶: اثبات در رسالت کوی (۳) ایت ۱۷۷-۲۵۳: الجہاد فی سبیل اللہ بیانوی

(۴) ایت ۲۵۴-۲۸۰ آخر پورے: الاتفاق فی سبیل اللہ بیانوی

خلاصہ سورۃ ٹوہے حصہ: بیا دغے ٹوہے حصہ تہم دہ پہ دریو بابو باندے:

باب نمبر (۱) ایت ۱-۲۰: چہ بیان و فرق ثلاثہ کوی کوے چہ سورۃ الفاتحہ کے مختصر بیان شوے۔ نو دلہد دھغوی صفات، دھغوی حکم دنیادی او اخروی ہم بیانوی۔
 باب نمبر (۲) ایت ۲۱-۳۹: دغے ٹوہے باب اصل کے بطور تمہید و۔ دپارہ دے دوہم باب۔ زکہ چہ دلہد کے اصل مسئلہ یامہا الناس اعدو یکم ذکر کولے شی۔ دیکے سبق دے ملت نہ چہر کلمتہ
 بیان دتوحید او کڑے نو خلق پہ درے ڈلے کیگی۔ او پہ اصول و دقران کے پہ اتم نمبر باندے دے دریو لو بیان شوے۔
 نو دے باب کے ٹوہے خطاب عام وے۔ اودعوہ دتوحید و۔ چہ ۵ دلائل عقلیہ پرے بیانگی۔ او بیا شمرہ پرے ذکر کولے شی: فلا تجعلوا اللہ اندلاً۔ بیا اثبات در رسالت، بشارت
 منوکتہ اود دفع و اعتراض پہ ایت ۲۶ کے پہ ان اللہ لا یستغنی... بیا ایت ۲۸-۳۷ پورے غلور نعمتو نہ ذکر کولے شی پہ کیف تکفرون باللہ سرہ (۱) چہ دشت نہ مٹتہ کڑے
 (۲) ددنیا نول نعمتو نہ تارہ پیدا کرل (۳) ستاسو نیکہ تہ عزت نصیب کڑو پہ یولون فرشتو (۴) لغزش مورتہ ہم معاف کڑو۔ وغیرہ
 باب نمبر (۳) ایت ۴۰-۹۶: ٹوہے رکوع بطور تمہید چہ خطاب عام نہ پس خطاب خاص کولے شی پہ یعنی اسرائیل الذکر واسرہ چہ ٹوہے دینی اسرائیل کو درے خصلتو نہ ذکر کوی۔
 لکہ (۱) تحریف (ولا تشروا... ایت ۴۱) (۲) تلپس الحق بالباطل استقامت ایت ۴۲ (۳) ترک عمل (اتامرون الناس... ایت ۴۳)

دے مقابلہ کے دمو منانور دے صفات: (۱) صبر (۲) صلوة (۳) ایمان بالآخرہ ایت ۴۵-۴۶ (۴) داڑوہے رکوع بطور تمہید و دھغے ۶ خطا یولود پارہ چہ خطا باؤستہ روت وائی
 خطاب (۱) بیان داؤتو نمونو اودوہے نمونو/عدا یونو: نمونو دادی: (۱) نجات من الغرور ایت ۴۹ (۲) نجات من الفرق ایت ۵۰ (۳) ایاتہ الکتاب ایت ۵۳
 (۴) عفوہ من القتل ایت ۵۴-۵۵ (۵) حیات بعد الممات ایت ۵۵-۵۶ (۶) تطلیل النمام ایت ۵۷ (۷) انزال المن واسلوی ایت ۵۷ (۸) فوجا لعیون من الحجر ۶۰
 دوہے نمونو/عدا یونو دادی: نزول العذاب من السماء ایت ۵۹ (۲) ذلت واهوان بسبب کفران ۶۱
 خطاب (۲) ایت ۶۳-۷۲: دینی اسرائیل کو دشرانور دے خصلتو نہ: (۱) نقض الھود ۶۳-۶۴ (۲) الخلیل فی ذیل البقر ۶۷-۷۱ (۳) قتل انفس ۷۲
 او دمو جودہ بنی اسرائیل کو دشرانور دے (۱) تحریف فی الدین ۷۵ (۲) منافق ۷۶ (۳) تقلید واداد ۷۸ (۴) مخصمین لا نفھم بالحد ۸۰
 خطاب (۳) انکار ہم من الادامر واتیانہم بالکفر ۸۳-۸۶ خطاب (۴) انکار دھغے انبیاد نہ ایت ۸۷-۸۸
 خطاب (۵) انکار دمو جودہ نبی نہ ۸۹ خطاب (۶) خلاصہ ماسبق ۹۵

(چکھ تفسیر دے ٹوہے حصے ختم شی نوصلہ باقی خلاصہ بہ بیانوی)

دوہیم حصہ ایت ۹۷-۱۷۶ داڑوہے غلور ایتونہ پدواڑو حصو کے شمارو لے شی۔ لکہ شگہ چہ علماء چلو کتابونو کے بابونہ تری۔ اودھر دو بابو در میان کے یوفصل وی۔ چہ دغے فصل کے ٹکے اور دستودواڑہ
 بابونہ ترے شوے وی۔ دغے شان دغلور ایتونہ دواڑہ ہفے چلو کے داسے تری چہ ٹوہے حصہ کے اثبات دتوحید و نو دوہیم کے اثبات در رسالت دے۔ نو دادواڑہ مکے دجبرائیل رسول اللہ
 طرف نہ راوڑے وے۔ لہذا پہ جبرائیل باندے اعتراض پدے دواڑو مسکو اعتراض دے۔ نو پدے دہ دوہیم حصہ مونگ دایت ۱۰۰ پزائے دایت ۹۷ نہ شروع کو۔
 نو ایت ۹۷-۱۵۸ پورے ۹ اعتراضات دی۔ اودھغے جوابونہ اوبت ۱۵۹-۱۷۶ پورے شوروہے اہمہ خبرے در رسالت مسئلہ سرہ متعلق دی۔

اعتراض (۱) پہ جبرائیل باندے ۹۷-۹۸: چہ مونگ تارہ رسول او دا قرآن زکہ نہ منو چہ تارہ دجبرائیل راوڑی چہ ہفہ زمونگ پہ مشرانو عدا یونہ راوتے دی۔ نو ۵ جوابونہ کوی۔

جواب (۱) قرآن داللہ پہ حکم ناز کیگی۔ (۲) قرآن دھغے کتابونو تصدیق کوی۔ (۳) ہڈی (۴) وشرای (۵) ایت ۹۸: ٹوک چہ جبرائیل سرہ دشمنی کوی نو ہفہ اللہ سرہ دشمنی کوی نو اللہ ہفہ سرہ...

اعتراض (۲) سلیمان باندے ایت ۱۰۲: چہ سلیمان صفائی بیانوے حالانکہ ہفہ جادو گرو۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: دما کفر سلیمان وکن الشیطن کفروا

اعتراض (۳) تہ مونگ دحمر منع کوے حالانکہ اللہ دے خولود پارہ دوہے فرشتے حاروت او ماروت رالیگے وے۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: حتی یقول انما نقضتہ فلا تکفر

اعتراض (۴) ایت ۱۰۳: چہ تہ مونگ دچلو مشرانو دین او رسم راج نہ منع کوے جواب ایت ۱۰۴: لا تقولوا راعنا وشرک او دے ادبہ خبرے مہ کوے۔

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶ یہ اتحاد الولد باندے چرہ متونگ دنا تبا نونہ منع کوے۔ نو ۵ جوابونہ کوی (۱) سجانہ (۲) بل لہ مانی السملوت والارض (۳) کل لہ قانتون (۴) بدیع السملوت والارض (۵) واذا قضی امرأ فانما یقول لہ کن فیکون

اعتراف (۷): ایت ۱۱۸: کہ تیرے رشتہ تو نے پیغمبر کے نوستاپہ رسالت واللہ ماسرہ خبر ہے اوکڑی۔ جوابوند وہ کیگی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذا الک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین الالیت لقوم یوقنون دے دو جوابوند علما و علماء دے دو جواب ہم کی چیہ یوجازی بادشاہ حکم نافذ کولو د بارہ دھر چادر دوازے تہ نہزی۔ نو تحقیق بادشاہ شگہ داسے اوکڑی۔

۱۔ داوود ادا تم اعتراض در میان در نے خبر دی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ تو حیدر مرکز در نو اے بنی اسرائیل تو سوسپیکٹرک و لے شروع کٹرو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد ستاسودیکہ
ابراہیم دعا و نو لے دا پیغمبر نہ منے (۳) ۱۳۲-۱۳۳: تو حیدر ٹولوانیاء کر مسبق تو تبلیغ و نو تاسو لے تو حیدر نہ انکار کوے۔

اعتراض (۸): ایت ۱۴۲: چٹھیل دقل چتہ چیل دین کے چٹپلہ پشک اوتہ دد کے ۱۔ کلہ یوخواخ کلہ بل خواخ۔ جواب ایت ۱۴۲: اللہ المشرق ولمغرب (یعنی زوہ اللہ حکم تابع یم۔۔۔) اعتراض (۹): وصفامروا پطواف۔ چٹپلہ خود صفامروا طواف کو لے حالانکہ دوہ بتان (ناسیلہ او اسلاف) دو۔ اموگک دبتانو دعبادت شمع کوے۔ نو جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا والروۃ من شعائر اللہ

دلا، دتو بے درے شرائط یا بیت ۱۶۰ کے، دلا نیلو تو حید، رد دشرک او بیان دخر ماتو کو لے شی انما حرم علیکم المیتہ ..

(چہ کلمہ تفسیر دوے دو یکے حصے ختم شدی نو حبلہ باقی خلاصہ یہ بیان ہو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پیدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کر کے شی: اول و جہاد دپارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: دے: یہ ہفتلہ درے اسے خبرے کوئی: (۱) تربیت دجاہد (۲) اصلاح دخیل ملک (۳) اصلاح دخیل کور

منزل (۲) یہ سورۃ انفال کے : چہ یہ میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوی

منزل (۳) یہ سورۃ مجادلہ کے: یعنی دفتے نہ بعد قانون و آداب (تفصیل دیا رہ او گورہ شروع در یہ حصے یہ قران کے)

نوائت نے ۷۷ کے مجاہدلس صفات ذکرکوی ۵۵ وعقیدے سمرہ او ۵۵ وعلم سمرہ متعلق دی۔ ہیا اصول اربعہ لیسایت المدن (دلمک اصلاح دیارہ ثلور اصول) ذکرکوی۔ مکہ

(۱) آیت ۱۷۸ قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) آیت ۱۸۰ تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳ فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثی (لا تأکلوا مواالکم۔۔)

پہلیاں حج ۱۸۰۹ء میں حج کے مال اور ہندو اڑھ گئی زعفرنگ جہاد کے ہم زور ہو گئی۔ - بیت ۱۸۰۹ء - باب ۲۱۵ - ۲۲۱ پرے ۱۸۰۹ء میں دوسرے گولہ بانیگی - صفحہ ۱۸۰۹ء

(۱) ایت ۲۱۵ د کور مشر نه هغه وی چه مال لگوي (۲) ایت ۲۱۶: مشر نه ډخپل کور نه افغت کوي (۳) ایت ۲۱۷ قتال فی شهر الحرام (۴) ایت ۲۱۹ غصی عن النحر والمیسر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح الیثمی (۶) ایت ۲۲۱: نھی عن الکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نھی عن الجماع فی حالت الحیض (۸) ایت ۲۲۳: مقصد جماع

(۹) ایت ۲۲۲: قسم خورل دالاندیہ نوم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسئلہ الہا (۱۱) ایت ۲۲۹: طلاق اقسام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسئلہ رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۴: کٹے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵ حکم الخطبة (لا جناح علیکم...) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق دغیر مدخل (۱۶) ایت ۲۳۸ مسأله صلوٰۃ (۱۷) ایت ۲۴۰ وصیت لدا زواج

(۱۸) ایت ۲۴۱ مسئلہ دفاکدو ورکولو طلاق شوے خواتے ته

دوے نہ بعد مسئلہ و جہاد پرے تفریح کیگی یہ بیان دجالوت و اطالوت ایت ۲۳۶-۲۵۲ چپ کے دامیرد جہاد و پارہ دوہ شرائط خانی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چونکہ تفسیر درودے در یہ حصے ختم شدی نو ہلکہ باقی خلاصہ بہ بیان نو)

ثُلُورِ مَرَحِمَہ حصہ: ایت ۲۵۴-۲۸۶ اور ہے: یہ دیکھ کے اتفاق فی سبیل اللہ کے دے۔ یہ ترغیبِ دُرُکوی منفقین و مالِ تہ فی سبیل اللہ اور جرور کو بخلاوت:

ایت ۲۵۴: درگ نہ مخے اتفاق ادا کرے ایت ۲۵۵-۲۵۶: ہنہ دعوہ ذکر کو یچیکوئے مسئلہ دہارہ نہ اتفاق کوے۔ بباد درود فرمود بیان کو یچو ایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان د

شیطان او نمود دے چہ سرکشہ فرقہ دہ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشہ کی لکہ ابراہیم او عزیز
بہا مثالوند پارہ دخرچ کولویہ ایت ۲۶۱-۲۶۳ (واللہ درضاد پارہ)

ایت ۲۶۴-۲۶۶ کے دو نیا غرض دیارہ۔ ایت ۲۶۷ کے دطیب مال و درکولو حکم دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: ۵ دفعات یہ سودخور و باندے ایت ۲۸۲: ایت طویل چہ بیان و دعا ما تو

کوی۔ چہ لین دین بہ شگلہ کوے۔

دھغے تلوار و مسلول کو کوی کو سے چہ تیرے شوے پیٹول سورۃ کے ہایت ۲۸۴ کے بیان دو حیدیرہ اللہ مانی السطوت سرہ یہ ایت ۲۸۵ کے اثبات درسات کو ییہ امن الرسول

سرہ - دریم یہ ایت ۲۸۶ کے یہ لایکلف اللہ سرہ بیان دجہاد کوئی او انفاق پرے قیاس کوئی زکہ جہ انفاق نہ بغیر جہاد ممکن نہ دے۔

سورة ال عمران مدنی (ترتیباً ۳ بعد از بقرہ - نزولاً ۸۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة بقرہ	سورة ال عمران
۱۔	بقرہ کے بیان و تلور و مسکو و توحید، رسالت، جہاد، اور اتفاق۔ توحید تلور وارے ذکر و۔ ایت ۲۱، ۱۱۶، ۱۶۳، ۲۵۵، اور ۹ اعتراضات پر رسالت اور جوابوں دو	نودے سورة کے ہم دغہ مقاصد بیا نیگی مگر زیات وضاحت اور ترقی سرہ۔ دلالت اووے وارے توحید وے لکھ ایت ۱۸، ۲۶، ۵۱، ۹۴، ۱۰۹، اور ۱۸۹ کے۔ اور ۱۵ اعتراضات پر رسالت اور دھنے جوابات ذکر کوی۔ نو داسورة پر ترقی دے۔ دیکھئے سورة البقرہ نہ۔
۲۔	بقرہ کے دیود و دل (عقل) دعا جڑے ذکر اوو۔ واذا لعدنا موسیٰ اربعینا لیتیم اتقوا تم الحمل ایت ۵۱	نودے سورة کے دیو بیا نو د الہ (عقلی) دعا جڑے ذکر کوئی شے چھہ کزورے دو۔
۳۔	بقرہ کے بیان دھنے توانیو دو چھہ سرہ اصلاح و کورا ملک و جہاد رازی۔	نودے سورة کے بیان دھنے توانیو دے چھہ سرہ اصلاح و جماعت یعنی تنظیم لگیں۔
۴۔	زیات تر خطاب دلک مغضوب علیہم (یہودیوں) ترو۔	نودے سورة کے زیات تر خطبات ضالیون ترو دے۔ یعنی عیسایانوں تہ یہودیوں پے روان دی۔
۵۔	بقرہ کے دشتر کانوپہ دعوہ دو۔ چہ قالوا انظروا لعلکم ترحمون (اللہ نابان نبوی دی)	نودے سورة کے دیو بیا نو پدعوہ چھہ عقیدہ تسلیمت دہ رد دے۔ چھہ عیسیٰ او بی بی مریم خدایان گنوی۔ نو اللہ تعالیٰ ددی نو لو اور ددی دیکھو عازری بیا نو۔ چہ زکریا دے بی بی مریم، عیسیٰ اور جبرائیل ہم عازری بیا نیگی۔
۶۔	دلک یہودیوں سرہ ایت ۹۳-۹۵ کے مباحلہ۔	نودے ایت ۶۱ کے عیسایانوں سرہ مباحلہ۔
۷۔	دطاوت و ملگرو دعا ذکر دے ایت ۲۵۰ کے رہنا افرغ علینا صبرا	نودے دسما باد دعا ذکر دے ایت ۱۴۷ کے رہنا افرغ لنا نو ہنا
۸۔	دینی اسرائیلون وعدہ نختل ذکر دے ایت ۸۳ کے واذا اخذ بشاکی بنی اسرائیل لاقعدون الا اللہ...	عاموسلمانوں وعدہ نختل ذکر دے ایت ۱۸۷ کے واذا اخذ اللہ بشاکی الذین اذوا لک۔ تبینہ للناس.....
۹۔	ایت ۱۵۹ کے چہ کتھن حق باندے لغت و بخلے کیدو	نودے ایت ۷۸ کے چہ مرتد باندے لغت و بخلے لگیں۔
۱۰۔	ایت ۱۷۴ کے وائی چہ کتھن حق سرہ باللہ قیامت کے خبرے اونہ کڑی۔	ایت ۷۷ کے فرمائی چہ چاچہ اللہ چا کا تاودینا و اختہ ہرہ بہ اللہ خبرے اونہ کڑی۔
۱۱۔	بقرہ کے دیکھو انویا ہدینہ بیان دو۔ لکھ حضرت طاوت	نودے سورة کے دمو جودہ امت و جہادینا و دھنی و بہادری بیان دے لکھ بدین
۱۲۔	ایت ۱۹۶ و اتوا الحج والعرہ للہ	ایت ۹۷ کے فرمائی چہ حج نہ انکاری کا فر دے
۱۳۔	ایت ۱۳۰ کے وواعظتم علم ام اللہ (دابر اہم بارہ کے تا سوچو دے چھہ یہودی و ادیسیان وائی چھہ عیسائی دو) نو تا سوچو ہیگی او کہ اللہ چو ہیگی۔	ایت ۶۶-۶۷ کے ہم دغہ مسئلہ واضح کوی او فرمائی چہ واللہ علما و انتم لاتعلمون

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے یہ بیان دال و حضرت عمران جھہ بی بی ایت ۳۴، اور بی بی مریم ایت ۳۶، اور نوے حضرت عیسیٰ پر ایت ۴۸، کر بیا نیگی۔ داسے بل سورة کے تہ۔

(۲) سورة ممتاز دے یہ عاجزے د پز و الہانو۔ د بی بی مریم مور، ۲۔ بی بی مریم ۳۔ زکریا ۴۔ فرشتے ۵۔ عیسیٰ
(۳) سورة ممتاز دے یہ عبدیت و عیسیٰ (بندہ ثابت کولو باندے) اور دے عاجزے ۳۳ نقطے بیا نیگی دڑو بے حصہ دریم باب کے۔
(۴) سورة ممتاز دے یہ رد دھنے شپکو دعو یا اصولو دعیسیانوں چہ عیسیان نے پیش کوی۔ لکھ (۱) عیسیٰ تہ ابن اللہ وائی (۲) زمونگ دین کامل دے (۳) زمونگ دین، کتاب او پیغیر ٹول واجب الاطاعت دی۔ (۴) محمد صرف عربو تہ پیغیر دے۔ (۵) عیسیٰ ٹولے دنیا لرہ پیغیر دے۔ (۶) مونگ ہم موحدین یو۔ نودے سورة کے دے شپکو وادو دعو رد دے۔
(۵) سورة ممتاز دے یہ بیان توانیو/اصولو تنظیم
(۶) سورة ممتاز دے یہ ایت ۱۸ سرہ چہ اولۃ الثاثة (درے داڑہ دلائل پتو حیدر اوڑی۔ شہد اللہ لہ...)
(۷) سورة ممتاز دے یہ بیان دھنے اوو خبر و چہ دردنا خواہشات دی نور تھید من الدنیا دپارہ ہغہ بیا نو ایت ۱۴
(۸) سورة ممتاز دے یہ اوچتو و لوو عیسیٰ آسمان تہ ایت ۵۵
(۹) سورة ممتاز دے یہ بیان د وفات محمد ایت ۱۴۴ افان مات اول القلعتیم علی اعقابکم
(۱۰) سورة ممتاز دے یہ فضیلت دبی بی مریم دھنے دخت پتو نور و خرد باندے ایت ۴۲

مقصود دسورة: بیان دھنے تلور و مقاصد و کوم چہ تیر شوے دو یہ سورة البقرہ کے اثبات و توحید اثبات در رسالت جہاد فی سبیل اللہ اتفاق فی سبیل اللہ مگر یہ زیات ترقی سرہ دیکھئے سورة نہ۔ مثلاً ہلہ تلور وارے توحید و۔ نودلہ اووے وارے توحید ذکر لگیں۔ ہلہ ۹ اعتراضات دو یہ رسالت باندے نودلہ ۱۵ اعتراضات اور دھنے جوابوں دو۔ بقرہ کے یہ توحید صرف عقلی دلائل دو۔ نودلہ ال عمران کے پرے عقلی، نقلی، او وحی درے داڑہ دلائل دی یہ مسئلہ و توحید۔ بقرہ کے اتفاق د پارہ مثالوں دو۔ نودے سورة کے زواج و جدی بخلاوت۔ نو پدے وجہ سورة ال عمران زیات تہ ترقی دے یہ بیان دھنے مضامین و کوم چہ تیر دو یہ سورة البقرہ کے۔

تقسیم دسورة سورة تقسیم دے پدرو حصو باندے (۱) ایت ۱-۶۳: اثبات و توحید کوی (۲) ۶۴-۱۰۱: اثبات در رسالت کوی اور دفع ۱۵۰ اعتراضوں کوی د مگرینو طرف نہ (۳) ایت ۱۰۲- آخر دسورة پورے چہ کے جہاد و اتفاق داڑہ مسئلے بیا نیگی۔
بیا دغہ دڑو بے حصہ تقسیم دے پدرو بابوں باندے: (۱) ایت ۱-۱۷: (۲) ایت ۱۸-۲۵: (۳) ایت ۲۶-۶۳: ہر باب کے شپک شپک خبر، خبر، کوی اوڑو بے خبرہ دعوہ و توحید دہ۔

(۳) ایت ۷: دفع دشہا تو چہ وار دیدلہ پہ

(۴) ایت ۸ کے مومنانونہ تعلیم ورکول ودعا یہ وخت و

(۵) ایت ۱۰: جہ بندہ لہ مال او اولاد اللہ عزا نشی بچ کو لے (۶) ایت ۱۴ کے تہید من الدنا وترغیب الی الآخرہ

باب (۲) ایت ۱۸-۲۵: یہ دیکھ کر ہم ۶ خبریں دی: (۱) ایت ۱۸: دعوہ و تو حید (۲) ایت ۱۹: دفع دشمن و عیسایان و جو ابائے کوی چہ اصل دین دین اسلام دے او یہ نصرانیت کے دس من البغات شونے

(۳) ایت ۲۰: صداقت و پیغمبر

(۵) ایت ۲۳: دُیو دوا عراض د اللہ و کتاب نہ
(۶) ایت ۲۵: تخو یف د آخرت

ماہ (۳) ایت ۲۶-۶۳: دیکھم ۶ خبرے دی: (۱) ایت ۲۶: دعوہ و تو حید (۲) ایت ۲۸: مومن مائلوۃ تہیہ جہا کافر و سرہ دوتی مہ کوے۔ (۳) ایت ۳۰: تخو یف رآ خرت (۴) ایت ۳۱: ترغیب و ترہیب:

(۵) ایت ۳۵، ۳۷-۳۸، ۴۰ او ۵۱ وغیرہ: رد کے ۳۳ نقطے حضرت عیسیٰ علیہ السلام کے جہنم کے اندر۔ (۶) ایت ۱۶: ماحلہ و عیسیٰ انوسرہ۔

دویم حصہ: ایٹ ۶۴-۱۰۱: یہ دیکے داہل کتابو ۱۵ پلیٹنی ذکر دی چیا اعتراضات دی یہ رسالت مانڈے۔ ہفتہ دادی:

(۱) ایت ۶۴: خچل ملا او پیر خدائے تو بہرہ نبول جہ ہغوی شہ بہ حلال او وائی نوہفہ بہ حلال گنزو۔ او دہفہ حرام بہ حرام گنزو۔

(۲) ایت ۶۵: (احتجاج بالباطل) و اهل کتاب بود ما ملود و عو خلاف احتجاج کول چه ابراهیم یهودی و ما نصرانی و ذ۔

(۳) ایت ۶۹: (اضلال المومنین) مومنانوں کو گمراہ کرنا اور کھوٹا کرنا
(۴) ایت ۷۰: (انکار ہم کو کفر سے کہتے ہیں اللہ) (۵) ایت ۷۱: (تلمیذ الحق بالباطل)

(۶) ایت ۷۲: دینو گند و ذکول کہ کمزور دہاندے (۷) ایت ۷۳: دھچکے دینو نہ منسو خدو وصیت کول (۸) ایت ۷۵: خانت داهل کتابو

(۹) است ۷۸ تحریف کو اس حد تک

(۱۱) ایت ۸۱-۸۲: (قوله عن کتاب اللہ) اعراض کول پس دو عدد ہے۔ (۱۲) ۸۶: (کفر بعد الایمان) مرتد کیدل۔ (۱۳) ایت ۹۳: (انتر اعلی الانبیاء) در انبیاء و مونگ تہ داد احرام

کڑ (۱۲) : (تقدیم القلم) : در موبگ قلم سراسر سود قلبن مخمک دہ (۱۵) است ۹۹ (صدون عن سمیل اللہ) واللہ د کتاب نہ خلق ہندول

درمیر حصہ: اہل ۱۰۲۔ آخر سورے: دیکھ دجہاد او اتفاق فی سبیل اللہ بیان دے او تنظیم جوڑو لو ۵ قاعدے خالی او یہ ہفتے دوہ واقعات بطور مثال پیش کوی۔

قاعدہ (۱) ایت ۱۰۲: (وَلَا تَتَّبِعُوا الْاَوَاثِمَ الْمُحْسِنُونَ) ستاسو ڈولوہو بوء عقیدہ دو حیدوی۔ اودو اشارہہ **القول الحق نقاتہ** کے ہم دہ۔

قاعدہ (۲) ایت ۱۰۳: (واعتصموا بحبل اللہ جمعا) ستاسودنولولہ یوقانون دی جہہ قمران اوسنت درسل وی قاعدہ (۳) ایت ۱۱۰/۱۰۴: ستاسود تنظیم ارکان ہ کارکولودالوی یعنی فعال ہدی۔

قاعدہ (۴) ایت ۱۱۷: ستاروں کا نام نہ جماعت / تخلیم ماندے خرچ کوئی۔ قاعدہ (۵) ایت ۱۱۸: جتنا سوئے ہے غیر راز دار نہ وی۔

اور دے ماندے دوہ واقعات بہانوی ہوہ واقعہ جنگ بدر جہ غیر رازدار مومنان کے نہ ہو۔ نواداد اللہ دوسرہ شامل حال ہو۔ اولہ واقعہ جنگ احد جہ مسلمانان زیات و مگر غیر رازدار یکے ہو۔

نہایت طور پر تکلف باعث شور

شان نزول دسومہ: مفسرین فرمائی چود علائقہ نجران نہ د ۶۰ عیسیٰ انویو وند مدینے تدر اغه اونہ کریم سرہ حضرت عیسیٰ متعلق چمنظرہ شول۔ چعیسیٰ داللہ نائب او ابن دے۔ اوز مونگ رب دے

نہی کریم ورتا اور مائیکل جبر ہفتہ دے جبر ہمیشہ ڈوندے دے ڈول جہان نگہ بان دے اور رازق دے پ زکۃ او اسمان کے دھنن نہ ہیٹ پڑ نہ دی۔ یہ رحم و مہر کے دھیلے غوغے مطابق بچے پیدا

کوئی۔ نہ خوری نہ سکی۔ اوس تاسو او اوائے جہ آبادے صفا تو نہ لوصفت ہم عیسیٰ کے موجود وو۔ ہغوی خاموش شول۔ اود اللہ د طرف نہ دسورۃ ال عمران دا رمی ۸۰ اتیونہ رانا زل شو۔

اعتراضات و غیبا نو او جو ایونہ دقران:

(۱) اللہ تعالیٰ عیسیٰؑ پر روح اللہ، کلمۃ اللہ اور ابن و پہلے دی۔ نوہند اللہ زوے، نایب او متشر شو۔ نوز کہ ہفتہ اواز کول حق دی۔

جواب: ایت ۷، (.....) و ما یعلم تا ولیہ الا اللہ) و متشابہاتو ترجمہ او مطلب باندے اللہ پوہگی۔ کہ انسان و متشابہاتو یہ مطلب زان پوہ کول خواژی نو پیرزا دھمکا تو کہے بہ دے معنی او مطلب

اعلیٰ۔ بل جواب ۵۹ کے بل جواب اوگورہ جیدائش عیسیٰؑ دا سے مجزوہ لکہ نشان دیدائش دآدمؑ۔۔۔ نولفظ ابن دتشاہا ہوتوندے تاسویرے نہ پوہیگئے۔ بل داچہ ابن

مطلب زوے نہ بلکہ محبوب دے جرہ معنی و زیات تعلق دے لکہ ابن السبیل لکہ مائدہ ۱۸: نحن ابناء الله مونگ و اللہ محبوبان اودوستان پور۔ بل داچہ زو مونگ قران ورتہ ابن اللہ

نہ دے وعلیٰ۔ نو کہ ستاسو کتاب کے دی۔ نو دا دس من الغاتشو دے۔ ز کہ جزمونگ ایمان دے جرد عقائدو لحاظ سرہ اسمانی ٹول کتابونہ یونجرہ کوی۔ اودا د عقیدے خبرہ متفق علیہ

مسئلہ ۵۰۔ ہم ذاتی کتابوں درمیان اہم و انبیاؤ درمیان۔

(۲) عیسیٰؑ مژہ ٹھونڈی کوئل۔ بہار ان اے جوڑول۔ دھاوڑے مارنے کے۔ ہرے روح اچو۔ لہذا متصرف دو۔ جواب ایت ۴۹: چیداہر شہے یہ اذن واللہ کڑے دی۔

(۳) زمونگ اکابر و مونگ تہ داسے نخے بریتے دی جی عیسیٰؑ ویلے ووجہ ماتہ اواز کوے زہ رارسید بشم۔ جواب آیت ۷۹ کے : یا کائنات البشر... کو نو اعدا بادی من دون اللہ۔

(۴) بی بی مریم سرہنہ روخت کے موسمہ میوے کے یہ خیل اختیار لہذا ہفتہ متصرف رہے۔ جواب آیت ۳۷ قالت ہومن عند اللہ (۵) دز کر یا زوے یہ بڑا والی کے اشواگر چری بی بی نے ہم شہدہ رہے۔

لہذا ہم متصرف دے۔ جو اب ۱۶۸ کے ستر لاکھ دوا کر مار رہے... دغے نو، اعتراض نہ... ہم وجہ تفصیل کے اوشوہ دہم حصہ کے۔ ادبہ امتیازاتو کے ۴ نمبر باندے۔

سورة نساء: (۱) مدنی سورة دے ترتیباً بعد از آل عمران او نزولاً ۹۲ بعد از مکتہ

(۲) ربط ماسبق سرہ: مولانا غلام اللہ خان اکی ربط داسے خانی چہ (فاتحہ) ایاک نعبد و ایاک نستعین (بقرہ) ولا نعبد ولا نستعین البقرہ کما فعلت البقرہ و المشرکون (آل عمران) و لآل عمران کما فعلت البقرہ (نساء) و تؤید ذی حقوق النساء (مائدہ) اللهم فازل علينا مائدة النعامک و رحمتک (باقی زمونگ دشیخ القرآن صاحب طرف ند دے ربط داسے دے)

شمار	سورة آل عمران	شمار	سورة نساء
۱۔	فاتحہ کے در یو لوبیان اجمالاً او شونو بقرہ کے مضبوط علیہم نہ خطاب و واول عمران کے ضالین نہ	۱۔	نوسورة نساء کے ژوبے ڈلے معنوم علیہم نہ خطاب دے
۲۔	سورة بقرہ او آل عمران اصلاح و عقیدے کوی	۲۔	نوسورة نساء اصلاح و معاشرے کوی۔ (عقیدہ نے مقدم کڑلہ بہ اصلاح و معاشرے)
۳۔	قوانین ذکر کوی دپارہ د تنظیم دجوڑولو	۳۔	قوانین ذکر کوی دپارہ د اصلاح و معاشرے
۴۔	د آئی د ژوبے بیان پیدو شرطونو سرہ ایت ۸۹	۴۔	د منافق د ژوبے بیان پہ خلورو شرطونو سرہ ایت ۱۳۵-۱۳۶
۵۔	دیشی دبرہ خیر و لوبیان پدایت ۵۵ کے (ورافک الی)	۵۔	تفصیل دبرہ خیر و لوبیہ ایت ۱۵۷-۱۵۸ کے او ردپہ هغو چدوہ کوی دقلو لوبیہ
۶۔	ذکر دصحابا کرامو ایت ۱۵۵ کے (عفا اللہ عنہم)	۶۔	ایت ۶۹ کے دوی بہ انبیائے کرامو سرہ وی
۷۔	قول دمنافقانو ۱۵۶ کے: (لوکانواعدا ماماتوا و اقلوا)	۷۔	جواب: ۷۸ کے (این مانگو نواید رکم الموت و لو کتتم فی بدوج مشیدہ)
۸۔	ایت ۱۳۰ (لا تکلوا الریوا)	۸۔	ایت ۲۹ کے: هغه مال چہ باطلے طریقے سرہ گلے شوبہ بن ترے اوساتے
۹۔	ایت ۱۸ کے: واللہ او دفرشتو گواہی پد اثبات د توحید	۹۔	ایت ۱۶۶: واللہ گواہی پد صداقت دقرآن
۱۰۔	ایت ۳۱: فاتبعونی محسبکم اللہ (واللہ تقرب درسون پتہ تابد ارے کے دے)	۱۰۔	سورة نساء کے شرائط و اتباع درسون بیانگی
۱۱۔	بیان دقتال د کافر و سرہ	۱۱۔	ایت ۹۳: بیان د ۵ دفعا تو پد هغه چا چہ مومن قصد اقل کڑی
۱۲۔	بیان د مجاہدینو کوی	۱۲۔	بیان د فضیلت د مجاہدینو کوی
۱۳۔	ایت ۶۷: ابراہیم نہ یہودی و نہ نصرانی	۱۳۔	ایت ۱۶۵: اتباع د دے ابراہیم او کڑے
۱۴۔	سورة آل عمران بیان د مقاصد و اعتقاد و لوی	۱۴۔	سورة نساء بیان د اعمالو کوی
۱۵۔	ایت ۱۸۵: ٹوک چد جنم نہ بچ شو هغه کا میاب دے	۱۵۔	ایت ۱۳: دا کامیابی پد اتباع داللہ او د رسول کے سرہ ملاو گی
۱۶۔	ایت ۱۹۵: (مصلکم من بعض) دا مومنان سرہی او هغه چلو کے دپوئل نہ دی۔	۱۶۔	ایت ۱: (خلقکم من نفس واحدة) ٹول دیو بابا اولاد دیے
۱۷۔	خاتمہ پد بیان د تقوا او شوبہ	۱۷۔	شروع پد بیان د تقوا او شوبہ

(۳) مقصد یا دعوہ سورة: بیان د هغه امور چہ اصلاح پرے لگی د معاشرے۔

(۴) تقسیم او اجمالی خلاصہ سورة: (۱) ۵۷-۱ پورے: مقصد: بیان د ۱۶ هغه احکاماتو کوی چد هغه نفاذ سرہ اصلاح رازی بین الرعیت یعنی پد مابین دعوامو کے

(۲) ۵۸-۱۳۴ پورے: مقصد: بیان د ۸ هغه احکاماتو چد هغه نفاذ سرہ اصلاح رازی پد بین الرعی او رعیت یعنی د حاکم او دعوامو مابین کے

(۳) ۱۳۵-آخرہ پورے: مقصد: بیان د در یو ڈلو/فرق تلاش کوی (۱) مومن (۲) منافق (۳) او کافر یا اهل کتاب

(۵) تفصیلی خلاصہ سورة: ژوبے حصہ ایت ۱-۵۷ پورے: بیان د ۱۶ احکاماتو کوی چد اصلاح پرے رازی دعوامو مابین کے۔ دے تہ احکامات رعیت دانی۔

حکم نمبر ۱ ایت ۲	حفاظت او کڑہ د تقسیم د مال	حکم نمبر ۲ ایت ۳	حفاظت او کڑہ د بیہمانانو د جنگو
حکم نمبر ۳ ایت ۴	عامو بیہمانو تہ د حق مہر و کڑے شی	حکم نمبر ۴ ایت ۵	دیو تو فو د مال حفاظت او کڑے
حکم نمبر ۵ ایت ۷	عامو غفلتو سرہ احسان کوے	حکم نمبر ۶ ایت ۱۱	مال د قانون شرعی مطابق تقسیم کڑے
حکم نمبر ۷ ایت ۱۵	زان د فاشاؤ نہ بچ کڑے	حکم نمبر ۸ ایت ۱۹	میراث کے مال او جائیداد ملاو گی مگر حصہ (عورت) نہ
حکم نمبر ۹ ایت ۲۲	د چلو مشرانو کنڈو سرہ نکاح مکوے دیکے ادب دے	حکم نمبر ۱۰ ایت ۲۳	بیان د دغے ۱۳ محرماتو
حکم نمبر ۱۱ ایت ۲۹	نہی عن الاموال المحرمات (د حرام مال نہ زان اوساتے)	حکم نمبر ۱۲ ایت ۳۲	نہی عن العدوان (زیاتے مکوے پد چلہ حصہ صبر او کڑے)
حکم نمبر ۱۳ ایت ۳۳	ایفاء المہود (دعدے پورہ کڑے)	حکم نمبر ۱۴ ایت ۳۴	امیر بیت الرتل (سربراہ پسرے وی)
حکم نمبر ۱۵ ایت ۳۵	د هغه او خاندان مابین کے صلحہ او کڑے	حکم نمبر ۱۶ ایت ۳۶	حکم التوحید و رد شرک

بیا ورپے نورو اتھو کے زواجر دی

دویمہ حصہ ایت ۵۸-۱۳۳ پورے بیان د اتھو (۸) ہفے اکا ماتو چدھفے نفاذ سرہ اصلاح رازی پہ۔ بین الراعی او رعیت یعنی دحاکم ادعوا موامین کے۔ جواہر القرآن درتہ احکامات سلطانیہ والی۔
اونم حکم تنویر دے پہ سابق دواژو حصو بانڈے۔

حکم نمبر ۵۸ ایت	(حکم حاکم تہ) دعوام حق پہ بادشاہ بطور امانت دی۔ دادے ادا کرے شی۔	حکم نمبر ۶ ایت ۱۰۰	واللہ پہ لارہ کے ہجرت کول (دس بھاجر فی سبیل اللہ)
حکم نمبر ۵۹ ایت	(حکم رعیت تہ) چدقران، سنو او دچیل امیر تالعدا رشتے۔	حکم نمبر ۷ ایت ۱۰۱	صلوۃ قصر (مونز پہ کوے پہ ہر حال کے) (واذا ضربتم فی الارض...)
حکم نمبر ۶۰ ایت	حاکم ادعوا دواژو تہ (حکم القتال) واللہ پہ لارہ کے جہاد او کرے	حکم نمبر ۸ ایت ۱۰۵	حکم القرآن - چہ ملک فتح شی نو قانون بہ ستاسو قرآن وی۔
حکم نمبر ۶۱ ایت	اختیاط فی القتل (وما کان المؤمن...)		
حکم نمبر ۶۲ ایت	اصلاح نیت (اذا ضربتم فی الارض فتنبوا...)	حکم نمبر ۹ ایت ۱۰۷	داحکم تنویر (رزا اچو کے) دے پہ نکلے دواژو حصو۔

نورو آتیو نو کے تنبیہ اور دواژو دی

دریمہ حصہ: ایت ۱۳۵- آخرہ پورے بیان درو دیو لکوی (۱) مؤمنین (۲) منافقین (۳) کافرین/اہل کتاب۔

(۱) دستہ پی وچ یا دمل نہ لکوی وچ۔ مؤمنان تہ زواجر پہ ۳ آتیو نو کے ڈوبے حصہ (۱-۵۷) او پہ ۲ آتیو نو کے پھر کے۔ ٹول ۵ زواجر (رفہ) دی۔

(۲) منافق چوئی پو شاو کوئی مل شہ۔ چدے پشان د لستو زدی دمار دے زواجر ذکر دی پہ ۶ آتیو نو کے ڈوبے او پہ ۱۷ آتیو نو کے درستو۔ ٹول ۲۳ زواجر ذکر دی۔ (ٹولون زیات زواجر منافق تہ درکڑے لگیں)

(۳) کافر/اہل کتاب۔ صریحہ صریح ادعوا دی دے حکم کلاخ اژدی حق نہ دے۔ نہ زواجر ذکر دی پہ ۱۲ آتیو نو کے ڈوبے او پہ ۹ آتیو نو کے درستو۔ ٹول ۲۱ زواجر ذکر دی۔ (پہ دویم نمبر زیات زواجر پوہہ غلطو/اصل کتابو/عالماتو دی)

(۲) امتیازات د صورتہ:

شمار	وجہ د امتیاز	شمار	وجہ د امتیاز
۱۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان د اصولو د معاشرے	۲۔	سورۃ ممتاز دے پہ سربراہی د سڑی
۳۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان د تقسیم د میراث د سڑی	۳۔	سورۃ ممتاز دے پہ حکم د حفاظت کول د مال د یتیم او دے د قوف
۵۔	سورۃ ممتاز دے پہ ورکول د مہر پہلو خصوصتہ	۶۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان د ۱۴ محرماتو چدھفوی سرہ نکاح نہ لگی آیت ۲۳-۲۴
۷۔	سورۃ ممتاز دے خصوصتہ پہ ادب ورکول سرہ پیدر یو طریقو آیت ۳۳	۸۔	سورۃ ممتاز دے پہ منع کول د نماز نہ پہ حالت دے ہوشی آیت ۴۳
۹۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان د قتل خطا اولیٰ عمد (قصدا) ۹۲-۹۳ او ۵ دفعات پہ قاتل	۱۰۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان د صلوة سفر آیت ۱۰۱
۱۱۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان د قتل پہ سابق آیات ۱۳۵-۱۳۶	۱۲۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیج دوحی د محمدؐ سرہ آیت ۱۶۳
۱۳۔	سورۃ ممتاز دے پہ جرمونمانو تہ پدے وارے چہ پکے نار نار نار ذکر دے آیت ۱۰/۱۳/۳۰	۱۳۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان چہ یوہ حصہ یو وخت کے یوہ نکاح کو لے شی۔
۱۵۔	سورۃ ممتاز دے د تدبیر د کمزور دے دشطان (پہ مقابلہ اللہ) ایت ۷۶	۱۶۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان د تعداد د نکاح سڑی د پارہ یعنی ۴ پہ یو وخت سرہ
۱۷۔	سورۃ ممتاز دے پہ رد دھغو چوئی چہ مونگ عیسیٰ قتل کرے دے آیات ۱۵۷-۱۵۸	۱۸۔	سورۃ ممتاز دے پہ خاص کول د طور د قسمہ خلقو چہ اللہ بہترین کڑی دی۔ آیت ۶۹

نوم (نساء): اگر چہ سورۃ کے بیان د کور و خلقو لکھ یتیمانانو او بے قوفو ہم شہ مگر نوم نساء نے زکے کچھ دو چہ معاشرہ کے پہ ہفے دور کے زیات تر ظلم زنا ناسرہ کیدو۔ دئی دور نہ نکلے پہ ایران کے دودہ فلسفے تیرے وے۔ (۱) مژدک (۲) مانی: د مژدک فلسفے مطابق دنیا کے فساد تو جڑا مال او حصہ دے نو دے فساد تو زکا و لود پارہ کیدو مگر طرز حکومت نافذ کرے شو چدھفے مطابق پہ مال او حصہ کے ہر سڑے دے نہ مشترکہ فائدہ آہستہ آہستہ حصہ دچا ذاتی بی بی نشو گنر لے کیدی دے فلسفے سرہ انسانی رشتے ختم شوے۔ تقریباً ۳۰ سال بعد مژدک قتل کرے شو۔ او کیونرم ناکام شو۔ بیادویم فلسفی مانی راپاسیدو۔ دھفے فلسفے مطابق دنیا کے فساد تو جڑا مال او حصہ دے نو دے نہ نجات حاصلو لود پارہ نے دہرہ بیت فلسفہ نافذ کرے شو۔ مگر ۳۰ یا ۴۰ سال بعد انسانی کے محسوس کرے شو۔ او دافلسفہ ہم ناکام شو۔

بل خواہر عریو کے داحال دو۔ چہ چانتہ بہ دلور زیرے ورکڑے شو۔ ۵۸-۵۹... فلک وچہ مشوڈا... علیٰ ہون ائمہ یزید فی التراب بخ بے تور شو۔ ادوسوچ کے بہو چہ آ یا ہم دغہ در سوائے ژوند تیر کڑی یا کدے جیسے لرہ زمی کے نئاباسی۔ سورۃ تکویر: واذا موءودۃ سبکت پایکی ذنب قتلعت ترجمہ: او شو وخت چہ دژوندے فن کرے شوے جینی نہ چپوس اکڑیشی چیتہ پہ کومہ گناہ قتل کرے شوے۔

حضرت ابوسفیانؓ تہ نبیؐ او فرما نیل چہ شو واقعہ دچیل د جہالت د دور بیان کرے۔ نو فرما نیل چہ کار پنے ڈیرہ مودہ د کور نہ باہر دوم۔ چہ کورتہ را غم نو یوہ خکے ماشومہ جینی مہ کور کے اولیدہ... یو خواہے چیلہ واقعہ بیانوی۔ او بل خواہد نبیؐ د سرگومبار کونہ او کھو دارے وگلے۔ ہم دغہ د جہالت د دور خبرہ دہ چہ یو وارے صصح ابن ناجیہ پہ لار روان دو۔ یوسڑی چیلہ لورژوندے ٹولہ۔ دہ ورتہ او دے چہ دا جینی بہ پہ ٹو را کرے۔ ہفے ورتہ والی چہ پدو او خانو۔ دہ ورتہ دوہ او خان و کرکل۔ بیابہ چہ دچا ہم لور او شو۔ نو دہ تہ تلل۔ او دچیلہ لور پیکشک بہ لے کو۔ او دا خانو مطالبہ بہ لے تے کو۔ چہ شو وخت دا صصح ابن ناجیہ وفات کیدو نو ۴۰ جینکئی نے پہ کور کے ژوندے ساتلے وے۔ یہود چہ عالمان د دین بہ گنر لے کیدل حیض والا زنا نہ دے خچلہ کورہ ویستے... عرض دا چہ معاشرہ کے دزنا ناود پارہ ہٹ زائے نہ وے۔ ددوی حقوق مکمل پامال دو۔ نو قرآن کے دزنا ناو پو سورۃ نساء راغے۔ چہ زنا ناوتہ نے ددوی مناسب حقوق و کرکل۔ مگر زنا نہ چہ دقرآن نے خبرہ دی نو تیرے راغستے دی پہ چوک کے ولاڑے مطالبہ د مساوی حقوق کو۔ ددی جیل حیثیت او مقام او نہ پھوندو۔ نبیؐ تہ یوحنا بی راغے فرما نیل چہ پہ مازیات حق دچا دے نبیؐ ورتہ دے وارے دمور حق یاد کر وپہ ظور نمبرے ورتہ د پلار حق یاد کر و۔ مگر نور و اتوا موپہ نقش قدم مسلمان قوم بہ ہمیشہ ذلیلہ او خوار ہو۔

سورة مائدہ مدنی (ترتیباً ۵ بعد از نساء نزولاً ۱۱۲ بعد از الفتح)

رابطہ سابق سرہ

نمبر	نساء	نمبر	مائدہ
۱۔	سورة شروع شویں دو پہ خطاب عام (یا ایہا الناس) سرہ	۱۔	داسورة شروع شو پہ خطاب خاص (یا ایہا الذین یؤمنوا) سرہ او خاص رودستو دعام نہ دی
۲۔	اصول داصلاح دمعاشرے بیان شو	۲۔	دلنہ مسئلہ دحل اور حرمت دہ (چٹوک دحرامو حلالو خیال نہ ساتی نومعاشرہ تباہ کیگی)
۳۔	چہرکلہ دعوامو او حکامو اصلاح اشوہ	۳۔	نودلنہ ردپہ شرک فعلی (نذر دغیر اللہ) کوی چہ داسلام داصلاح دپارہ ڈیر ضروری دے
۴۔	رد دشرک فی التصرف اوشو پہ بارہ دعیسیٰ کے ایت ۱۷۱	۴۔	نودلنہ پہ شروع دسورة کے رد دشرک فعلی (نذر دغیر اللہ پہ نوم) کوی
۵۔	ایت ۳۳۔ والذین عقدت ایمانکم (کہ چا چا سرہ وعدہ کڑے دی ہفہ دے برابر کڑی)	۵۔	پہ شروع دسورة کے اوٹو بالاعتقاد
۶۔	آخر دسورة کے۔ بین اللہ لکم ان تصلوا	۶۔	نودے سورة کے نور احکامات بیانوی چہ ہفہ حلال حرام دی
۷۔	زاد اجریم ہودوت و رکڑے شو	۷۔	ایت ۵۱ او ۵۷ کے دھغوی ددوستی نہ نئے منع او کڑہ
۸۔	طعام خبیثہ (مال دیتیم) بیان شو	۸۔	نودلنہ بل قسم طعام خبیثہ (نذر دغیر اللہ) بیان کیگی
۹۔	۱۷۴ او ویل چہ قرآن نور دے	۹۔	۱۵-۱۶ کے فرمائی (دیسدی پہ اللہ) صرف رنوا نہ بلکہ۔۔۔
۱۰۔	ایت ۱۷۱ لا تقولوا ملامہ	۱۰۔	ایت ۷۳ فتوہ دکفر لگوی پہ ہفہ چہ دوائی چہ بل اللہ شتہ
۱۱۔	۱۱۶/۲۸ کے ان اللہ لا یغفر ان یشرک بہ۔۔۔	۱۱۔	۷۲ فقہ حرم اللہ علیہ الجنتہ (ترقی دہ پہ ماسابق)

امتیازات دسورة

۱۔	سورة متار دے پہ بیان دسا نکوار بو (حل/حرمت وغیرہ) چہ نور دسورة نہ زیات پرتے دے	۲۔	پہ ترک دموالاتو داهل کتابو او ذکر و ملتونو دھغوسرہ ددوستے
۳۔	بیان دماوندے پہ نصرناؤ	۳۔	بیان دکفارے قسم ایت ۸۹
۵۔	حکم دذکاریانو لکہ ذکاری پہے مارنہ	۶۔	بیان دذبوحو دزانانو اونکاح اهل کتابو غزو سرہ
۷۔	بیان دھغے واقعے چہ محمد باندے حملہ شویں وہ (ایت ۱۱ کے) او اللہ بچ کڑے دو	۸۔	بیان ددو زامنو آدم حاتیل اوقائیل
۹۔	بیان حکم دسارق اوسارنے ایت ۳۸ چہ لاس ترے کٹ کڑے	۱۰۔	ایت ۱۱۶ تفصیلی جواب دعیسیٰ اللہ پہ قیامت کے
۱۱۔	نفی دعلم غیب دلو لوانہیاوند ایت ۱۰۹	۱۲۔	بیان دحکم پہ بارہ د ڈاکو ایت ۳۳
۱۳۔	بیان د تفصیل دوسیلے او پدے رد کوی		

تقسیم دسورة: سورة لس حصے دے

- ۱۔ ایت ۱-۵ : بیان دھغے مقصدی مسئلو کوی چہ دحل حرمت سرہ متعلق دی (تحریمات اللہ/عباد، نذورات اللہ/عباد)
- ۲۔ ایت ۶-۱۱ : بیان دامورو مصلحاؤ کوی (تثبوت) (حکموالی دپارہ)
- ۳۔ ایت ۱۲-۱۹ : مثال دھغو چہ داللہ وعدہ نئے برابر نہ کڑہ (یعنی ہغوی بیان دحق ندے کڑے)
- ۴۔ ایت ۲۰-۲۶ : انجام اوحالات دمتکاسلیو (سستو) پہ دامورو داللہ کے (یعنی ہغوی کار دحق ندے کڑے)
- ۵۔ ایت ۲۷-۴۰ : دظالم سزاؤ کر کوی چہ ہفہ داللہ رحمت بندوالے دے پدہ باندے
- ۶۔ ایت ۴۱-۵۰ : تسلی محمد اوقباؤ/خباثتو نہ بیانوی داهل کتابو
- ۷۔ ایت ۵۱-۵۸ : تہدید (زجر) و رکوی مومنانونو پہ موالاتو (دوستے) داهل کتابو
- ۸۔ ایت ۵۹-۶۶ : تہدید (زجر) علمائے سوءتہ چہ خلیہ ہم مسئلہ نہ بیانوی اود بل مقابلہ ہم کوی
- ۹۔ ایت ۶۷-۸۶ : ترغیب فی التلیخ او طریقہ دتلیخ خانی
- ۱۰۔ ایت ۸۷-آخر : اعادہ دثلو رود مقصدی مسئلو (تحریمات اللہ/عباد، نذورات اللہ/عباد)

مقصد سورۃ

بیان دھنھے ثلور و مسلو چہ متعلق دی دھرامو او حلالوسرہ (تحریمات اللہ/عباد نذر اللہ/عباد)

تحریمات اللہ: ہفتہ تیز ونہ چہ اللہ حرام کڑی دی دے حلالول گناہ دہ

تحریمات العباد: ہفتہ چہ اللہ حلال گرزولی دی مگر انسان پہ زان یا پہ بل حرام گرزولی دی دا گناہ دہ

نذورات اللہ: ہفتہ نذرونہ چہ انسان لے دالہ پے نوم اکڑی دقربت الہی دپارہ یا شکا کولود پارہ۔ دا جائز دی۔ دے حرام گنزل گناہ دہ

نذورات العباد: دغیر اللہ پے نوم نذر/منختہ کول۔ دا گناہ او کفر دے دا کول او دے حلال گنزل گناہ دہ

نودا دودہ جائز او دودہ ناجائز دی

تائیداد پے دے ثلور و مسلوا و گورہ:

- (۱) تحریمات اللہ ۳ بار لکدایت ۱: غیر محل الصيد و اتم حرم ایت ۹۰ انما الخمر والمیسر ایت ۹۶ و حرم علیکم صید البر ما دمتم وما لکدایت ۱: احلت لکم من بحیرۃ الانعام ایت ۸۷ لا تحرّموا ایت ۹۶ اهلکم صید البر ایت ۱۰۳ ما جعل اللہ لکدایت ۲: الا الھدیہ ایت ۹۷ والھدیہ ولقلا ندہ ایت ۱۰۰ غنیمت (نذورات العباد) طیب (نذورات اللہ)
- (۲) رد و تحریمات العباد ۴ بار لکدایت ۱: احلت لکم من بحیرۃ الانعام ایت ۸۷ لا تحرّموا ایت ۹۶ اهلکم صید البر ایت ۱۰۳ ما جعل اللہ لکدایت ۲: الا الھدیہ ایت ۹۷ والھدیہ ولقلا ندہ ایت ۱۰۰ غنیمت (نذورات العباد) طیب (نذورات اللہ)
- (۳) نذورات اللہ ۳ بار لکدایت ۲: الا الھدیہ ایت ۹۷ والھدیہ ولقلا ندہ ایت ۱۰۰ غنیمت (نذورات العباد) طیب (نذورات اللہ)
- (۴) رد و نذورات العباد ۴ بار لکدایت ۳: وما اھل لغیر اللہ بہ ایت ۳ وما ذبح علی النصب ایت ۹۰ ولا انصاب ایت ۱۰۰ غنیمت (نذورات اللہ)

- نوٹ: (۱) تحریمات العباد کے عقیدہ غلطوی مگر شے نہ حرامیگی او نذورات العباد کے عقیدہ ہم غلطوی او شے ہم حرام شو۔
- (۲) بعضے شیان ذاتی طور حرام وی لکد ہے، گیدڑ وغیرہ
- (۳) بعضے شیان حلال وی مگر دیوصفت دوجے حرام شی۔ لکد چیلے بغیر حلالید و مڑ شو یا دغیر اللہ پے نوم ذبح کڑے شو۔
- (۴) بعض اوقات دوجے دیوکار د تعظیم دواجے حلال حرام شی لکد روڑے پے چہ حلال خوراک حرام شو۔ یا لکد موز کے وغیرہ
- (۵) لکد لکد دوجے د عزت دانسان نہ پو شے حرام شی لکد انسان اشرف المخلوقات دے نو دے بہ پے ناستہ خواک کوی پے ولاڑہ خوراک زناور کوی
- (۶) بعض اوقات یوحلال کار حرام شی د تعظیم دزائے مقام دوجے لکد بیت اللہ شریف کے شے وٹل یا شاخ ماتول

سورة النعام (مکی ۶ بعد از ماندہ ۵۵ بعد از حجر)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة ماندہ	شمار	سورة النعام
۱۔	رد و شرک فعلی	۱۔	رد و شرک فعلی او اعتقادی کیلگی پہ دے وجہ سے متصل راؤ و
۲۔	نفی علم غیب اوشوہ د انبیاء نہ پرایت ۱۰۹ کے	۲۔	ایت ۵۰ کے دینی نہ خصوصاً نفی علم غیب کوئی چاہے پیغمبرہ چلہ ورتا واپہ چہ زہ عالم الغیب نہ ہم
۳۔	ایضاً	۳۔	ایت ۵۹ کے خلاصہ راہی (وعندہ مفتاح الغیب)
۴۔	آخر سورة کے دعوہ و تحید (وللہ ملک السموات والارض۔۔)	۴۔	نوپہ دے سورة کے پہ دعوہ دلائل عقلیہ او نقلیہ ذکر کوئی
۵۔	وللہ ملک السموات والارض ہر شہ اللہ دی بل شک متصرف ختہ	۵۔	نودلہ سر کے الحمد للہ
۶۔	د خواہی ذکر اوشوہ نصاراء دپارہ	۶۔	نودلہ خلاصہ ذکر کوئی پرایت ۱۴ کے چہ ٹولہ خوراک و کوئی صرف نصاراء نہ
۷۔	ایت ۱۰۳ کے رد اوشوہ النعام محرماؤ چہ خلقو پہ زان حرام کڑے و۔	۷۔	ایت ۱۴۳ کے بیان کوئی د النعام محللاؤ
۸۔	عاجزی بیان شوہ وہ دیکھی پہ آخر سورة کے (ایت ۱۱ کے)	۸۔	نودلہ دنور و مقربینو انبیاء عاجزی بیان کیلگی
۹۔	رد و تحریمات العباد اوشوہ چہ مشرکانو پہ زان بند کو۔	۹۔	ایت ۱۴۰ کے دیو بل قسم تحریمات العباد ذکر کیلگی چہ ہمد زنا و دخیلہ دنہ بچے دے
۱۰۔	ایت ۱۱۰ کے عیسیٰ تہ جادوگر و پیلے و	۱۰۔	ایت ۷ کے قرآن تہ جادو و آئی نوپہ دے وجہ سے متصل راؤ و

امتیازات سورة

- ۱۔ سورة ممتاز وے پہ تفصیلی رد و شرک
- ۲۔ پہ کثرت د دلائل عقلیہ (تقریباً ۲۵ دلائل دی)
- ۳۔ پہ بیان و عقبات ستہ
- ۴۔ پہ لثرت داعتر اضمون او جوابو (۲۳ اعتراضات پتال قالوا او یقولون سرہ ذکر کوئی او جوابوہ قل سرہ مطلب دا چہ دینی د نبوت عمر ۲۳ سال و او تول عمر ۶۳ سال دو یعنی تول عمر پہ پتا اعتراض نہ کیلگی اوتہ پہ جوابوہ کوے
- ۵۔ د ثلور و واؤ اقسامو مشرکانو رد دے کپے (۱۔ مشرکین بالعباد الصالحین ۲۔ بالکواکب ۳۔ بالملک ۴۔ بالجن)
- ۶۔ سورة ممتاز دے پہ نزول و تول سورة پہ یوزلے چہ دومرہ لوے سورة بل پہ یوارے نہ دے نازل شوے
- ۷۔ نزول د کثرت و ملکو دے سورة پہ تعظیم کے چہ ۷۰ ہزار فرشتے دے سرہ نازل شوے وے
- ۸۔ بیان د تقریر د ابراہیم چہ ڈیر سخت تقریر یے کڑے و دخیل قوم او خاندان تہ چہ ۷ زلہ یے ہنوی تہ گمراہ ویلے دی ایت نمبر ۷۴ نہ.....
- ۹۔ بیان د مثالو د مشرکانو لکھ ایت ۷۱ او گورہ
- ۱۰۔ زیات زواج مشرکانو تہ

مقصد سورة رد و شرک مکمل (۱) اعتقادی (۲) فعلی شرک شدے۔ (۱) واللہ صفت مخلوق نہ و رکول (۲) یا مخلوق صفت اللہ نہ و رکول

تقسیم سورة پہ اعتبار د مضامینو پہ دو حصو کے دے

- (۱) ایت ۱۱۷ پورے ڈوبے حصہ چہ رد و شرک اعتقادہ مکمل کوئی (۱۔ شرک فی العلم ۲۔ شرک فی التصرف ۳۔ شرک فی الدعا ۴۔ شرک فی العبادت)
- (۲) ایت ۱۱۸ نہ آخر سورة پورے رد و شرک فعلی (تحریمات اللہ تحریمات العباد نذور اللہ نذور العباد)

نفی و شرک فی العلم او گورے پہ ایت ۳، ۵۰، ۵۹، ۷۳ آخری سر، ۸۰،

نفی و شرک فی التصرف او گورہ پہ ایت ۳ کے (وہو اللہ فی السموات والارض) ۱۳، ۱۴، ۱۷، ۴۶، ۵۸، ۶۲

نفی و شرک فی الدعا او گورہ پہ ایت ۴۰-۴۱ کے ۶۳، ۷۱

نفی و شرک فی العبادت او گورہ پہ ایت ۵۶، ۱۰۲، ۱۶۲، ۱۶۳

الحمد لله - ويمسك الله بضر فلا كاشف له الا هو - قل انما هو اله واحد - والحمد لله رب العالمين - سجد وتعالى عما يصفون - لا اله الا هو - لا اله الا هو - ان لا تشركوا به شيئا
قل ان صلاتي ونسكي ومحياي ومماتي لله رب العالمين - لا اشريك له - وبذلك امرت وانا اول المسلمين

داسے نے واپس تھیں اور تیرے جوڑ کرٹھ اوچے کلمہ تکلیف، بیماری، پرہ وغیرہ رہا نہ رازی نو دوا دے داکمل علان دے۔

پہلے مسئلہ دو حیدر لائیکل ہم ذکر کوئی پہ کثرت سرہ لکہ آیت نمبر اکے خلق السموات والارض آیت ۲ کے ہوالذی خلقکم من طین، ۳ کے فی السموات والارض، ۱۲، ۱۳ (فاطر السموات والارض....)، ۱۸، ۳۸، ۴۰، ۴۶، ۴۷، ۵۹، ۶۰، ۶۳، ۶۵، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۶، ۱۹۷، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۶، ۲۸۷، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۷، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۰۷، ۳۰۸، ۳۰۹، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۱۹، ۳۲۰، ۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۲۷، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۳۴، ۳۳۵، ۳۳۶، ۳۳۷، ۳۳۸، ۳۳۹، ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۴۳، ۳۴۴، ۳۴۵، ۳۴۶، ۳۴۷، ۳۴۸، ۳۴۹، ۳۵۰، ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۵۵، ۳۵۶، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۵۹، ۳۶۰، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۷، ۳۶۸، ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۱، ۳۷۲، ۳۷۳، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۷۶، ۳۷۷، ۳۷۸، ۳۷۹، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۸۸، ۳۸۹، ۳۹۰، ۳۹۱، ۳۹۲، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۶، ۳۹۷، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۰۵، ۴۰۶، ۴۰۷، ۴۰۸، ۴۰۹، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۱۲، ۴۱۳، ۴۱۴، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۱۷، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۵، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۳۵، ۴۳۶، ۴۳۷، ۴۳۸، ۴۳۹، ۴۴۰، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۴، ۴۵۵، ۴۵۶، ۴۵۷، ۴۵۸، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۶۳، ۴۶۴، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۶۹، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۷۲، ۴۷۳، ۴۷۴، ۴۷۵، ۴۷۶، ۴۷۷، ۴۷۸، ۴۷۹، ۴۸۰، ۴۸۱، ۴۸۲، ۴۸۳، ۴۸۴، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۷، ۴۸۸، ۴۸۹، ۴۹۰، ۴۹۱، ۴۹۲، ۴۹۳، ۴۹۴، ۴۹۵، ۴۹۶، ۴۹۷، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۰۴، ۵۰۵، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۰، ۵۱۱، ۵۱۲، ۵۱۳، ۵۱۴، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۱، ۵۲۲، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۲۵، ۵۲۶، ۵۲۷، ۵۲۸، ۵۲۹، ۵۳۰، ۵۳۱، ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۳۴، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۲، ۵۴۳، ۵۴۴، ۵۴۵، ۵۴۶، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۵۰، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۵۵، ۵۵۶، ۵۵۷، ۵۵۸، ۵۵۹، ۵۶۰، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۶۵، ۵۶۶، ۵۶۷، ۵۶۸، ۵۶۹، ۵۷۰، ۵۷۱، ۵۷۲، ۵۷۳،

دارنگے پدے دعویٰ توحید دشمرکانوا اعتراضونہ ہم یہ کثرت سرہ دی چتقریباً ۲۳ دی او ۶۳ جوابونہ لکہ اوگورہ آیت ۷، ۸، ۲۳ (قالوا) ۲۵ (یقول الذین) ۲۹ (وقالوا) ۳۷ (دوہ وارے) ۵۳، ۲۳ اعتراضات دی دے سورۃ کے ۶۳ جوابونہ مطلب داجڑول عمر یہ تہا اعتراضونہ کیگی او جوابونہ نہ روکے۔

عاقباتِ سُنَّہ: پدے سورۃ النعام کے عقباتِ سُنَّہ (شُگِ غنڈے/ڈیرے) دی چہ بیان دامتھاناکوی چہ حق پرست مبلغ باندے اوداھرہ عقبہ پہ لفظ کذا لک سرہ شروع کیگی ددے بیان پہ اصولو کے یہ نمبر د عنوان - رموزِ قرآن - لاندے شوعے دو۔ دلته نو نظر پرے بہا د اچوے

عقبہ ۱: انعام ۵۳ والی پہ چو دالے دافران یوازے تالہ درزی دانور ملیان نہ پوھگی.... جواب ایس اللہ با علم الشکرین: زوہ اللہ شکر گزار یہ چرہ مائے بیانونی...

عقبہ ۲: بیابان منافقان راشی تاتہ بدوائی چہ داو لیا ئے کراموعا جزای بار بار مہ پیا نوہ دوسے نہ داوڑہ نو انعام ۵۵: کو کذا لک تفصل الایات و التستین سبیل الحرمین، دوی بہ خاموشی

عقبہ ۳: شوخت پس بیا رانی تانہ بہ تپوس کوئی چہ: انعام ۱۰۵ دامسلکہ تادکوم استادنہ زدہ کڑے دہ نوپ دے مقام بہ ورتہ سہرتی دخیل استادنوم نہ اخلہ ورنہ کنزل بہ ورتہ اکثری۔ ورتہ وانیہ۔ چہ قرانہ

مذہبہ کٹرے دہ دزان نہ تھے و ایم او تھے ما استاد دزانہ مسئلہ کوئی جواب انعام ۱۰۶ کے او گورہ اتیج ما و ای یک من ربک لا الہ الا اللہ...

عقبہ ۴: محکمے عقبے اسانے دے اوس گز زیاتہ مشککہ شوے اوس بہ غلق راجع کوی ستا خلاف بہ مشورے کوی چہ قتل یے جا ز دے۔ چہ دلارے نہ پوا اڑخ تیشی۔ اوددوہ یہ مرگ کے دسلو شہیدانہ ثواب دے۔

نوا انعام ۱۱۲ اللہ بہت ساساتی... فذر ہم... تہ خیل بیان جاری ساتہ۔

عقبہ ۵: انعام ۱۲۳ (چہ چلہ ہٹ اونہ کڑے شی نور پور ٹونہ بہ کوی) نو اللہ فرمائی چہ
و کذا لک جملانی کل قریہ الکر مجرمیا لیکر و انہما....

عقبہ ۶: انعام ۱۲۹: دہلی کی بد معاشرتوں سے بے یار و مددگار اتحادی لیگ بہ جوڑ کرٹی لکہ امریکہ مگر درودی و اتحاد ستاد پارہ و ایمان مضبوط و سبب بدوی کہ منہ اللہ کرہ قرآن بیانوے

شیخ صاحب فرمائی کہ چنانچہ استاد داسوڑہ انعام چہ کلہ و نیلو نو چٹا لبان بہ کلہ ستوے شول نوھفہ بہ پوھشو نو موگت تہ بہ یے اوے چہ لاڑ شے چکراو لگوے پیارا زے۔ ہفہ بہ ڈچل زایے نہ نہ پاسیدو بلکہ ناست بہ دو کلہ کلہ بہ یے یہ ناستہ ستر گے ورغلے۔ یو وارے زہ ڈٹو لو طالبا نو ژو مے راوا پس شوم گورم چہ استاد ستر گے ہندی چہ ستر گے اوغرولے نو ماتہ وائی چہ ورشاد بہ راوڑہ چہ وضو اکرم۔ ما اوہ راوڑے ماتہ فرمائی چہ خوب مدالیدہ چہ قیامت دے ٹول خلق ہیبت کے دی زہ ہم ہیبت کے یم۔ نو ماتا او از او شو چہ حسین علی تہ ولے یہ ہیبت کے یے۔ تاخو سورۃ انعام صحیح طریقہ او معنورہ ویلے دے اوچا چہ صحیح معنورہ داسوڑہ اووے نوھفہ باندے یہ قیامت کے ہیبت بہ نہ دی۔

شیخ صاحب بہو نیل چہدا دلا کڑے کا تڑے سورۃ دے یا بہد شرک نہکمل پاکوی او یا بہدے درس نہتخوی (دوبلیزی ۱۲ بچی دو چا ترے تپوں اکڑو چہ سوزامن دوی....)

دے زائے نہ دقرآن دویمہ حصہ شروع وہ محلے دے تفصیل شوے دے مگر ہیا

کہ تانہ ٹوک تپس اکڑی چتر ان ثمرہ دخت کے ویٹلے شے وایہ چر یومنت کے۔ داغتنہ ممکن دی۔ واسے ممکن دی۔۔۔ قرآن یہ اعتبار فہمیرہ ثلور وحصو کے تقسیم دے.....

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة اعراف	شمار	سورة انفال
۱-	سورة انعام کے مسئلہ کو حیدر ثابتہ شوہ پہ دلا کیلئے عقلمند اور وہ اپنے اعراف کے نقل و سرہ	۱-	نودلئے حکم و قتال دے مطلب داجہ پہ دلا کیلئے سرہ اونے شوہ نو اوس در سرہ جہاد اور کڑہ تورہ در پہے راداخلہ زکہ چہ بغیر د جہاد نہ نہ کیگی نوپہ دے وجہ متصل راداوڑو۔
۲-	جنگے سورتنو کے مقابلہ دے وجہ وہ	۲-	نودے سورة کے مقابلہ دے وجہ وہ۔ نوپہ دے وجہ متصل راداوڑو۔
۳-	ایت ۷۲ کے ذکر و چہ بخو انوکفار و مؤمن م اووہستو	۳-	ایت ۷ کے دے امت و کفار و مؤمن و یستو حکم دے نوپہ دے وجہ متصل راداوڑو۔
۴-	ایت ۹۵ کے بخو انو امتن و دھلاکت بیان دو و رستود مالدارے نہ	۴-	نوپہ دے سورة ایت ۲۸ کے زبور کوئی مؤمنانوتہ پہ مینہ مال باندے
۵-	ایت ۲۰۵ کے ذکر و چہ اللہ پہ عاجزے سرہ یاد کڑے۔	۵-	ایت ۲ کے دے مؤمنانوتہ خالی چکلا اللہ یاد کڑے شی نووہ باندے یہ راشی او عا جزئی کوئی اللہ نہ
۶-	بیان داند او دوسوئی سرہ دفر ذ اللہ نہ وخت پہ وخت (پہ ۵ مرحلو کے دھنے ذکر او شو)	۶-	ایت ۹ کے نبی سرہ داند اد بیان دے نوپہ دے وجہ متصل راداوڑو۔
۷-	ایت ۱۹۹ کے دو چہ وَاْمُرْ بِالْعُرْف	۷-	ہفتہ درے ادا مردلئے دے سورة کے ایت نمبر اکے ذکر دی۔ نوپہ دے وجہ متصل راداوڑو۔
۸-	واقعات دو و بخو انو امتن و اد انبیاء	۸-	نوپہ دے سورة کے دینی واقعات بیان نوی نوپہ دے وجہ متصل راداوڑو۔
۹-	ایت ۱۶۸ کے افتراق دینی اسرا کیلئے بیان شو چہ جدا جدا شوے وو۔	۹-	نوپہ شروع دے سورة کے وَاَصْحٰبُ ذَاتِ الْبَيْنِکُم (یوبل سرہ یوزائے شے)
۱۰-	ایت ۲۰۳ کے حکم یہ اوریدو و قران دو	۱۰-	نودلئے ایت ۲ کے دایمان والا و بیان دے چکلا قران اوری نو یگی او ایمان بے خکار کیگی

انتيازات دسورة

۱۔	سورۃ ممتاز دے پہ او امر وثلاث و باندے پہ اول دسورۃ کے ایت ۱	۲۔	سورۃ ممتاز دے پہ او صاف خمسہ دمو منانو باندے ایت ۲-۳
۳۔	سورۃ ممتاز دے پہ ہفے وعدے چہ اللہ لڑے وہ ایت ۷ کے اشدی المستعین	۴۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان دواعد و دمیدان د جہاز ۶ قاعدے دمیدان د جہاد او اوومہ قاعدہ ورستود جہاد نہ
۵	سورۃ ممتاز دے پہ بیان ذریب/چل دقل دنی ایت ۳۰	۶۔	سورۃ ممتاز دے پہ دو اسود نبی د زمانے ایت ۳۳ (ذات در رسول + استغفار)
۷۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان دمو ز د مشرکانو ایت ۳۵	۸۔	سورۃ ممتاز دے پہ تقسیم د غلیمونو ایت ۳۱
۹۔	سورۃ ممتاز دے پہ خوب دنی چہ اللہ ورتہ کافران کم نکارہ کرل ایت ۴۳	۱۰۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان دقریر دنی ایت ۳۰

مقصد سورۃ: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ (دو سورۃ کی نوم سورۃ القتال ہم دے) یعنی دیکے و جہاد نہ علاوہ بلکہ خبرہ فتنہ

مختصر خلاصه سورة

(۱) پہلے اول کے درے اور امیر ذکر کوئی آیت کے (۱) اتقوا اللہ جہاد کے بہ صرف اللہ نہ یہ کوئے بل چاہے نہ۔ (۲) واصلو ذات بینکم یعنی خپل ملگری بہ نہ وجئے۔ (۳) واطیعوا اللہ والرسول
(۲) بیان دہنزد اوصاف دمو منانو ذکر کوئی آیت ۲+۳ کے انما المؤمنون الذین.... (۱) وجلت قلوبہم (۲) زادہم ایمانا (حکار کوئی اثر دایمان) (۳) وعلیٰ ربہم یتوکلون (۴) یتقیون الصلوۃ
(۵) اتفاق فی سبیل اللہ تعالیٰ
(۳) دے نہ در ستونو واقعہ جنگ بدر ذکر کوئی بطور تمہید یعنی مجاہدہ تسلی و رکوی چہ کہ گم ہم یے نو دمقابل نہ نہ یر گئی اوگر وہ جنگ بدر کے گدے مانفرد کر کہ آیت ۵ نہ تر ۱۴ پورے دایمان دے
(۴) آیت ۱۵ نہ شُک قاعدے دمیدان جہاد ذکر کوئی اوھرہ پوہ قاعدہ پہ یالہھا الذین امنوا سرہ ذکر کر لشی۔
قاعدہ نمبر ۱: آیت ۱۵ فلا تو لوہم الا دبار قاعدہ یہ لگو لے دہ دمو منانو ہفے پندو صفاتو کے رڈھی صفت سرہ چہ داللہ نہ یر گئی نو مخلوق نہ نہ نہ یر گئے جہاد کے بہ کافر تہ شا کوئے نہ۔
قاعدہ نمبر ۲: آیت ۲۰ میدان د جہاد کے دقران او سنن تو تابع بہ یے۔ دایے تفرق کر لہ پہ دویم صفت دمو منانو چہ ہفہ دو زادہم ایمانا (دقرت مطلب نتیجہ دیکل یا عقیدے دہ)
قاعدہ نمبر ۳: آیت ۲۴ اتقیوا اللہ والرسول.... داتفرق کیگی پہ دریم صفت دمو منانو۔ وعلیٰ ربہم یتوکلون۔ چہ امیر در تہ حکم او کر کی چہ ہفے محاذ تہ ورزہ نوامہ دایہ چہ مونگ کم یو یا اسلحہ نشہ
قاعدہ نمبر ۴: آیت ۲۷ لا تحزنوا للہ والرسول... داتفرق دہ یہ شلور صفت دمو منانو اتقوا الصلوۃ چہ مونز کوئے سچ نوحانت نہ کوئے او سچ مونز مونگ تہ قران خالی۔

قاعدہ نمبر ۵: ایت ۲۹: اِن تَتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ... کہ اللہ نہ پرہیز کرے تو اللہ نہ پرہیز کرے۔ دے تفریح کرو۔ پھر صفت دمو منانو چہ انفاق و دہ کہ انفاق کوئے نو اللہ نہ پرہیز کرے۔

قاعدہ نمبر ۶: ایت ۴۵: اِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاَشْكُمُ قَاعِدَةً يَوْمَ يَنْفَعُ الْفِتْنَةُ قَاعِدَةً... کہ پھر دے قاعدہ کلک شہ ہرے قاعدے سرہ فاشتبوا اولگوہ داسے حکمت والا کتاب بہ بل چرتہ وی۔

قاعدہ نمبر ۷: ایت ۷۰: دَقِیْرًا یُّوَفِّیْهِمْ بَیِّنَاتٍ یُّبَیِّنُ لَہُمْ اَیْمَانُہُمْ وَرُکُوبَہُمْ۔ داسے پے ندے ویلے چرعب دباؤ پرے واپوہ او سخت سخت جیونو کے واپوہ۔ داسے بل دین بہ چرتہ وی۔ چکا فرد پارہ کے ہم امن دے۔

دشروع نہ ربط

(۱) سورۃ بقرہ کے ہم دجہاد بیان دو۔ ایت ۱۷۷ کے دجہاد بڑینگ دو ۵ دہقیدے سرہ او ۵ دہل سرہ متعلق۔ بیادجہاد دملک داصلاح دپارہ ۴ قوانین ذکر کرل (۱) قصاص من الظالم (۲) تقسیم الاموال بالقانون شرعی (۳) حکم الصوم لارتجاع انفس (۴) نہی عن الرقہ اودعے دجہاد دگور دپارہ ۱۸ قوانین ذکر کرل۔

بقرہ ۲۴۷ کے دامیر شرائط ہم ذکر دو (۱) اَصْلُھُ رِبَہ (غورہ کڑے شوے) (۲) علم زمینان جنگ او علم دقاعد و جنگ (۳) دہجسم: حوصلہ (۲) نو ال عمران کے تنظیم جوڑو دپارہ ۵ قوانین ذکر کرل زکہ چہ جہاد ہلہ کیدیشی چہ تنظیم وی دمسلمانانو قاعدہ (۱) ایت ۱۰۲ کے چہ عقیدہ دلوہوہ یوہ وی (۲) ایت ۱۰۳ قانون بہ موقران و سنت وی (۳) ایت ۱۰۴ و لکن منکم ائمۃ یدعون الی الخیر (۴) ایت ۱۱۵ خیل مال بگلوے (۵) ایت ۱۱۸ غیر رازدار سرہ بہ راز نہ ساتے او پوے پڑے قاعدے باندے دوا واقعات ذکر کوی دجنگ بدر اود جنگ احد..... دامدوایہ چہ مسئلہ نمہ کوہ چہ خلق ڈیرشی۔ نہ فتح بہ کثرت دہ او نہ شکست بہ قلت دے۔

(۳) نو سورۃ نساء کے دمعاشرے داصلاح دپارہ قوانین دو۔ دعوامو نہ ۱۸ قوانین اودامیر او معمر و میز کے ۸ یا ۹ قوانین دو۔ اوبیان د دریوڑو و مطلب دا چہ دمو منوڈ لے سرہ ملگرے شہ او زان اُسامہ دمنافقو او کفارو دواڑو نہ۔

(۴) سورۃ مائدہ کے دل و حرمت مسئلہ دہ۔ مطلب دا چہ جہاد ہفہ شوک کو لے شی چہ بہ مسئلہ دل حرمت یے ایمان او عمل دواڑو نہ۔

(۵) سورۃ انعام کے دشرک اقسام دو او د میدان د تبلیغ ۶ قاعدے/غٹے ذکر وے دپارہ دوحید

(۶) سورۃ اعراف کے پو دے مسئلہ دوحید دلائل تھلیہ دو

(۷) سورۃ انفال: اوس میدان جہاد را شہ۔ جہاد او کڑہ ہفہ سرہ چہ دنگلے مسئلہ نہ رخ اڑوی۔

سورة توبہ (مدنی نزولاً ۱۱۳ بعد از مائدہ ترتیباً ۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة انفال	شمار	سورة توبہ
۱۔	قاعدے ذکر و میدان جہاد	۱۔	نودلہ اعلان د جہاد دے نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۲۔	آیت ۶۰ کے لاء علم و حکم (رسول اور اصحاب بول داد شہان نہ پڑنی)	۲۔	آیت ۱۰۱ کے لاء علم و حکم (اے رسول تے نہ پڑنے) مفر د صیغہ
۳۔	قاعدے میدان جہاد ذکر و	۳۔	نودلہ ہفتہ فر تے بیانوی چہ ہفتوی سرہ بہ جہاد کوے۔
۴۔	آیت ۴۱ کے تقسیم د غنیمت نو دو	۴۔	نودلہ آیت ۶۰ کے تقسیم د فرضی صدقا تو دے یعنی ۸ مصارف خالی
۵۔	آیت ۵۸ کے وائی چہ کہ دے کافر و بے لوطو نہیریگے نہ معاہدہ واپس کڑے۔ او جہاد و سرہ او کڑے۔	۵۔	آیت ۷ کے وائی چہ د مشرکانو بہ شلو طوی۔ نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۶۔	پہر د سورة کے او دے چہ فاصلہ ذات بینکم (چلو کے یوزائے شے)	۶۔	نو بدے سورة کے وائی چہ برأت من اللہ (غیر د سرہ بائی کاٹ او کڑے)
۷۔	آیت ۶۰ کے او دے واعدو لہم ما استطعتم تیارے او کڑے۔	۷۔	آیت ۴۶ کے زجر ہفتو تے چہ تیارے نہ کوئی۔
۸۔	اوصاف د مومنانو ذکر و پ شروع د سورة کے ہم او پ آخر د سورة کے ہم	۸۔	اوصاف د منافقانو بیانوی۔ نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۹۔	واقعہ د جنگ بدر ذکر و	۹۔	نودلہ واقعہ د جنگ خین او جنگ تبوک ذکر و
۱۰۔	آیت ۳۵ کے د مشرکانو موز بے فائدے دے۔	۱۰۔	آیت ۱۸ کے وائی چہ عبادات یے بے فائدے دی نو مسجد شہرہ جوڑوی۔
۱۱۔	قاعدے میدان جہاد ذکر و شپک	۱۱۔	صفات د منافقانو چہ دوی چہ تہم پ دے قاعدو عمل نہ کوئی

نومونہ د سورة: سورة لکڑ نو ہندی: لکھ (۱) سورة توبہ: دتہ مسلمانانو نہ شطی شے وہ نو دھتوی دتہ بے ذکر دے چکے۔

(۲) سورة برأت: چہ اعلان د بائی کاٹ دے مشرکانو سرہ

(۳) سورة مہاجرہ: او چہ توکے: د مشرکانو نہ دی د وڑے او چہ تے کڑے دے

(۴) مشرکہ: سرول: منافقان او مشرکانے سرولے دی

(۵) خارہ: کستو کئے: د منافقانو ۶۳ گندونے راکستے دی۔ (داسے نورے ہم ڈیر نومونہ دے سورة دی۔)

امتیازات د سورة:

۱۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د فرق اربعو (چہ کو موسرہ بہ جہاد کوے)	۲۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د تقسیم د مشرکان چہ کو م تا سرہ جنگ کوئی
۳۔	سورة ممتاز دے پہ تفصیلی بیان دا اوصاف نو منافقینو چہ ۶۳ صفات دی	۴۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د حکم د مشرکانو د مسجد جوڑو لو چہ نہ دے جوڑوی۔ آیت ۱۸
۵۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د غزوہ خین او تبوک	۶۔	سورة ممتاز دے پہ آیت ۳۱ چہ پیل ہجران او مولیان بہ پہ خدائے توبہ سرہ نہ بیسے
۷۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د غار ثور آیت ۴۰	۸۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د مصارف نو فرضی صدقا تو آیت ۶۰
۹۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د مسجد ضرار	۱۰۔	سورة ممتاز دے پہ دے چہ سر کے بسم اللہ ختہ
۱۱۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د خیرات نو د مشرکانو آیت ۱۹	۱۲۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د جنازے نہ کو لو د منافقو آیت ۸۴

مقصد د سورة: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ او بیان د فرق اربعو

(۱) مشرکان (دودی بیاد دے اقسام دی: یو معاہدین: چہ تا سرہ معاہدہ شے دہ۔ بل مخالفین: چہ تا سرہ جنگ کوئی دریم: مخالفین چہ تاہ امن خوازی)

(۲) اہل کتاب (دا دودہ قسمہ دی یو یہودیان بل نصرانی/عیسایان)

(۳) منافقان (دا ٹول یو قسم دی) (۴) مومنان (دودی دے اقسام دی د توبہ بیان شے)

تقسیم دسورہ:

سورہ ثلور حصہ کے تقسیم دے:

- (۱) ایت ۱-۲۸ پورے: پیدیکے بیان دشترکانو دے او ددوی درے واڑہ اقسام ذکر کو لے شی۔ اودوی سرہ دجہاد کو لو وجوہات خالی۔
- (۲) ایت ۲۹-۳۷ پورے: پیدے حصہ کے بیان داہل کتابو دے۔ یعنی یہود او نظری دھغوی پلینے ذکر کوئی اودھغوی سرہ دجہاد وجوہات ذکر کوئی۔
- (۳) ایت ۳۸-۹۰ پورے: پیدے حصہ کے منافقان بیانوی۔ پیدوی کے اقسام شتہ بلکہ ٹول یو قسم دی۔ نو ددوی ۶۳ صفات دلتہ بیانوی۔ (دنبی عمر ہم ۶۳ سال ووا اشارہ دہ پیکے دیتہ چہ ٹول عمر بہ دے منافقانو باندے رد کوے۔)
- (۴) ایت ۹۱-آخر دسورہ پورے: پیدے حصہ کے مومنان بیانوی۔ او ددوی درے اقسام: (۱) مجاہدین: چہ روخت جہاد لرہ تیار وی
- (۲) مہکاسلین داہم مجاہدین: دی مگر کلہ کلدہ سستے نہ کاراخی۔ لکدلتہ چہ زنی ملگری لیٹ رازی۔
- (۳) مغدورین: کلک دی مگر کلہ کلدہ دشتہ عذر دوجے عمل او نہ کڑے شی۔

وجہ چہ یہ شروع دسورہ کے بسم اللہ ولے نشتہ:

- (۱) حضرت عثمانؓ نہ حضرت ابن عباسؓ چوس اکڑو چتا ددے سورہ سر کے بسم اللہ ولے زندہ لیکے۔ جواب ور کوئی چہ وجہ دا وہ چہ نبی باندے بہ چہ کلہ ایتونہ نازلیدل۔ نو ماہ دغا ایتونہ لیکل۔ اوماتہ بہ ئے ویل چہ دا ایت دے دے سورہ کے دلتہ دلتہ اولگوہ۔ اودا سورہ دے سورہ پے اولگوہ۔ نو کلہ بہ چہ نوے سورہ راغے نو نبی بہ دھغے سورہ یہ شروع کے بسم اللہ ولے۔ مگر دلتہ ئے زندہ ویلے نو ماہم او نہ لیکو۔
- (۲) بلہ وجہ چہ حضرت علیؓ خالی فرمائی چہ بسم اللہ چونکہ امان دے او پیدے سورہ کے خوا مان نشتہ کافر ورہ (را دینہہ ویتزہ سٹ ترے او نہ قتل یے کڑہ)
- (۳) بعضو صحابا و دے وجہ داخولے دہ چہ سورہ انفال او توبہ یو سورہ دے۔ پیدے وجہ بسم اللہ نشتہ دے شروع کے۔
- ☆ آیا بسم اللہ دقران ایت دے یا نہ دے۔ نو سورہ نمٹل کے بہ راشی چہ دا قران ایت دے۔
- ☆ آیا دا بسم اللہ دھر سورہ جز دے نو امام ابوحنیفہؒ فرمائی چہ نہ دے نو داخے تہ ولے راوڑے دے۔ داد پارہ دبرکت۔ اود پارہ دجہادے دیو سورہ دہل سورہ نہ۔

سورة یونس کی (نزد اللہ تعالیٰ بعد از بنی اسرائیل ترتیباً ۱۰ بعد از توبہ)

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة توبہ	شمار	سورة یونس
۱۔	ہر کلمہ چہ پآخرد سورة کے ایت ۱۲۸ کے صداقت در رسول اوشو۔	۱۔	نوپدے سورة کے دغا اثبات در رسول بار بار (تقریباً وارے) کیگی
۲۔	پہ آخرد سورة کے مسئلہ توحید ذکر شہدہ یہ لا الہ الا هو سرہ	۲۔	نودلتہ انجام ذکر کوئی دیکر بنو/مناہینو ددغے مسئلہ توحید۔
۳۔	ہر کلمہ چہ نکلے سورة کے بیان اوشو جہاد بالسیف (تورے سرہ جہاد کول)	۳۔	نودے سورة کے بیان کیگی دجہاد بالسان چہ ہفہ بیان داصول اربعاودے۔
۴۔	نکلے سورة کے مسئلہ قتال ذکر شہدہ۔	۴۔	نودلتہ ہفہ مسئلہ ذکر کوئی چہ کوئے لہ بہ جہاد کوئے (یعنی توحید)
۵۔	ہر کلمہ چہ پآخرد سورة کے ذکر شہدہ توحید مگر بغیر دلائلو	۵۔	نوپدے سورة کے پدغے مسئلہ دلائل پیش کوئی نوپدے وجہ نکلے متصل راوڑو۔
۶۔	دعویہ توحید ذکر وہ پآخرد سورة کے	۶۔	نوپدے سورة کے پدغے دعویہ توحید شہدہ د مشرکانو ذکر کوئی بہ ایت ۱۸ کے
۷۔	آخری ایت کے (قل حبس اللہ) زما دپارہ اللہ کافی دے	۷۔	نودلتہ مثالات ددغے چہ او گورہ نوح، موسیٰ او نورول پیغمبر انورہ اللہ کافی دو۔ ۱۰۳
۸۔	ایت ۲۲ کے اووے چہ منافقان درویش دی۔	۸۔	نودلتہ ایت ۵۱ کے ذکر رختن خلق کوئی اودھغوی درجہ ذکر کوئی۔
۹۔	دلتہ بیان در فرق اربعاو وو چہ درے ڈلے یکے مخالفین دقرآن وے۔	۹۔	نودلتہ ترغیب الی القرآن کوئی اوز جرور کوئی منکر بنو دقرآن تہ۔
۱۰۔	دلتہ دآخری رسول دامت دتوبے بیان وو۔	۱۰۔	نودلتہ دیونس دوم دتوبے بیان دے۔
۱۱۔	بیان دبرآعت دشرکانو نذاشو	۱۱۔	نودلتہ ایت ۱۳+۱۴ کے پوروالفاظو سرہ بیان دباکی کاٹ کوئی۔
۱۲۔	ایت ۱۹۹ کے اووے کوکومع الصادقین۔	۱۲۔	نودلتہ ایت ۲ کے وائی چہ رختن سرہ ملگرے شوئے نو (ان لھم قذم صدق) دنیا او آخرت بہ دے دواڑہ خدشی۔

امتیازات دسورة:

۱۔	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے مشہورے شہدے دشرکانو چہ دابا باکان اللہ مقرر کرے دی۔ ۱۸	۲۔	پہ بیان ددلائل عقلیاد مع تفریعات (نکلے دلائل ذکر کوئی نوپارے مسئلہ توحید تفریع کزی)
۳۔	ممتاز دے بہ بیان دتوبے دوم یونس	۳۔	پہ بیان دمقاصد اربعاو (نورو کے ہم شہدہ گردے سورة کے پہیل شان دی)
۵۔	ممتاز دے۔ پتوبے دفرعون چہ قولہ نشوہ پدوخت دعذاب کے ایت ۹۰	۶۔	پہ بیان دبددعائے چہ موسیٰ فرعون اودھغے قوم تہ کرے وہ ایت ۸۸
۷۔	سورة ممتاز دے بہ بیان داوئیاد و تحریف اودھغود درجو اوکراماتو ایت ۶۲-۶۳	۸۔	سورة ممتاز دے بہ چیلچ دحضرت نوح چہیل قوم تہے در کرے دو۔ چہراوزے میدان تہ۔
۹۔	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے خلقو چہ وائی چہ قرآن پریدے اوبل کتاب را داغلے ایت ۱۵	۱۰۔	سورة ممتاز دے بہ ۵ ہانے بی صحاحدہ دسنت

دشرکانو دسنت

مقصد سورة: اثبات دمقاصد اربعاو مراراً (یعنی بار بار) اوانجام دمنکرینو دے مسئلہ

تقسیم سورة: (دو حصے دے: ۱) ایت ۱-۷ پورے: اثبات دمقاصد اربعاو کوئی بار بار پدلائلو سرہ اودفع دشہے کوئی دشرکانو

(۲) ایت ۷-۱۷ آخرد سورة پورے: درے واقعات بیانوی بطور تفریع/نتیجہ پانکار ددغے نکلے مسئلہ چہ کوئے دتوبے حصہ کے تیرہ شہدہ۔ چہاودنہ مسئلہ اوانجام بہے پہ

شان دوم نوح اودوم فرعون شی اوکے چا اوئلہ اوانجام بہے دوم یونس شی۔ چہ اللہ ترے عذاب دفع کرے۔

پہ مقاصد اربعاو کے ژوبے اگر چہ ژوے مقصد توحید دے مگر دلتہ قرآن نکلے کرے دے۔ داوے؟ زکہ چہ قرآن تہ نہ یہ راغلے نو توحید پدندے شہدے رسول نہ قرآن او نہ آخرت۔

چہ قرآن تہ ناست نہ تہ نوہیت باندے بہ نہ پوہگے۔

سورة هود کی (ترتیباً ۱۱ بعد از یونس او نزولاً ۵۲ بعد از یونس - دواڑوں کا طوسرہ سورة یونس نہ بعد دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	یونس	بشار	هود
۱۔	اثبات دتو حید او شوپہ دلا کیلو عقلیا و سرہ	۱۔	نودلنہ اثبات دتو حید کیگی پہ دلا کیلو عقلیا و عقلیا و دواڑ و سرہ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۲۔	اثبات دتو حید او شوپہ دلا کیلو عقلیا و سرہ او دفع دشبہ دشرا کا نو او شوہ۔	۲۔	نودلنہ ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شاپہ بدغم مسئلہ او سرہ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۳۔	واقعہ دنوح اجمالاً وہ	۳۔	نودلنہ تفصیلاً ذکر کو لشی۔
۴۔	آخر کے افرامائل اتبع ما یوحی الیک	۴۔	نودلنہ ایت ۱۲ کے تسلی دہ پہ اتباع دما انزل چہ تکالیف بہ راڑی مگر زورہ نہ تنگوئے
۵۔	ایت ۴ کے الیہ مریم حکم جعیا	۵۔	ایت ۴ کے الی اللہ مریم حکم
۶۔	ایت ۴۲ کے: افاکت شمع الصم	۶۔	ایت ۲۰: ماکان یسطیعون لسمع
۷۔	انکار دشرا کی نو ذکر دے۔	۷۔	حالت دشرا کی نو ذکر کیگی۔
۸۔	ایت ۲ کے نبی تہ ساحرا و جادوگر و بطلے دی۔	۸۔	ایت ۷ کے قرآن تہ سحر و بطلے دے۔
۹۔	ایت ۳ کے ددنیہ پید اکید و بیان شوے دو۔	۹۔	ایت ۷ کے زیادت کوئی یعنی دنیہ پید اکیدش علت خانی لیلو کم اکیم احسن عملا
۱۰۔	شروع پہ ترغیب الی القرآن او شوہ۔	۱۰۔	نودا سورة هم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔ (داسے سورتو نہ چہ پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع کیگی ہفتہ تہ ذوات الراء و بیلے کیگی) نودا دواڑہ سورتو نہ ذوات الراء نہ دی)
۱۱۔	ایت ۳۸ کے دشرا کی نو نہ مطالبہ دہ دیو سورة راوڑو۔	۱۱۔	ایت ۱۳ کے دلنہ دوئی نہ مطالبہ کیگی دسو سورتو نو نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔

اقتیاض سورۃ ۱۰: متنازدے چہ بیان و حساب کیو اور بجاؤ ۱۔ تونید ۲۔ نفی دشرا فی العلم (دادوہ دمقا سعد علما و نہ دی) ۳۔ ترغیب فی التبلیغ ۴۔ تسلی (دا آخرہ وہہ سدا / خمننا ذکر کو لشی)

- (۲) سورة متنازدے پہ مطالبہ دسو سورتو نو (اگر چہ نور سورتو نو کے ہم مطالبہ جے مگر دسو سورتو نو مطالبہ صرف دے سورة کے دہ)
 (۳) سورة متنازدے پہ تفصیلی واقعے دنوح باندے اگر چہ سورة نوح کے صرف دنوح بیان دے مگر ہلہ ہم دومرہ تفصیل دے ختہ۔
 (۴) متنازدے پہ طلب داستغفار او توبہ دواڑو ایت ۳
 (۵) متنازدے پہ ہفتہ ایت چہ انیس من اھلک
 (۶) متنازدے پہ ایت کان عرش علی الماء
 (۸) نوح تہ بن نو من من قومک
 (۹) نوح جیل زوی تہ: لاعاصم الیوم (نن در زو بچا و زائے ختہ
 (۱۰) متنازدے پہ آخری ایت چہ سورة ثلور واڑہ مسئلے یے پکے راٹو لے کرے دی۔ کوں چہ سورة مقصد دے۔ روستو پرے بیان کیگی۔

مقصد و سورة: بیان و ثلور و مسئلو: (۱) العباد للہ وحدہ (عبادت بدیو اللہ کوے) (۲) نفی دشرا فی العلم (۳) ترغیب فی التبلیغ (۴) تسلی مبلغ
 اوس لگ شان تفصیل دے ثلور و مسئلو:

- (۱) العباد للہ وحدہ (عبادت بدیو اللہ کوے) دامسلہ تقریباً ادوہ زلہ ذکر کو لشی: ایت ۲ کے: الاتعبدوا الا اللہ ایت ۱۴ کے: وَاَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ
 ایت ۲۶ کے: (نوح وائی) الاتعبدوا الا اللہ ایت ۵۰ کے (ہوہ فرمائی) یقوم عبد اللہ ایت ۶۱ کے (صالح فرمائی) یقوم عبد اللہ
 ایت ۸۴ کے (شعیب فرمائی) یقوم عبد اللہ ایت ۱۲۳ کے چہ آخری ایت کے فاعبدوہ
 (ادو گورہ ژوبے دعوہ بیان شوہ بیا پرے دلائیل نقلیہ بیان شول اخر کے ثمرہ فیصلہ دے درتہ وادوولہ چہ فاعبدوہ)

(۲) دومیہ مسئلہ نفی دشرک فی العلم: دہم یا بیاذکر کو لے شی: ایت ۵ کے یلعلم مایرون..... ایت ۶ کے: ویلعلم مستقر ہاؤ مستودعھا کل فی کتاب مبین
 ایت ۴۶ کے فلا تعلمن مالیس لک پہ علم ایت ۴۷ ان اعمو ذبک ان الشک مالیس پہ علم ایت ۵۷: ان ربی علی کل شیء حفیظ (بل ٹوک داسے نشہ)
 ایت ۱۶: ان ربی قریب الحیب (بل ٹوک داسے نشہ)

بیا پرے واقعہ راوی دابرہیم چاؤ گورہ دفرشتہ پہ حال خبر نہ دو۔ ایت ۶۹: جاء یحییٰ بن حنید (دریت کڑے سنے رادو) او ایت ۷۷ کے واقعہ دلوٹ چاؤ گورہ
 عالم الغیب نہ دو دابرہیم پشان دے ہم دفرشتہ پہ حال خبر نہ دو۔

ایت ۹۲ کے: ان ربی بما تعلمون محیط (ہرشہ زما درب پہ علم کے دی) او آخر کے بیا واللہ غیب السموات والارض (اؤ گورہ نوم واللہ نے مقدم کڑے دے پہ علم غیب باندے
 اشارہ دے کہے دیتہ چہ ایا ٹوک بل ہم شتہ چہ علم غیب ورسرہ وی)

(۳) دیریہ مسئلہ ترغیب فی التلیخ: ہم بار بار: ایت ۱۲ انما انت نذیر ایت ۱۷: ان کان علی پیتہ... شاهد منہ (نو چہ ستاد اشان دے نو اوس بہ قلا رنہ کیئے تلیخ اؤ کڑہ)
 ایت ۲۸: ماسرہ واللہ کتاب دے چہ دار حمت دے نو دے تلیخ تاسو لے بدگنوںے)

ایت ۵۲ (ہو) ویلقوم اعبدوا اللہ (دابراہ راست تلیخ دے موگ تہ ترغیب تلیخ راوی) ایت ۶۳ کے (صالح) ویلقوم اعبدوا اللہ

ایت ۸۴ کے (شعیب) ویلقوم اعبدوا اللہ..... ایت ۸۵ کے: یلقوم اذ نو لکلیل ولیزان بالقسط تہم داسے تلیخ اؤ کڑہ

ایت ۱۱۰ کے ولقد اتینا الکتاب... تہم دکتا بدغے تلیخ اؤ کڑہ کنہ نکڑہ شہ ایت ۱۱۲ کے: محمد تہ او امتی تہ: فاستقم کما امرت ومن تاب معک...

داؤل پہ آخری ایت کے راٹولوی و توکل علی اللہ سرہ چہ تہ بدائے چہ تلیخ کے زما ملگری نشہ نو اللہ فرمائی چہ پہ بازان او پارہ

(۴) تسلی: ایت ۱۲ کے تسلی محمد تہ - چہ سینہ مننگوہ ایت ۲۷: قالت... ایت ۳۲ کے قالوا...! دغے بہ تاتہ ہم وائی۔

دغے ہوڈ سرہ نے ہم جگولے کڑی دی ایت ۵۲ اؤ گورہ: ما شکتا بہیتہ... تاتہ بہ ہم وائی چہ تہ خولما نہ یہ نو لے وزان خبرے کو بے ورتہ او وایہ چہ ستاد مٹلا پہ شان دے ما اللہ نہ کڑی۔
 نو تہ بد حضرت ہوڈ پشان مطمئن اوسے او ہمت بہ نہ نیلے۔

ایت ۶۲ حضرت صالح تہ: تانہ خوزموگ دا امید نہ دو زموگ خود اخیال دو چہ تہ بہ موگ تہ خوگے خوگے خبرے کوے قسے بہ کوے۔

ایت ۸۷: شعیب تہ: اصلو تک تا مرک... ایا تاتہ ستادین داخولے وی چہ تہ موگ دخیل زوڈ دین نہ واڈوے۔ تاتہ بہ ہم وائی چہ لے زموگ دامشران اولیان نہ پوہگی

ایت ۱۱۵ کے واصبر (براہ راست تسلی دہ) ایت ۱۱۸ کے: (ستازہ بہ جنگ شی چہ دا خلق ایمان ولے نہ راڈوی) نو جواب: ولو شاء ربک... اللہ بہ خیل زور چلوے دو

پہ آخری ایت دے داؤل لے تسلی راغڈے کڑے پہ الیہ رجع الامر کلہ سرہ چہ تہ دے پہ انجام نہ پوہگی اللہ پرے پوہگی نہ چلہ مسئلہ جاری سراتہ۔

نوسورہ کے خلوز مسئلے وی او پہ آخری ایت کے خلوز واڈہ مسئلہ راٹولے کڑے: لکے:

ڈوبے مسئلہ العباد اللہ وحدہ: نو دلہ آخری ایت کے فاعبدوہ یے اودے۔ دومیہ مسئلہ نفی دشرک فی العلم: نو دلہ واللہ غیب السموات والارض

دیریہ مسئلہ: ترغیب فی التلیخ (تلیخ کوہ اود بل چاؤ واہ مساتہ نو دلہ توکل علی اللہ) انجام بہ دے خدی: والیہ رجع الامر کلہ (اللہ تہ واپس کیگی ٹولے فیصلے)

دے آخری ایت مثال پہ مثال دھنے جال دے چہ کہا نو دپارہ ہے پہ سند کے واچوی یا مژان نو دپارہ ہے پہ غنموچی کے واچوی او پورو روے راٹولوی آخر کے دغدہ خکار میان

یا مژان جال کے یوزانے تہ راٹول شی نو دلہ ہم آخری ایت کے خلوز واڈہ مسئلے یے یوزانے تہ راٹولے کڑے۔

نو مقصد سورہ بیان دخلوزو مسکو دے او پدے مسکو واقعات دہنہ برانو ہم ہیانوی

پہ توحید باندے واقعات د نوح، ہوڈ، شعیب او آخری ایت کے: فاعبدوہ

پہ نفی دعلم غیب باندے واقعات د ابراہیم او لوط راڈوی پہ تفصیل سرہ

پہ ترغیب فی التلیخ او تسلی داؤد باندے واقعہ موسیٰ راڈوی

اود سورہ ذوات الرء نہ دے اود ذوات الرء ہغہ سورہ توندنی چہ پہ شروع دھنے کے ترغیب الی القرآن بیانوی

یوسف (کی)

(نزل ۵۳ بعد از ہود ترتیباً ۱۲ بعد از ہود - دواڑوں کا طوسرہ سورۃ یوسف دوسرہ ہود نہ درستو دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورۃ ہود	شمار	سورۃ یوسف
۱۔	نفی د علم غیب اوشوہ پہ بیان دواتے دابر اہم اولوجہ پہ ظاہرہ فرشتے اوندہ پندہ	۱۔	نود نفی د علم غیب دہ پہ واقعہ یعقوب چا اگورہ پہ حال دخیل زوی خبر نشو تر ۴۰ سال پورے اود نہ یوسف خبر و د حال دخیل پلارہ چہ حیات دے یادفات۔
۲۔	دعوہ دوحید غائبہ کڑہ پہ واقعہ اودانیا وسرہ بطور دلیل نفی	۲۔	نود لہم دعوہ دوحید غائبہ تو کی پہ واقعہ یوسف چہ پندہ جیل کے فرما کی..... ایت ۳۹-۴۰
۳۔	آخر دسورۃ کے افرما کی 'و توکل علیہ'	۳۔	نوموندہ توکل چہ اگورہ یعقوب او یوسف شنگہ زان سپار لے دے اللہ ایت ۸۶: انما اشکو..
۴۔	آخر کے ایت ۱۲۰ کے اودے چہ (وکل نقص علیک من انباء الرسل ما نثبت لہ فو ادک)	۴۔	نودے سورۃ کے واقعہ یوسف دپارہ دثابت قدے راوڑی۔
۵۔	ایت ۷۱ کے: فبشر نھا باخبر... ومن وراء الحق یعقوب	۵۔	نود لہ واقعہ حضرت یعقوب پہ تفصیل سرہ ذکر کوہ۔
۶۔	ایت ۶۹ او ۷۳ کے اودے چہ اللہ سلا تیار ستونہ اوبرکتونہ دے دی اے کور و اودا براہیم	۶۔	نودے سورۃ کے نمونہ دبرکت خالی چہ کڑی ورتیدہ یوسفی نہ اللہ یو درجن و رکڑل۔
۷۔	دقوم لوط دبد عملے نمونہ بیان شوہ	۷۔	نودے سورۃ کے دیوے خزے دے حیاے بیان دے۔
۸۔	اللہ دہر شہ خبر دار دے - وللہ ما فی السموات والارض	۸۔	ایت ۳: (وان کنک من قبلہ لمن الغفلین) اے پیغمبرہ نہ دے دواتے نہ خبر نہ دے۔
۹۔	ایت ۱۱۳ لا تزکوا الی الذین ظلموا میلان اوندہ کڑے مستوا و ظالماتو تہ۔	۹۔	د یوسف نمونہ چہ اگورہ گناہ نہ یہ میلان نہ دے کڑے اگر چہ دعوت و رکڑے شوے دے دگناہ
۱۰۔	افتتاح دسورۃ اوشوہ پہ صداقت دقران	۱۰۔	دے سورۃ ہم افتتاح کو لے شی پہ صداقت دقران
۱۱۔	سورۃ پہ نوم دپیغمبر حضرت ہود	۱۱۔	نود سورۃ ہم پہ نوم دپیغمبر حضرت یوسف دے۔

ابتیازات دسورۃ:

- ۱۔ سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ حضرت یوسف
- ۲۔ سورۃ ممتاز دے پہ گنزو خوبو لکھ خوب دیوسف، خوب دجلیانو، خوب دباشاہ دمر (دے خوبو یوسف بیان دے پکے)
- ۳۔ سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۸: ان کیدکن عظیم
- ۴۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان ددوہ قسمہ محبت باندے۔ یو جائز لکھ دپلا چیل زوی سرہ بل ناجائز لکھ دپردی خزے پردی سرہی سرہ وغیرہ۔
- ۵۔ سورۃ ممتاز دے پہ تدبیر دروز و خلاف دخیل یو رور۔
- ۶۔ سورۃ ممتاز دے پہ تقریر دیوسف چہ جیل کے۔
- ۷۔ سورۃ ممتاز دے پہ سیاسی سوچ بوجھ دیوسف باندے لکھ جیل یہ بہتر اودگنہ و لود گناہ نہ۔ بل داچہ جیل کے زان سرہ ملگری جوڑ کر ل۔ بل دخلقو بچاؤ د راروان یو آفت نہ۔
- دائل کاروند سیاسی بصیرت نو نہ دی۔ دینہ اسلامی سیاست والی۔ لفظ سیاست دسوس نہ دے معنی یے قوم خیر خواہی دہ۔

مقصد دسورۃ: تسلی نبی تہ پہ واقعہ دیوسف (حاکم کمال یوسف)

- واقعہ دیوسف پہ شکوہ مرحلو کے بیانیگی: مرحلہ ۱: یوسف تہ روز و چیل جوڑ کڑو زک چہ پلار محبت دسرہ ڈیوہ۔ نو کنوی تہ یے ورو زو زو۔
- مرحلہ ۲: قافلے والاؤ اوچت کڑو اومر کے خرث کڑو۔ مرحلہ ۳: جیل تہ اودریدو۔ مرحلہ ۴: وزارت ورتہ ملوشو
- مرحلہ ۵: چہ روزہ کے راغلل او پلارے خبر شو۔ مرحلہ ۶: چہ خاندان دیوسف کمصرتہ را منتقل شو۔

مماثلت دواقعہ تہ یامین ددواڑ و پیغمبرانو:

- (۱) لکھ شنگہ چہ یوسف تہ دخیل روز و دلاسہ چل جوڑ شو۔ نو اے پیغمبرہ تانہ بہ ہم دخیل قوم دلاسہ بہ چل جوڑی اودخیل وطنہ بہ روک کڑے شے۔ سورۃ انفال ایت ۳۰ واز میکر بک الذین کفرو..... او یقتلواک او یخزجوک۔ نو حاکم کمال یوسف
- (۲) لکھ شنگہ چہ یوسف پہ کنوی کے درے ورتے تیرے کڑے دی۔ نو اے پیغمبرہ تہ بہ ہم پہ غار ثور کے درے ورتے تیرے دی۔ نو حاکم کمال یوسف

- (۳) لکہ شنگہ چہ یوسف پاند بخو کے مصر تہ روان کڑے شوے دے چہ پتہ نگی چہ مصر کے بہ زماشہ حال دی۔ نو دغے تہ بہ ہم دغار ثور نہ پاند بخو کے روان گئے مدینے تہ پتہ بہ در تہ نہ وی چہ صلیبہ بہ ستاشہ حال دی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۴) لکہ شنگہ چہ یوسف عزتمند شو بہ ژومینے در زہ مصر کے چہ وزیر و اہستو او چلے خزے تہ یہ اوے چہ در دہ استو گنہ خہ کڑہ فوتہ بہ ہم پڑمے در زہ مدینہ کے عزتمند کیگے۔ دنی استقبال تہ غلق ولاژوو۔ یو ویل چہ زما میلہ بہ وی۔ بل ویل زما میلہ بہ وی آخر دچہ نبی اوفر بائیل چہ زما اوخہ دچا کور تہ کیناستہ۔ زہ یہ ہفتہ سرہ پاتے کیگم۔ نو حالک کمال یوسف
- (۵) لکہ شنگہ چہ یوسف باندے ہفتے کور والا بدنامہ اوگولہ نوتا باندے اوستابی بی باندے بہ ہم مدینے تہ غلق بدنامہ لگوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۶) لکہ شنگہ چہ یوسف تہ اللہ چیل روزہ پتہ چو کے اوفر زول دفعہ شان ستا قوم بہ ہم اللہ ستا پتہ چو کے نور زوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۷) لکہ شنگہ چہ یوسف چلور دن زوتہ اوے چہ لاتسریب علیکم ایوم فوتہ بہ ہم دغ کے پور ز اوے چہ لاتسریب علیکم ایوم

سورة رعد (ترتیباً ۱۳ بعد از یوسف نزولاً ۹۶ بعد از محمد)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة یوسف	شمار	سورة رعد
۱۔	مسئلہ غائبہ کڑلہ پہ دلا کیلوسرہ	۱۔	نودائے وضاحت دمسئلے کوئی پہ مثالیوسرہ
۲۔	ایت ۱۰۵ کے اووے آیا دوی برہ اوخلتہ نہ گوری چہ داللد وحدانیت پرے اوگوری	۲۔	نودے سورة کے داللد کائینا تو، هغه چہ کوم برہ دی اوکوم خلتہ، دھنے تفصیلی ذکر کو لے شی۔
۳۔	دسورة یوسف اختتام او شوپہ ترغیب الی القرآن سرہ	۳۔	نودے سورة افتتاح کیگی پترغیب الی القرآن سرہ
۴۔	نفی دشرک فی العلم دانیا نہ او شو۔	۴۔	نودائے نفی دشرک فی الدعاء کیگی (چہ عالم الغیب نہ دی نوہ لم تدعوہم) دے لے راند کوے
۵۔	ایت ۴۰ کے اووے چہ انے مشرکانو تاسوسرہ پہ دے شرک شد دلیل شدہ	۵۔	نودے سورة کے پتو حید گنزدلائیل ذکر کوئی۔
۶۔	دصبر دنیا دی مثال دو چہ یحقوق او یوسف صبر او کڑو انجام بے بہتر شو۔	۶۔	ایت ۲۰ کے دصبر دآخرت بیان کوئی۔
۷۔	ایت ۴۰ کے بیان دمسئلے پہ چیل کے دو چہ یوسف کڑے وو۔	۷۔	ایت ۳۶ کے اعلان دمسئلے کیگی پہ میدان کے دطرفہ نبی نہ۔
۸۔	ایت ۱۰۳ کے اووے (وما اکثر الناس بموءینین)	۸۔	ایت ۱ کے (ولکن اکثر الناس لا یؤمنون)
۹۔	ایت ۳۹ کے مسئلہ توحید ذکر شوہ۔	۹۔	نوایت ۱۶ کے تشریح او وضاحت کوئی۔ پہ من رب السموات والارض سرہ
۱۰۔	ایت ۱۰۹ کے (وما ارسلنا من قبلك من الرسول الا رجلاً)	۱۰۔	ایت ۳۸ کے فرمائی چہ دے غے پیغمبرانو خزے او بچی صم وو۔

اختیارات و سورة

- ۱۔ سورة ممتاز دے بہ کثرت دتنبیہا تو باندے۔
- ۲۔ سورة ممتاز دے پہ مثال دشرکانو چہ شنگہ مشرکان بابائے اواز کوئی لکہ چہ یوسرے او بوتا اواز کوئی ایت ۱۴۔
- ۳۔ ممتاز دے پہ بیان دمثال دمسئلے چہ کلتہ مسئلہ بیان کڑے نو لکہ چہ باران او شی۔ او دھنے باران سرہ خوڑو نہ ڈکشی۔ گندو نہ رابا ہرشی۔ ایت ۱۶
- ۴۔ ممتاز دے پہ علاج داطمینان قلب پہ ایت ۲۸ کے
- ۵۔ ممتاز دے پہ بیان دتنبیج درعدو نوے فرشتے۔
- ۶۔ ممتاز دے پہ بیان دمطالبے دشرکان نہ چہ دچلو الہانو نوموند واغلے۔

دعوہ دسورة: لدعوة الحق (ایت ۱۴)

مقصد دسورة: نفی دشرک فی الدعاء بالا دلیۃ المتکوفا

تقسیم دسورة: سورة ۴ بابوندے۔

- باب ۱: ایت ۱-۱۴ پورے: پدے باب کے ۵ قسم دلائیل ذکر کوئی۔ او آخر کے پرے مسئلہ توحید تفریع کوئی۔ شروع کے ترغیب الی القرآن دے بیاییت ۲ کے ڈوبے قسم دلیل ذکر کوئی۔
- (۱) ڈوبے قسم دلیل پہ توحید: (الحاق لکل شیء ہواللہ) ڈوبے دلیل پہ تخلیق ایت ۲ کے آسمانوںہ چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے۔ دویم دلیل پہ تخلیق ایت ۳ کے زمکہ چادہ غوڑو لے او چادہ پیدا کڑے۔ مادہ پیدا کڑے۔ دریم دلیل پہ تخلیق ایت ۴ کے زمکہ کے چداٹو لے دی جتنے جتنے دا چادی پیدا کڑے۔ او داسوے دانے غلے چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے نوپتہ اولکیدہ چہ الحاق لکل شیء ہواللہ ہر شہ اللہ دی پیدا کڑے۔
- (۲) دویم قسم دلیل ذکر دے ایت ۸ کے (العالم لکل شیء ہواللہ) دریم قسم دلیل ذکر دے ایت ۱۱ کے (الحاق لکل شیء ہواللہ)
- (۳) ثلوم قسم دلیل ذکر دے ایت ۱۲ (متصرف فی کل شیء ہواللہ) (۵) پنزم قسم دلیل ذکر دے ایت ۱۳ کے تسبیح درعدو نوے فرشتے نوپتہ اولکیدہ چہ ٹول مابتہ دختاج۔
- نوایت ۱۴ کے دعوہ پرے تفریع کوئی (لدعوة الحق) خاص دے اللہ رہہ چہ دہ لایق۔
- نو اوگورہ داتفران چہ دے رالیگے۔ اللہ دے رالیگے نو لدعوة الحق۔ آسمانوںہ چادی پیدا کڑے۔ اللہ فرمائی مادی پیدا کڑے نو لدعوة الحق زمکہ چادہ غوڑو لے۔ خاص اللہ دہ غوڑو لے۔ نو لدعوة الحق (دعے یو یو نعمت داللد ذکر کڑہ او دعوہ (لدعوة الحق) پرے تفریع کڑہ چہ ملگر و توضحاوت او شی۔)
- نو لکہ چہ دعوہ پرے تفریع کڑی نو بیا یو مثال پیش کوئی۔ چہ اوس ہم ٹوک داللد نہ بغیر بل چاہتہ اواز کوئی نو دھنے مثال ایت ۱۴ کے: والذین یدعون من دونہ... شنگہ چہ او بہ ددہ پہ اواز دے غلے نہشی رارسیدے دھنے غیر اللہ دے تاءادد پارہ نہشی رارسیدے۔ شنگہ چہ داو بو غوگوند ستر گے چنے لاسونہ شہ دھنے مژدی ہم ہشتہ۔ اعراف ۱۹۵... اوگورہ۔

باب ۲: ایت ۱۵ - ۲۵ پورے : دیکھے فرمائی چٹول اللہ دی ساجد۔ اوصرف اللہ دے مجھ نو لدعوۃ الحق (مخلیو ۵ دلا کیلوسرہ دا دلیل شکم شو پیدوہ و توحید)

نوایت ۱۶ کے پرے بل قسم دلیل دے چہ زہ یہ رب اوٹول ماتہ دی مربوب نو لدعوۃ الحق

ایت ۱۷ کے یو مثال بیان کوی چہ کلمہ مسئلہ لدعوۃ الحق پہ صحیح طریقہ سرہ بیان کڑے نوڈوڑے نہ اوخیوی دھنے زائے نہ کدہ چہ باران اوٹی نوہرہ کندہ کے دھنے کندے مناسب سیلاب راشی
وڑو کے ملا بہ نچل وں مطابق ستا خلاف کوی اوغٹ ملا بہ نچل وں مطابق ستا خلاف کوی۔ دے بیان سرہ بہ گندونہ ٹول را باہرشی کدہ دغوڑ پستان مگردا بہ لگ وخت پورے دی بیابہ

سپنے پاکے او بہ اوویئے یعنی ستا حق بیان بہ پاتے شے او دے باطل پرستو پر دیکھنڈے بہ ختم شی۔

ایت ۱۸: مستحیمن ددے مسئلے او غیر مستحیمن ددے مسئلے او دواڑوا نجا خائی۔ ایت ۱۹ کے فرمائی چہ دواڑہ برابر نہ دی۔

ایت ۲۲ پورے ددے مستحیمنو ۸ صفات بیانوی او دوی بدلہ خائی۔

باب ۳ ایت ۲۶ - ۳۲ بل قسم دلیل ایت ۲۶ کے فرمائی چہ زہ یہ رازق ٹول ماتہ دی مرزوق - نو لدعوۃ الحق ایت ۲۷ کے غیر مستحیمن او ۲۹ کے مستحیمن او دھغوی بدلہ ذکر کیگی۔

ایت ۳۰ کے ترغیب الی القرآن ایت ۳۱ کے حال دضدیا نوعنادیا نو اوانجام دھغوی ایت ۳۲ کے تسلی مبلغ تہ چہ زہ متنگوہ۔

باب ۴ ایت ۳۳ آخر دسورہ پورے ایت ۳۳ کے زجر مشرکیونہ ۳۵ کے بشارت مومنینو ۳۶ او ۳۷ کے ترغیب الی القرآن ایت ۴۰ کے تخویف ۱۴ - ۳۴ کے بیاتلی۔

سورة ابراهيم (کی نزول ۲۷ بعد از لوح ترتیباً ۱۴)

رابط ماسبق سرہ

شمار	سورة رعد	شمار	سورة ابراهيم
۱۔	اہم مسئلہ بیان شوہ (لہدعوة الحق - لا الہ الاہو)	۱۔	نودلتہ ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شاہد مسئلہ بہ اوس رسوے خلقتو تہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۲۔	ردد شرک فی الدعا و شوہ۔	۲۔	ایت ۱۸ کے مثال پیش کوی دشکر دمل چہ لکھ ہواراشی ادا پرے الوزوی۔
۳۔	مثال دسبلے بیان شواہت ۷۱ کچہ کلہ مسئلہ بیان کڑے نو لکھ چہ باران ادشی اوخوڑاشی...	۳۔	مثال بیانوی دکلے دتو حید پر ایت ۲۳-۲۵ کے نوپدے وجہے متصل راوڑو
۴۔	ایت ۱۱ کے ان اللہ لا یغیر بالقوم حتی یغیر ما بانفسہم	۴۔	ایت ۲۸ کے دھنے مثال ذکر کوی چہ اوگورہ اللہ نعمت کڑے دوپہ فرعون مگر انکار یے اوکڑو...
۵۔	ایت ۳۸ کے اعتراض دشکر کا نو چہ دانشگہ پیغمبر دے چہ خزہ او بچی ۷۱ دی	۵۔	ایت ۳۵ کے مثال داہر اہم پیش کوی چہ اولاد او بی بی یے وہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۶۔	مسئلہ ذکر شوہ دتو حید	۶۔	ایت ۶ او نورو ایتونو کے تذکیر بایم اللہ دے (یعنی دمنو کو انجام اونہ منو کو انجام شہ شوہ۔)
۷۔	ایت ۲۳ کے فرشتے بہ دہنگی پدے جنیا نو باندے او سلامونہ بہ وائی۔	۷۔	ترقی دہ۔ چہ داسے بٹول عمر کیگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۸۔	ایت ۳۲ کے حالات ذکر شول و پیغمبرانو چہ ہغو پورے ٹوٹے کڑے شوے دے	۸۔	نودے سورة کے دھنے تفصیل و چہ چاٹوٹے کڑے دے دھغوی انجام شہ شوہ۔
۹۔	ایت ۳ کے او دے چہ ہر شہ زہ پیدا کوم	۹۔	ایت ۳۲ کے تفصیل دد غے خلقت چہ باران راوڑو دھنے سرہ ہر شہ راوڑو باہم۔
۱۰۔	ایت ۲ کے فرمائی چہ ہر شہ چلے نیٹے تہ روان دی۔	۱۰۔	ایت ۳۳ کے فرمائی چہ ہمیشہ بہ داہر شہ روان دی ترٹو چہ نیا ابادہ دی۔
۱۱۔	ایت ۱۴ کے دشکر چھنے تہ گمراہی او ویلہ	۱۱۔	ایت ۳ کے فرمائی چہ دیو گمراہان دی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو

انتیازات دسورة:

- ۱۔ سورة ممتاز دے بیان دمثال و کلہ توحید ایت ۲۳۔
- ۲۔ سورة ممتاز دے بیان دد۔ چہ ہاہر قوم تہ دھغوی ایت ۲۳ پیغمبر لگے دے۔ ایت ۴
- ۳۔ سورة ممتاز دے پدایت ۳۵-۳۶ چہ ابراہیم چلے بچے او بی بی بہ بیان کے پریدی۔
- ۴۔ سورة ممتاز دے پدایت ۳۵-۳۶ چہ ابراہیم چلے بچے او بی بی بہ بیان کے پریدی۔
- ۵۔ سورة ممتاز دے ایت ۴۰ باندے چہ اللہ فرمائی چہ پیغمبر تکلیف رائے دے دے چہ ہر سرہ غروند او جزو لے شوگر دایمیر ان و سرہ اونہ جزو قیدل۔
- ۶۔ سورة ممتاز دے پتقریر دشطان چہ جہنم کے ایت ۲۳
- ۷۔ سورة ممتاز دے پتقریر دشطان چہ جہنم کے ایت ۲۳

مقصد دسورة: ترغیب فی التبلیغ اوتذکیر پائام اللہ (فندور کول پتعمتو نو داللہ او عذابو نو داللہ)

خلاصہ مختصر: (۱) ڈوبے ترغیب و رکوی قرآن تہ اویا ترغیب فی التبلیغ

- (۲) بیاییت ۹ نہ لفظ اَلَمْ سرہ دا بیانوی چہ مسئلہ بیان کڑہ نو ہغہ سرہ بہ خلق جگہ کوی۔ ایت ۱۸ پورے دا بیان جاری دے۔
- (۳) ایت ۱۹ نہ لفظ اَلَمْ سرہ دا ذکر کوی چہ دشکر کیں بہ قیامت کے چہو کے جگہو دی۔ ایت ۲۳ پورے دا بیان جاری دے۔
- (۴) ایت ۲۴ نہ لفظ اَلَمْ سرہ مثالوں دد و فرقہ دشکر کا نو دشکر مثال اود موحدینو دکلے دتو حید مثال پیش کوی۔ ترایت ۲۷ پورے
- (۵) ایت ۲۸ کے لفظ اَلَمْ سرہ زجر، تخویف اودلائیل او واقعہ ذکر کوی داہر اہم دپارہ ترغیب فی التبلیغ

سورة الحجر

(کی ترتیباً ۱۵ بعد النبی ابراہیم نزولاً ۵۴ بعد از یوسف)

رابط ماسبق سرہ

شمار	سورة ابراہیم	شمار	سورة الحجر
۱۔	سورة ابراہیم کے ترغیب فی التبلیغ دقران وو۔	۱۔	نودلتہ انجاء دھغو خلقو خانی چوریتہ تبلیغ او شوگر مسئلہ اوندہ منلہ۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔
۲۔	حالت دشرکانو پیروانو اودھغوی دمریدانو چہ قیامت کے بہ جگلوے کوئی ایت ۲۱-۲۲	۲۔	افسوسند دشرکانو چہ ہائے چہ مونگ قران نہ ناست وے۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔
۳۔	دسورة خاتمہ پدے اوشوہ چہ یہ درکڑہ پتر آں سرہ	۳۔	ایت ۹۶ چہ پدے قران یہ درکڑے شوہ مگر ہدایت نے چیل نہ کڑو نو انجام ے نہ شو۔
۴۔	بیان ددو فر تو اوشو۔ منوکی او منکرین	۴۔	نودلتہ انجام ددو راوڑو لو خانی۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔
۵۔	ایت ۴۶ وندکر وکرہم	۵۔	نمونے دھغے مکرو نو اوانجام دھغے مکارو خانی چہ رنگ سزا درکڑے شوہ۔
۶۔	دسورة افتتاح اوشوہ چہ حکمت دزول دقران سرہ	۶۔	نودا سورة ہم شروع لگیں پصدافت دقران سرہ۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔

امتیازات دسورة

- ۱۔ سورة ممتاز دے پآرزو گانودجر مانوپہ مختلفو اوقا تو کے ایت ۲ لوکانو مسلمین (درگ پوخت کے، پتھر کے اوپہ قیامت کے)
- ۲۔ سورة ممتاز دے پہ بیان دحفاظت دقران کریم ایت ۹
- ۳۔ سورة ممتاز دے پہ بیان دابوالحسن اوالوالانس دپیدا کیدو چہ شہید اکڑے شوے دی۔
- ۴۔ سورة ممتاز دے پہ بابونودجہنم ایت ۴۴ لھاسبہ ابواب
- ۵۔ سورة ممتاز دے پہ امر/حکم داللہ نبی تہ چہ ترمرگ پورے عبادت کوہ آخری ایت
- ۶۔ سورة ممتاز دے پہ بیان دھغے فتوے چہ ٹوک داللہ درحمت نہ ناامیدش۔ ایت ۵۶

مقصد دسورة: بیان داحوالو دمنکرینو او انجام دمنکرینو

تقسیم دسورة: درے حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۵ پورے: اول ترغیب الی القرآن، زجر دمنکرینو دقران، تخویف اوصداقت دقران کریم

(۲) ایت ۱۶-۲۵ پورے: عقلی دلائل دی

(۳) ایت ۲۶-آخر دسورة پورے: حالات داقوام دھلکاؤ

خلاصہ دسورة: داسورة بطور تنہہ دھغے سورة ابراہیم دہ۔ ہغے کے دودھ ڈلے ذکر شوے وے نو دے سورة کے دھغوی انجام ذکر کوئی۔

سورة النحل (مکی ترتیباً ۱۶ بعد از الحجر نزولاً ۷۰ بعد از کهف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الحجر	شمار	سورة النحل
۱-	ہر کلمہ چہ سورة الحجر کے عذاب د سابقینو ذکر شو۔	۱-	نود سورة النحل کے عذاب د موجودہ خلقو (مکے والو) بیانیگی پہ شروع دد سورة کے
۲-	سورة ابراہیم کے ترغیب فی التبلیغ وو نو حجر کے نمونے د عذاب و۔	۲-	نود سورة کے ہنہ اصل مسئلہ د توحید بیانیگی چہ د ہنہ نہ پہ انکار عذاب رازی۔
۳-	ایت ۲۸ کے د انسانانو د نیکنہ د پیدائش ذکر او شو چہ د خٹے نہ پیدا وو۔	۳-	ایت ۴ کے د عامو انسانانو د پیدائش ذکر کیگی چہ د نطفے نہ پیدا دی۔
۴-	اللہ بیان او کزو چہ ٹول ما دی پیدا کڑے۔	۴-	ایت ۲۱ کے د مخلوقاتو د عجز ذکر کوی چہ ٹول مائے دی محتاج
۵-	ایت ۴۶ کے بشارت وو د جنت جنتیانو تہ	۵-	ایت ۳۲ کے ترقی دہ پہ ما سبق باندے۔
۶-	حالات بیانیدو د مفسدینو او مٹو حدینو	۶-	نو ایت ۳۶ کے د ہنہ خلاصہ راو باسی۔ چہ د چا تہ انجام شو۔
۷-	د انسان پیدائش ذکر وو۔	۷-	ایت ۷۰ کے انقلاب د انسان ذکر کوی۔ چہ دد تہ پہ ژوند کے ٹنگہ انقلاب رازی۔ بُدّاشی...
۸-	ایت ۵۰-۴۹ کے (يَا عَادِي اِنِي اَنَا الْغَوْرَا كَيْمِ وَالْغَزَابِ اِلَيْمِ)	۸-	۱۱۲ کے ددغے عذاب مثال بیانیگی چہ اللہ پرے قحط مسلط کزو پہ مکے والو باندے
۹-	آخر کے اووے چہ تہ تر مرگہ پورے عبادت کوہ	۹-	خپل احسانات ذکر کوی چہ تر مرگہ پورے زما احسانات دی نوز کہ تر مرگہ پورے بہ عبادت کوہ۔

امتیازات د سورة

- ۱) سورة ممتاز دے پہ بیان درانگا رنگ دلائیلو عقلیاتو پہ توحید باندے۔
- ۲) سورة ممتاز دے پہ تفصیلی فائدو د چار پائانو باندے
- ۳) سورة ممتاز دے پہ بیان د بعضو قواعدو د دریاب باندے
- ۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د ہنہ کلمے د کفر چہ پہ وخت د اکراہ کے ویلے کیگی ایت ۱۰۶
- ۵) سورة ممتاز دے پہ حکم د مجھے د طرفہ د اللہ نہ ایت ۶۸
- ۶) سورة ممتاز دے پہ فائدو د شاتو باندے فی شفاء للناس
- ۷) پہ بیان د ہنہ خزع چہ خپل طاقت بہ ئے خپلہ تباہ کوو۔
- ۸) پہ بیان د اجماع ایت باندے ایت ۹۰ چہ ٹول اوامر و نواہی پکے راجع دی۔
- ۹) پہ بیان د ہنہ قحط چہ پہ مکہ باندے راغلے ووچہ دے کافرو بہ خپل بول خوژل ایت ۱۱۲

مقصد د سورة: اثبات د توحید بالادلة المتشوّع (رنگارنگ عقلی دلائیلو سرہ)

تقسیم د سورة: شپک بابونہ دی : (۱) ایت ۱-۲۳: دیکے توحید باندے دلائیل دی متنوعہ (رنگارنگ)

- (۲) ایت ۲۴-۳۵: زجر ہغو تہ چہ آوزی د توحید نہ نو ہغوی تہ د ہغوی پہ قول او فعل دواژو زجر ورکوی۔
 - (۳) ایت ۳۶-۴۷: دلیل نقلی او نفی د تصرف د غیر اللہ نہ
 - (۴) ایت ۴۸-۶۴: دلائیل عقلیہ پہ دے باندے چہ ٹول مخلوق اللہ تہ دی محتاج او تابعدار۔
 - (۵) ایت ۶۵-۸۱: دیکے دلائیل عقلیہ بہ دے چہ نعمتونہ ٹول ما دی پیدا کڑے
 - (۶) ایت ۸۲-آخر: تسلی محمد تہ او ہر مبلغ تہ، تخویف منکرینو تہ او احوال د مشرکانو پہ قیامت کے او ترغیب ورکوی
- قرآن تہ او واقعہ د ابراہیم

سورۃ بنی اسرائیل (ترتیباً ۱۷ بعد از سورۃ النحل - نزولاً ۵۰ بعد از سورۃ القصص)

رابطہ مابقی سورہ

شمار	سورۃ النحل	شمار	سورۃ بنی اسرائیل
۱-	ایت ۱۲۵ کے (ادخ الی سبیل ربک....) نوچکھ تیرا بے۔ نو تکلیف بہ ضرور در کو لے شی	۱-	بچہ تکلیف و برداشت کرو۔ نوراشہ چہ اوس در باندے دے پانعام کے سیل داسمانو نو اوکرم نو پدے وجہ متصل راوڑو۔
۲-	ہر کھ چوے سورۃ النحل کے اعلان د عذاب دو (ای امر اللہ۔۔۔)	۲-	نودے سورۃ کے وجوہات د عذاب ذکر کوئی ثلور۔ نو پدے وجہ متصل راوڑو۔
۳-	ترغیب الی اللہ ت دو۔ کہ مسئلے ت دے نہ پیری نو ملک پریدہ۔	۳-	حالات دانیاؤ ذکر کوئی چہ مسئلے د پارہ نے ہجرت کڑے دو۔
۴-	ایت ۹۹ کے اوے چہ د شیطان زور پھو چلیگی چہ ہفہ ددہ دوستان وی یا مشرکان وی۔	۴-	ایت ۶۴ کے د شیطان ہتکنڈے / طریقے د گمراہ کو نو ذکر کوئی۔ نو پدے وجہ متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۱۲۴ کے اوے چہ یوم السبت پہ چا مقرر شوے دو۔	۵-	نودے سورۃ کے تفصیلی بیان دا اہل السبت کوئی۔ نو پدے وجہ متصل راوڑو۔
۶-	ایت ۱۲۷ کے اوے چہ زورہ مرنگوہ۔ صبر اجر بہ ضرور در کو دو۔	۶-	ایت ۱۰۳ کے د غے صبر مثال ذکر کوئی۔
۷-	مسئلہ د وحید نے ثابت کڑلہ پہ دلائلو عقلیاؤ سرہ۔	۷-	نودے سورۃ کے حالات د ہفو ذکر کوئی چہ مسئلے نے اونہ منلہ او شرک پے کڑے دے۔
۸-	حالت دھا جرو بیان شول پہ ایت ۴۰ کے او ۱۱۰ کے۔	۸-	ایت ۷۶ کے انجام د ہفو بیانی چہ مہاجر نے پھرت مجبور کڑے دو۔
۹-	ایت ۸۸ کے اوے چہ زیات بہ کڑو دوی دا عذاب	۹-	ایت ۹۷ کے دا خانی چہ شنگہ بہ درلہ دا عذاب زیاتو۔
۱۰-	ایت ۳۲ کے اوے چہ مسئلہ بیان کڑہ نو فرشتے بہ درتہ زیری در کوئی۔	۱۰-	چہ چاقق پرستو پورے تو قے اوکڑے نو د ہفو ی انجام بہ بشوی۔

اختیارات د سورۃ:

- ۱۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د علت د عذابو باندے یعنی وجوہات د عذاب بیانی۔
- ۲۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د اضر ا باندے۔ چہ نئی نے بیت المقدس تہ د شے شے بوتلے دو۔ او بیان نے برہ آسمانو نو تہ او جت کڑے دو۔
- ۳۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د ۲۵ اوامرو او نواہی باندے۔
- ۴۔ سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۷۰ باندے چہ کرامت د بنی آدم بیانی۔ ولقد کرمنا بنی آدم۔
- ۵۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د تہجد باندے۔
- ۶۔ سورۃ ممتاز دے پہ ہفہ ایت ۸۸ باندے چہ اللہ فرمائی چاہے انسانانو او جنا تو، چہ تاسو منکر د قرآن نے۔ راجع شے او دے قرآن پہ شان یو قرآن راوڑے۔
- ۷۔ سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۹۵ چہ علت خانی چہ انسانان و لے پیغمبران را لیکے دی او فرشتے م و لے ندی را لیکے دے انسانانو بہ بطور پیغمبر۔

مقصود سورۃ: بیان د ہفہ ثلور و اعمالو چہ د ہفہ پہ کولوسرہ عامل د عذاب مستحق کیگی۔

- ۱۔ شرک مستثمرہ (چہ پہ شرک باندے ہمیشہ گری او کڑی او تو بہ او نہ باسی نو اللہ نے معذب کوئی۔)
- ۲۔ ہنگ د شعائر اللہ سبب لکڑل عذاب (بے عزتی د شعائر اللہ سبب د عذاب گری)
- ۳۔ اخراج الرسل سبب لکڑل عذاب (دانیاؤ اذحق پرستو و تل د عذاب سبب گری)
- ۴۔ استھزا الرسل سبب لکڑل عذاب (در سولانو پورے ٹو قے سبب د عذاب گری۔)

تقسیم د سورۃ: سورۃ تقسیم دے پہ ثلور و حصو باندے۔

- (۱) ایت ۱-۵۸ پورے: پہ دیکے ڈوبے سبب د عذاب (شرک مستثمرہ) تفصیل سرہ ذکر کوئی۔ او پدے واقعہ د بنی اسرائیلو ذکر کوئی چہ ہمیشہ یے شرک کو نو اللہ پرے دہے وارے عذابو نہ راو لیکل یو دارے د جنت نصر اہل دارے در دنیا نو طرف نہ۔ او دریم و اورے دینی معنی لکڑل کڑلوسرہ متر حیا مہ پورے۔
- (۲) ایت ۵۹-۷۵ پورے: ہنگ د شعائر اللہ او پدے واقعہ د قوم صالح ذکر کوئی۔ چہ داو نے بے عزتی یے اوکڑہ نو د عذاب مستحق شول۔
- (۳) ایت ۷۶-۱۰۰ پورے: اخراج الرسل سبب لکڑل عذاب پہ دے واقعہ د بنی ذکر کوئی چہ ہر کھ کے د الو رسول گرہ د کے نہ او ویستونو دا کے والا معذب شول۔ اللہ پرے عذاب راو ستو۔
- (۴) ایت ۱۰۱-۱۰۸ پورے: استھزا الرسل سبب لکڑل عذاب پہ دے واقعہ د فرعون او د ہفہ د قوم پہ کھ یے مٹی پورے ٹو قے اوکڑے نو اللہ دوی لہ نہاہ لکڑل۔

واقعہ د معراج مختصر

ایت ۱ : پہ دے ایت کے اشارہ دے د نیی معراج تہ۔ معراج سرہ دوه سفرونہ د نیی متعلق دی یو د بیت اللہ شریف نہ تر بیت المقدس پورے داچ ژومی سفر ددے سورة ایت نمبر ۱ نہ ثابت دے۔ ددے سفر منکر د قران منکر دے۔ دا سفر ئے کئے دے پہ براق۔ براق د خر نہ لے او اس نہ رکوئے وی۔ بعضو کمبختو دے براق لره تصویر کے سر د خرے جوڑ کئے وی۔ دا د نیی بے عزتی دے۔

ددے بیت المقدس نہ برہ بیا اللہ خپل رسول لره پہ خپل خاص لفت ذریعے سرہ خپڑولے دے۔ چہ د دے سفر ذکر بیا احادیثو کے دے۔ او سورة نجم کے ورته ہم اشارہ شوے دے۔

آیا دا سفر پہ یوہ شبہ کے بدنی وو۔ یا روحانی نو د قران ددے ایت نہ دا ثابتگی چہ بدنی وو۔ ز کہ چہ عبده ئے ویلے دی او روح عبده ئے نہ دے ویلے۔

جبرائیل ورسره پہ براق وو۔ تر بیت المقدس پورے۔ بیا اسمانونو کے ہم ورسره وو۔ چہ ژومی آسمان تہ اوختلو نو د نیی ملاقات آدم سرہ اوشو۔ فرمائی چہ آدم برہ اوکتل نو خوش تالہ شواز کہ چہ د خپل اولاد روحونہ ئے پہ علیین کے اولیدل۔ او کله چہ ئے لاندے اوکتل نو خپہ شو۔ او پہ زڑہ شو۔ ز کہ چہ د خپل تہ اولاد روحونہ بے پہ سجن کے الیدل۔

پہ دویم آسمان کے ملاقات د یوسف سرہ اوشو۔ پہ سلام اچولو سرہ او پہ جواب د سلام۔

پہ دریم آسمان کے ملاقات د یحیٰ او عیسیٰ سرہ اوشو۔ پہ ثلورم آسمان کے ادریس سرہ پترم آسمان کے ہارون سرہ شیگم آسمان کے ملاقات د موسیٰ سرہ اوشو۔ او اووم آسمان کے ملاقات د ابراہیم سرہ اوشو بیت المعمور سرہ۔ او خپل امت بے ہم اولیدل چہ تہ بہترین درجے والا وو۔ او تہ کمے درجے والا وو۔

دے پیغمبرانوسرہ د نیی ملاقات تنگہ اوشوز کہ چہ ددوی بدنونہ خوزمکہ کے قبرونو کے پراتہ دے ؟ جواب اللہ ورته ددوی ہنہ روحونہ متشکل کڑی وو۔

دا واقعہ معراج کله شوے وہ۔ ددے د تاریخ ہتہ نشته۔ دومرہ دے چہ د ہجرت نہ مخکے وہ۔ او ددے واقعہ تصدیق د زڑہ نہ کول نخہ د ایمان دے۔ پہ دے اتفاق دے چہ اللہ نیی سرہ اسمانونو کے خپے کئے دی۔ مگر ددے تصدیق نشته چہ آیا نیی اللہ ئے لیدلے دے یا نہ۔ دیکے اختلاف دے۔

نیی ہم دے شبہ کے واپس راغے دے خپلے بسترے تہ۔ نو پہ صبا چہ نیی دا واقعہ د معراج خلقت بیانولہ نو تہ کافران پکے ہم ناست وو۔ مگر ابو بکر نہ وو۔ یو کافر منڈہ کئے دی او ابو بکر تہ وائی چہ ستا ہنہ یار خون بل بل تہ وائی۔ ہنہ ترے تپوس کوی چہ آیا تہ خپلہ د ہنہ د خلی نہ اوریدلی دی۔ ہنہ وائی چہ او۔ نو دا کافر ابو بکر تہ وائی چہ آیا تہ دا خبرہ منے۔ ہنہ ورته وائی چہ بالکل زچہ دے خپرہ ایمان دے۔ ککھ تنگہ چہ زما ایمان د ہنہ پہ دے خبرو دے چہ وائی چہ جبرائیل راغے او دا دا وحی ئے رلوڑلہ۔ ددے واقعہ د تصدیق نہ پس د ابو بکر لقب صدیق شو۔

سورة الکھف (کی نزولاً ۶۹ بعد از غاشیہ ترتیباً ۱۸ بعد از بنی اسرائیل)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة بنی اسرائیل	شمار	سورة الکھف
۱۔	افتتاح دسورہ شوے وہ پہ سبحان الذی سرہ	۱۔	نودا سورہ شروع کیگی یہ الحمد للہ سرہ (چڑھہ و پاک شوالہ اس حمد و نودا یہ اللہ)
۲۔	سورہ ختم شو یہ الحمد للہ سرہ (حمد و نہ زک و ایہ چہ اللہ بفرمانا نودا دے)	۲۔	شروع شو یہ الحمد للہ سرہ (حمد و نہ زک و ایہ چہ قرآن کے رالیکلے دے)
۳۔	ایت ۷۶ او دے چکھ صفایان دین کو دے غلطی بہ ۷ پھرت مجبور اکوی۔	۳۔	نودے سورہ کے دھنے جوانو نو ذکر دے چہ چلہ دے دین دپارہ ہجرت کڑے دو۔ زکہ چہ درد مکرے نشو کو لے۔ نو پدے وجہ متصل راؤ ژو۔
۴۔	ایت ۱۴ کے او دے چہ غل و خچلہ اولولہ۔ اقراء کتبک	۴۔	ایت ۴۹ کے وائی چہ افسوس نہ بہ کوی۔ ی ویلنا مالی ہذا کلب لا یغادر صغیرۃ ولا کبیرۃ۔۔۔
۵۔	ایت ۴۶ کے او دے چہ قرآن او توحید نہ مکر بہ یہ شا اوڑی یہ نفرت سرہ۔	۵۔	ایت ۵۷ کے ترقی دہ پہ مابین باندے چہ داغٹ ظالمان دی۔
۶۔	معجزہ دمعراج ذکر وہ۔	۶۔	نودے سورہ کے نور شہادت دشترکانو ذکر کوی۔ نو پدے وجہ متصل راؤ ژو۔
۷۔	آخر دسورہ کے کلم متخذ و ولد راؤ ژو یعنی رد دشرکے او کڑو۔	۷۔	ایت ۴ کے یہ در کوی ہفتو نہ چہ اللہ سرہ نانبان گرزوی۔
۸۔	بیان دھنے ثلور و امور و خباثتو نو او شو چہ دھنے یہ کولوسرہ کو نکدے دھنے مستحق دعداب گرزوی۔	۸۔	دو غنے ثلور و نہ در و می عمل یوشاخ / خباثت ذکر کوی چہ دھنے شرک فی العلم دے۔ یعنی ٹوک چہ بل لہ علم غیب ثابوتی نو معذب کیگی۔ نو پدے وجہ متصل راؤ ژو۔
۹۔	قرآن پہ اعتبار دہم ثلور حصے دے۔ (۱) فاتحہ نہ ماندے آخر پورے۔ الخالق لکل شیء ہوا للہ (۲) انعام نہ بنی اسرائیل پورے۔ الربی لکل شیء ہوا للہ	۹۔	نودے سورہ نہ در یم حصہ شروع دے تر سورہ احزاب پورے او در یمہ مسئلہ بیانوی۔ المبارک فی کل شیء ہوا للہ۔ نو پدے وجہ متصل راؤ ژو۔
۱۰۔	مالدار ہمیشہ اتھڑاے کوی دحق پرستو پورے۔	۱۰۔	خباثت یعنی سپک والے دنیا بیانوی بالوجہ الثلاشہ یہ در یو اسبابوسرہ۔

اقتیازات دسورہ

- ۲۔ سورہ ممتاز دے یہ بیان دھنے دو روز و چہ یہ بہ مال فخر کو دا بل پہ ایمان
۴۔ سورہ ممتاز دے یہ تفصیلی واقعہ حضرت حضر اوسوی

- ۱۔ سورہ ممتاز دے یہ تفصیلی واقعہ اصحاب کھف
۳۔ سورہ ممتاز دے یہ بیان دختاٹ یعنی سپک والی دنیا بالوجہ الثلاشہ
۵۔ سورہ ممتاز دے یہ تفصیلی واقعہ ذوققرنین

مقصد دسورہ: (۱) نفی دعلم غیب بالواقعة اربعہ۔

(۲) خباثت دنیا بالوجہ الثلاشہ (اشارہ دہ کپے دینیہ چہ ٹوک علم غیب بل لہرہ ثابوتی نودہ کے دنیاوی محبت را غلے دے۔ نودے پہ

وجہ دنیا سپک والے بیانوی یہ درے اسبابوسرہ۔

خلاصہ دسورہ: سورہ کے ثلور واقعات بیانوی یہ مسئلہ دعلم غیب باندے۔

(۱) اول واقعہ اصحاب کھف بیانوی چہ او گورہ دے اولیاء دی مگر خیل زانہ خبر نہ دی۔ ۳۰۹ کالہ تے تیر کڑل پہ غار کے ایت ۱۹ کے فرمائی چہ قال قائل منکم کم لہستم قالوا لہما یوماً او بعض یوم او گورہ او دے دی۔ مڑہ نہ دی مگر یہاں خبر نہ دی بقرہ ۲۵۹ کے حضرت عزیز واقعہ چہ پیغمبرو۔ سل کالہ مڑہ پروت دو۔ ثلور سوہ موسونہ پرے راغلل لاؤل مگردان دحالہ خبر نہ دو۔ حلتہ ہم دو۔ قال کم لہست قال لہست یوماً او بعض یوم حاصل داشو چہ نہ پیغمبر خردے نہ اولیا کرام خبر دی۔ صرف یو اللہ خبر دے۔

(۲) دوم واقعہ نبی پنی دعلم غیب چہ ڈولوا انبیاء سردار دے مگر پتہ ورت نہ تھتہ چہ صابہ کیگی۔ ایت ۲۳ او گورہ: ولا تقولن لثا یء انی فاعل ذالک غداً نو چہ پیغمبر تہ پتہ نہ تھتہ نوبل بہ ٹوک وی چہ عالم الغیب ہش۔

(۳) در یم واقعہ دسوی او حضرت حضر چہ او گورہ دواڑہ یوزائے رواں دی مگر موسیٰ تہ حضرت حضر او دھند در یو کار و نو دحقیقت پتہ نہ تھتہ یو کشتی ماتول بل ہلک و ذل بل دیوال جوڑ دل۔ او سرہ دے چہ حضرت حضر دسوی نہ وعدہ ہم آستے وہ۔ چہ اعتراض بہ نہ کوے۔ مگر چلہ وعدہ تے حیرگی ادا کر کے ورتہ حقیقت خانی چہ ایت ۸۲ و ما فعلتہ عن امری (داکار و نہ مادزانہ نہ و کڑے بلکہ اللہ ماتہ حکم کڑے دو۔ نودا وڑہ دیوبل حقیقت نہ خبر نہ دی۔

(۴) ثلورمه واقعہ پیشی دلم غیب ذکر کوئی حضرت ذوالقرنین۔ دیکے اختلاف دے چہ ایادے پیغمبر و۔ یادی مگر ولی خضر ورو۔ نو او گورہ دیو قوم پہ ژہ نہ پوھیگی۔ نو چہ پہ ظاہر و خبر و یوبل نہ پوھیگی
نو عالم الغیب بہشتی۔ عالم الغیب خوہندہ وی چہ پہ زڑہ دانسان خبر وی۔ او داصفت صرف داللدہ دے۔

نودا ثلور واقعہ دے دپارہ ذکر کوئی۔ چہ عالم الغیب صرف یو اللہ دے اولیاء نہ دہ پیغمبران نہ دی نو دعا ہم صرف دیو اللہ نہ غواڑہ۔

کلمہ چڑو مہ دودہ واقعہ ذکر شی۔ نو بیا حثا ثت د دنیا ذکر کوئی۔ د دو روز و واقعہ سر پہ دیو د جو ہوسرہ:

(۱) کہ تہ علم غیب زان لہ یا پیر لہ ثابتوے نو شہ مقصد لہ داسے کوے دنیا لہ نو دے واقعہ کے فرمائی دنیا بہ در نہ و احسنہ شی لکہ شنگہ چہ ہفتے باغ والا نہ و احسنہ شوہ۔ ایت ۴۲ او گورہ

(۲) دریمہ وجہ (و قمتک قلیل) وخت دے لگ دے لکہ فصل چہ نہ برابر شی نا گہانہ پر پہ آفت راشی او فصل تباہ شی ایت ۴۵-۴۶ او گورہ۔

(۳) دریمہ وجہ (لہ دنیا تگوت و بال علیک) داد دنیا بہ پتا و بال شی ایت ۴۹ آخر کے بہ بیا وائے چہ یو یلتنا مال طہ دال کتب۔۔۔

نودا دسورہ حاصل دو۔

سورة مريم کی (نزول ۴۴ بعد از فاطر ترتیباً ۱۹ بعد از کھف)

رابط ماستی سرہ

شمار	سورة کھف	شمار	سورة مريم
۱۔	نفی علم غیب اوشوہ پیداقعا تو از بعاو سرہ۔ (اصحاب کھف، نبی، موسیٰ + حضر او ذوقرین)	۱۔	نفی وتصرف کیگی دینیمبر انواو ملائیکو نہ۔
۲۔	ایت ۴ کے اووے چہ دوی اووہ دے نہ چہ وائی چہ اللہ نامہان دی۔	۲۔	ایت ۸۸-۸۹ کے وائی چہ داڈیرہ سخته خبرہ کوی۔
۳۔	ایت ۱۳ کے اووے چہ اصحاب کھف چکوش اوکڑو نو توفیق م درتہ درکڑو۔	۳۔	ایت ۷۶ کے وائی چہ صرف اصحاب کھف نہ ہر چا چکوش اوکڑو دسکے دیانولو نو توفیق درکوم
۴۔	ایت ۳۴ کے بیان دھنے باغ والا وو چہ دھنے مالک وکیل چہ زہ ستانہ پہ مال او اولاد سرہ زیات یم	۴۔	ایت ۷۷ کے دبل ظالم خبرہ بیانوی چہ ماتہ بہ اللہ قیامت کے ڈیر مال او اولاد را کڑی۔
۵۔	آخر سورة کے اووے چہ انما الھکم اللہ واحد	۵۔	نودے سورة کے رد بہ ہودے چہ غوی وائی چہ عیسیٰ او بی بی مریم حاجت روادی۔
۶۔	عجز اولیاء او انبیاء ذکر شو چہ انسانانو کے دا اوچت مخلوق دو۔	۶۔	ایت ۶۳ کے عجز ملائیکو ہم ذکر کوی۔ چہ جبرائیل ہم عاجز دے۔ چہل اختیار شئی چلو لے۔
۷۔	عجز موسیٰ او حضر بیان شو۔	۷۔	نودتہ نور و انبیاء عجز بیانیگی لکہ زکریا سخی وغیرہ۔
۸۔	ایت ۱۵ کے اصحاب کھف رد دو پہ چہل قوم باندے	۸۔	ایت ۴۲ کے ترقی دہ۔ چہ ابراہیم پہ چہل پلار رد کوی۔
۹۔	ایت ۱۶ کے بانی کاٹ داصحاب کھف و دخیل قوم نہ	۹۔	ایت ۴۸ کے دابراہیم دہائی کاٹ اعلان دے۔
۱۰۔	ایت ۴۸ کے اووے (لقد جئتمونا کما خلقکم اول مرة - بر بند او ناسنتہ بہ ماتہ راشے)	۱۰۔	ایت ۸۰ کے ترقی پہ ماستی باندے چہ ہر شہ بہ ترے داخلیم او راشی مونگ تیش تور۔

مقصود سورة: عجز المصطفین (عاجزی و مجتہد کڑے شوے مخلوق تو چہ دا ٹول عاجزہ دی او تصرف نہ دی)

تقسیم سورة: دہ حصے دے: (۱) ایت ۱ - ۶۳ پورے: پہ دیکے عجز و انبیاء او اولیاء بیانوی چہ دا ٹول زینی مخلوق دے عاجزہ دی اللہ تہ
(۲) ایت ۶۳ - آخر پورے: پہ دیکے عجز ملائیکو بیانوی چہ اسمائی مخلوق دے او خاص طور دجبرائیل چہ ملائیکو سر دار دے۔
او خلاصہ راو باسی پہ ایت ۶۵ کے چہ: رب اسملوت ولا رض و ما یتھمنا فاعبدوہ و اصطبر لعیادتہ۔۔۔۔۔

امتیازات سورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ راتکو حضرت جبرائیل پہ شکل دسری بی بی مریم تہ ایت ۱۷
- (۲) سورة ممتاز دے پہ فکر د انبیاء چہ زان نہ دوستوئے فکر کڑے دے دسکے، بیانولو چہ خلقوا اصلا ح اوشی ہر دور کے ایت ۵
- (۳) سورة ممتاز دے پہ کرامت دبی بی مریم چہ کھورے ورتہ راغور زیدے او چینہ ورتہ جاری شوہ۔ ایت ۲۵
- (۴) سورة ممتاز دے پہ خبر د عیسیٰ بہ ماشوم والی کے ایت ۳۰
- (۵) سورة ممتاز دے پہ حالت د یحییٰ ایت ۱۲
- (۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دا در لیس چہ پدر جو سرہ اللہ اوچت کڑو۔ ایت ۵۷ (ورفعہ مکانا علیا)

سورة طہ (کی)

(نزل ۴۵ بعد از مریم ترتیباً ۲۰ بعد از مریم دواڑوں کا طوسرہ مریم نہ روستودے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة مریم	شمار	سورة طہ
۱۔	سورة الکہف کے نفی علم غیب اوشوہ۔ پسریم کے پواقعات اور بعاو سرہ عجز المصطفین بیان شو دزمینی اواسانی دواڑوں مخلوقاتو۔	۱۔	نودے سورة کے ترقی دہ چہ عالم الغیب اومتصرف یے شکوے چہ ابتلو بالمصائب دو۔ یعنی تکلیفونہ پرے راغلے دو۔ او زان نہ تکلیفونہ نشورے کو لے۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو
۲۔	- ایضاً -	۲۔	نودے سورة کے تشبیح فی التبلیغ چہ شاہدہ مسئلہ بیان کڑہ چہ بہادرے سرہ۔
۳۔	حالات دموئی بیان دو اجمالاً	۳۔	نودے سورة کے تفصیل دے۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو۔
۴۔	ایت ۴۳ کے دابر اہم بیان کے رد الہان باطلہ پی نفی دصفا تو دالوہیت سرہ اوشو۔	۴۔	نودلہ ایت ۸۹ کے یومثال ددغے الہان باطلہ پیش کوئی چہ ہفتہ دسامری جوڑ کڑے شوے یو شے دے چہ نہ اداری اونہ دینی۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو۔
۵۔	ایت ۵۱ کے دموئی صفت بیان شوے دو مخلصاً	۵۔	ایت ۱۳ کے انا البخر تک مانے غورہ کڑے۔ مطلب ست داصفت (مخلصاً) زماہربانی دہ۔
۶۔	ایت ۵۳ کے اووے چہ رد ہارون م درلہ پیغمبر کڑو۔	۶۔	ایت ۳۱ کے دا ذکر کوئی چہ موئی دخیل رد پیغمبرے دپارہ دعاغوتے دہ۔
۷۔	آخر سورة کے اووے چہ کوئی خلق ہلاک شول دھغوی شکش نہ اورے۔ اونہ دے دینے	۷۔	نودے سورة کے ددغے ہلاک شو یومثال ذکر کوئی چہ یوترے فرعونیان دو۔
۸۔	ایت ۹۷ کے ترغیب و کڑو قرآن نہ	۸۔	ایت ۱۲۴ کے زجرا توخو یف دنیاوی/ اخروی و رکوی ہفتو نہ چہ قرآن سرہ تعلق نہ ساتی۔
۹۔	ایت ۹۷ کے ترغیب الی القرآن دوچہ قرآن م اسان کڑے دے۔	۹۔	ایت ۲ کے تسلی دہ چہ بیان کڑہ دقرآن مگر کہ ٹوک نہ منی نو نہ زڑہ متنگوہ۔
۱۰۔	ایت ۲ کے ترغیب الی القرآن دو۔	۱۰۔	ایت ۱۱۴ کے اداب دقرآن دی۔ چہ بیانیگی نو خاموش ورتہ کینہ اوتہ ورسرہ مدوایہ۔
۱۱۔	ایت ۹۷ کے اووے چہ قرآن م اسان کڑے دے۔	۱۱۔	ایت ۱۱۴ کے فرمائی چہ اللہ نہ ورسرہ ورسرہ سوال ہم کوہ وقل رب زدنی علما
۱۲۔	ایت ۶۵ کے اووے چہ اللہ پی عبادت کلک شہ	۱۲۔	ایت ۱۳۲ کے وائی چہ خیل اہل وعیال تہ ہم دے حکم وکڑہ۔
۱۳۔	ایت ۸۷ کے اووے چہ دموئی نہ بغیر بہ دچا شفاعت نہ کیدے۔	۱۳۔	ایت ۱۰۹ کے فرمائی چہ چا نہ اللہ راضی شو۔ نو دھغہ شفاعت بہ کیگی۔

مقصد سورة (۱) ابتلاء علی الانبیاء بالمصائب (دیکھئے سورہ نو نہ پتر قے دے چہ علم غیب اومتصرف یے شکوے چہ مشکلات پرے راغلے دو۔)

پدے حقلہ واقعہ دموئی پی تفصیل سرہ ذکر کوئی۔

(۲) تشبیح فی التبلیغ چہ شاہدہ دیکھئے مسئلہ بیان کڑہ خاموش مہ کینہ۔

امتیازات سورة:

(۱) سورة ممتاز دے پی واقعہ دموئی چہ اللہ ورتہ او فرما کیل چہ اخی انا اللہ لا الہ الا انفا عبدنی ایت ۱۳

(۲) سورة ممتاز دے پی دعا دموئی رب اشرح لی صدری... ایت ۲۵-۲۹

(۳) سورة ممتاز دے پی ہفتہ وعدے دمنظرے دموئی چہ کڑے دہ د یوم الزیمہ متعلق۔ ایت ۵۹

(۴) سورة ممتاز دے پی بیان د سوز و دھغی تخی چہ جوڑ کڑے دو سامری ایت ۹۷

(۵) سورة ممتاز دے پدے چہ اللہ ویلے وادتم نہ چہ نہ بہ بہ جنت کے نہ اوگے کیگے او نہ برہنہ کیگے۔ ایت ۱۱۸

(۶) سورة ممتاز دے پی بیان دسامری چہ وکیل بہئے لاساس لاساس پکن شوے دو۔ ایت ۹۷

(۷) سورة ممتاز دے پی لفظ طہ سرہ۔

سورة الانبياء کی (ترتیباً ۲۱ بعد از طہ نزولاً ۳ بعد از ابراہیم)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة طہ	شمار	سورة الانبياء
۱۔	آیت ۱۳۵ کے اوپر سے کل متر بس ہر پوائنٹ پر کوئی دے چیل انجام۔	۱۔	نوپہ شروع دے سورة کے اقتراب للناس حساسیم یعنی دغا انتظار ڈیر لوے ندے۔
۲۔	آیت ۱۲۴ کے اوپر سے چٹوک قرآن نہ رخ داڑوی نوژند بہ درلہ نگ کرم	۲۔	آیت ۲ کے اوپر سے چرخ شگہ اڑوی الا استعوه و ہم بلعون اور یگر عمل نہ کوی۔
۳۔	رد شرک اعتقاد فی العلم او فی التصرف اوشو۔	۳۔	آیت ۹۰ کے دو غے خلاصہ را دہا سی چہ ۱۷ پیغمبران ذکر کزی انہم یلعون فی الخیرات ویدعوننا رغبا ورہبا چا وگورہ ٹول انبیاء ہم عاجزہ وواللہ۔
۴۔	عجز دموئی بیان شو۔	۴۔	نودلہ عجز دنورہ ۱۷ انبیاء بیانگی۔ نوپہ دے وجہ متصل راڈو۔
۵۔	آیت ۱۳۲ کے اوپر سے نحن نرہم	۵۔	نودلہ پرے یومثال بیانگی چا وگورہ یونس دے دمی پہ خبیثہ کے ژوندے ساتلے وو۔
۶۔	آیت ۱۲۸ کے اوپر سے چا یادوی نہ گوری چٹومرہ ڈیرا توام م تباہ کڑے دی۔	۶۔	آیت ۱۱ کے علت دو غے تباہے خانی چہ زکرم تباہ کڑل چہ ظالمان وو۔
۷۔	کھف کے نفی شرک فی العلم، مریم کے تصرف طہ کے عجز او ابتلاء علی الانبیاء بیان شو۔	۷۔	نودے سورة کے نفی شرک فی الدعادہ چہ کھف عالم الغیب نہ دی۔ متصرف نہ دی او چیل زانہ مصیبت ہم نشی لرے کولے نودے درتہ ولے اواز کولے۔
۸۔	ابتلاء دانیاء بیان شو۔	۸۔	نودلہ اکرام دانیاء بعد البتلاء بیانگی۔ چہ دا انبیاء عزت مند کڑل۔
۹۔	آیت ۱۳۲ کے حکمت ارسال الرسل بیان شو۔	۹۔	نودلہ آیت ۲۵ کے دانی چہ ہمیشہ بدے مسئلہ و توحید پیغمبران را یگلے دی۔
۱۰۔	آیت ۹۷ کے اوپر سے چٹومرہ سچے اوسوزو او شرک اڈہ پیہ ختم کڑل۔	۱۰۔	آیت ۵۸ کے فرمائی چا ابراہیم ذیل قوم بتان مات کڑل او شرک اڈہ پیہ ختم کڑل۔
۱۱۔	آیت ۱۲۴ کے اوپر سے ومن اعرض عن ذکری.....	۱۱۔	ذکر شدے دے۔ آیت ۵۰ کے فرمائی ہذا ذکر مبرک انزلہ

نقصہ دسورة انبی درک فی الدعا باحوال الانبیاء (انبی درک فی الدعا دسورة رعد ہم مقصد وو۔ گرہلہ پیدلایا مستوعا باندے وو۔ نودلہ پہ حالو دانیاء سرہ انبی درک فی الدعا کوی۔ چہ اوگورہ پہ ہفوی باندے نکالیف راغلی دی نو صرف یواللہ تے اواز کڑے دے بل چاہتہ۔)

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ہفہ واقعہ ابراہیم چہ بتان یے مات کڑے وو۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ آیت ۱۰۷ واما الرسلک الارحمت للعالمین (۳) سورة ممتاز دے پہ ہفہ آیت چہ قلنا یا ناز کوئی بردا و سلام علی ابراہیم (۴) سورة ممتاز دے پہ دعادایوٹ باندے آیت ۸۳ (۵) سورة ممتاز دے پہ عجز پیغمبران نوپہ یو زل آیت ۹۰ (۶) سورة ممتاز دے پہ دعادیونس باندے آیت ۸۷ (۷) سورة ممتاز دے پہ ہفہ آیت چہ و ما جعلنا من قبلک الخلد آیت ۳۳ (۸) سورة ممتاز دے پہ ہفہ آیت چہ زکرمہ ادا سامان تحت وو۔ نو جداجدا کڑل۔ آیت ۳۰ (۹) سورة ممتاز دے پہ واقعہ فیصلہ حضرت داؤد او سلیمان چہ متعلق وہ دیو گڈ بہ او یوزمینداسرہ آیت ۷۸

تقسیم دسورة: سورة شپک بابونہ دے:

- ۱۔ آیت ۱-۱۵: اثبات دقیامت، رسالت کوی او زبرد کوی منکرینو دقیامت تہ اور رسالت او قرآن تہ
۲۔ ۱۶-۲۹: دلائل عقلیہ، نقلیہ پدعوہ و توحید باندے۔
۳۔ ۳۰-۴۷: دلائل عقلیہ او مقاصد اربعہ عابہ، تسلی او تخویف
۴۔ ۴۸-۹۵: تنویر پہ ماسبق پہ واقعاتو دانیاء سرہ (دسورة مقصد باندے رزوا اپوی پہ ذریعہ دواقاتو دے ۱۷ انبیاء۔)
۵۔ ۹۶-۱۰۴: زبرد و تخویف مشرکانو تہ او بشارت مومنانو تہ۔
۶۔ ۱۰۵-آخر: بشارت دنیاوی او اصل مقصد سورة بیانگی۔

سورة الحج مدنی (ترتیباً ۲۲ بعد از انبیاء - نزولاً ۱۰۳ بعد از سورة النور)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الانبیاء	شمار	سورة الحج
۱۔	پہ شروع کے اووے چہ اقتراب للناس حسہم (قیامت راز دے شو)	۱۔	پہ شروع ددے سورة کے نشانی ددے قیامت خانی ان نزلتہ الساعۃ شیء عظیم
۲۔	رد د شرک اعتقادی او شو۔	۲۔	نودے سورة کے رد د شرک فعلی کیگی۔ نوپہ دے وجہیے متصل رادوڑو۔
۳۔	ایت ۲ کے اووے دوی رخ اڑوی دقران نہ۔	۳۔	ایت ۷۲ کے ترقی دہ۔ چہ صرف رخ نہ بلکہ تندے تے تریو شی پیمان دقران سرہ۔
۴۔	ایت ۳۳ کے اووے چہ دوی دا مددگار ان امدادی کو لے دوی۔	۴۔	ایت ۱۳ کے وائی چہ امداد شرکوے چہ دوی دا اواز نقصان باعث دے
۵۔	ایت ۳۵ کے اووے عباد مکر مون	۵۔	ایت ۷۳ کے وائی چہ دومرہ عاجزہ دی چہ یوچ ہم نشی جوڑو لے
۶۔	ایت ۲۹ کے مقربینو تابعداری تے ذکر کڑے وہ۔	۶۔	ایت ۱۸ کے ذکر کوئی چہ ٹول م تابعداری کہ مقرب دی او کہ غیر مقرب پزبان حال سرہ۔
۷۔	ایت ۳۰ کے اووے آسمان او زمکہ بندو۔ ماکو کو کڑل۔	۷۔	ایت ۵ کے دا خانی چہ شنگہ م کو کو کڑل۔
۸۔	نفی د شرک اعتقادی او شوہ	۸۔	اعلان د جہاد دے چہ دے مسئلہ د پارہ بہ جہاد ہم کو لخواڑی۔
۹۔	ایت ۲۵ کے اووے چہ پیغمبر تو حید بیان کڑے دے	۹۔	ایت ۵۲ کے وائی چہ پیغمبر سرہ مقابلہ ہم شوے دہ د شیطان طرف نہ۔ او خلق تے لمسو لے دی
۱۰۔	ایت ۱۱۰ کے اووے چہ اللہ ستا سو پھر حال باندے پوھ دے۔	۱۰۔	نو شروع ددے سورة کے وائی چہ ددے اللہ نہ ادیریکہ خلاف تے مکوہ۔
۱۱۔	ایت ۵۱ ولقد اتینا ابراہیم رشدہ	۱۱۔	ایت ۲۶ ولقد یوآ نالا براہیم مکان البیت
۱۲۔	ایت ۲۲ کم قصصنا من قریہ ثومرہ ذیکلی م تباہ کڑل	۱۲۔	ذکر ددے تباہ شوو خلقو قوم نورج، هوو، ہاد، مدین
۱۳۔	دقیامت نہ انکار باندے د شرک انو جگواہ ایت ۱ کے	۱۳۔	دو حید نہ پانکار باندے د شرک انو جگوا

مقصود سورة: رد د شرک فعلی او وضاحت ددے ثنورو مسئلو چہ دے شرک فعلی سرہ متعلق دی۔ (۱) ترمیمات اللہ (۲) ترمیمات العباد (۳) نذورات اللہ (۴) نذورات العباد۔

امتیازات د سورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ اعلان دج دطر فدا براہیم ایت ۲۷ (۲) سورة ممتاز دے پہ ہفتے اوامرو چہ حاجیانو نہ ورکڑے شوے دی۔ ایت ۲۹

(۳) سورة ممتاز دے پہ مثال د شرک چہ لکھ دمر دارے او غور زگی ایت ۳۱

(۴) سورة ممتاز دے پہ ہفتے ایت چہ شیطان دانیاو بیان کے دوسوے غور زو لے خلقوتہ ایت ۵۲

(۵) سورة ممتاز دے پہ ہفتے ایت چہ قران بیانو لے شی نو ددے منکرینو تندے تریو شی۔ ایت ۷۲

(۶) سورة ممتاز دے پہ ہفتے ایت چہ قران بیانو لے شی نو ددے منکرینو تندے تریو شی۔ ایت ۷۳

(۷) سورة ممتاز دے پہ دلیل عقلی دانسان د پیدا آس اوپہ ہفتے ۵ تفریعات

(۸) سورة ممتاز دے پہ علاج د شرک باندے ایت ۱۵

(۹) سورة ممتاز دے پہ علت د جہاد باندے ایت ۳۰

تقسیم د سورة: سورة ۵ بابوندے: (۱) ایت ۱-۱۰ تخویف اخروی، زجر شرکانو، تہاد قیامت

(۲) ۱۱-۲۵ بیان د شرک، تخویف اخروی، دلائل عقلیہ او ذکر ددو ڈلو لھذا ان خصمان او بشارت

(۳) ۲۶-۳۸ بیان د شرک کیا تو اربعاؤ

(۴) ۳۹-۶۶ حکم القتال، او امور مصلحہ او بیان د در یو ڈلو

(۵) ۶۷-آخر دیکے دعوہ د سورة، زجر بالشکر، ترغیب فی التبلیغ او مثال د شرکانو ذکر کو لے شی۔

سورة المومنون کی (ترتیباً ۲۳ بعد از حج نزولاً ۷ بعد از الانبیاء)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الحج	شمار	سورة المومنون
۱۔	تخلی ذکرشہ یعنی زان نہ بد صفات لرے کول / زان خالی کول دبدو صفاتونہ	۱۔	نودے سورة کے تخلی ذکر کیگی چیزان متخلل / حلال کرہ پہ دے خصفا تو سرہ۔
۲۔	رد و شرک فعلی او شو۔	۲۔	بیان توحید بالاولیہ (دلیل عقلی، نقلی، وحی) کیگی۔ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۳۔	ایت ۷۲ کے اووے۔ چہ اللہ کتاب سرہ ددہ بخ روانیگی۔	۳۔	ایت ۱۰۴ کے وائی چہ آخرت کے بدورلہ پاورد جہنم کے داخ روان کرم۔
۴۔	ایت ۲۸ کے دیکھو انوتاہ شوے کلو بیان اکڑو۔	۴۔	ایت ۵۵ کے دے امت بیان دے چہ کہ مہلت مدور کرے دے نودا مہلت شد و خیر باعث ندے۔ دوی بہ ہم تباہ کرم۔ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۵۔	ایت ۵ انسان دپیدائش تفصیل بیان کرڈو۔	۵۔	نودلہ ایت ۱۲-۱۳ کے پرے ترقی دہ۔ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۶۔	آخر سورة کے دیکھو کار و تزیب در کرڈو۔ چہ تا سو کامیاب شے۔	۶۔	نوپہ سر دے سورة کے دیکھو نور کار و نہ بیانوی۔
۷۔	ایت ۷۲ کے بیان دھننے سڑی او شو چہ قران سرہ دھننے رخ روانیدو۔	۷۔	نوپہ سر دے سورة کے اوصاف دھننے غلغلو چہ قران پرے نہ کیگی۔
۸۔	تخلی سورقونو کے بیان دعقا تیدو او شو۔	۸۔	نودے سورة کے بیان داعمالو کیگی۔ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۹۔	ایت ۱۹ کے بیان دمثالونو د جنگونو او شو۔ طہران خصمان	۹۔	نودلہ ایت ۲۳ نہ روستو نور مثالونو د جنگونو بیان کیگی۔ دو مونو چو بیخیر انوسرہ۔
۱۰۔	ایت ۷۳ کے اووے چہ ٹوک غیر اللہ تبارک و تعالیٰ نو دوی خوچ مٹھنم نشی پیدا کولے۔	۱۰۔	ایت ۱۱ دغیر اللہ نہ پہ غوستو باندے دوی سرہ شد دلیل ہم نشی۔
۱۱۔	تخلی فی التبلیغ چہ شایہ رد و شرک او کرہ چہ کامیاب شے۔	۱۱۔	قدال المومنون دغہ سڑے کامیاب شو۔ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۱۲۔	چاپدو حیدر رخ واڑو اوپہ توحید سرہ غصہ شو۔	۱۲۔	ایت ۱۱ اندلا تلح الکافرون دغہ کافر نشی کامیابیدے۔

مقصد سورة: اثبات توحید بالاولیہ (عقلی، نقلی، وحی) او رد و شرک اعتقادی و فعلی دواڑو۔

- انتیازات و سورة: (۱) سورة متاز دے پہ اول کے پادصافو د مومنانو باندے پہ کثرت کے۔ (۲) سورة متاز دے پہ بیان دجنت فردوس ایت ۱۱
- (۳) سورة متاز دے پہ بیان دفاکدو دزیون باندے ایت ۲۰
- (۴) سورة متاز دے پہ بیان دھننے زائے چہ کوم زائے عیسیٰ پیداو۔ ایت ۵۰
- (۵) سورة متاز دے پہ تخلیق انسان باندے مفصل ایت ۱۲-۱۳
- (۶) سورة متاز دے پہ بیان دھننے زائے چہ کوم زائے عیسیٰ پیداو۔ ایت ۵۰
- (۷) سورة متاز دے پہ تلح الوجہ باندے چہ تونہ بدورہ او پر سوم ایت ۱۰۴
- (۸) سورة متاز دے پہ بیان دھننے اوے چہ طور سینا پر کیگی۔
- (۹) سورة متاز دے پہ ہنہ ایت باندے چہ کہ حق پرست تابع دباطل پرستوشہ یعنی رد و شرک پریدی نو اللہ بہ دنیا تباہ کڑی۔ ایت ۱۱
- (۱۰) سورة متاز دے پہ اٹھو فیہا چہ جہنم کے کورے شے سپو۔

خلاصہ و سورة: سورة ۵ حصے: (۱) ۱۱-۱۱ اوصاف د مومنانو

(۲) ۲۲-۱۲ دلائل عقلیہ پہ توحید باندے

(۳) ۲۳-۲۹ اولہ نقلیہ دطر فہ بیخیر انونہ پہ مسئلہ توحید او در سرہ تخیفات ذکر کولے شے

(۴) ۵۰-۷۷ زواجر او تخیفات او ترغیب الی القرآن

(۵) ۷۸-۸۸ آخر دلائل عقلیہ، اثبات د قیامت او زجر منکرینوتہ۔

سورة النور کی (ترتیباً ۲۴) بعد از مومنون - نزولاً ۱۰۲ بعد از حشر

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة مومنون	شمار	سورة النور
۱۔	دلہ ہفتہ صفات بیان شول چہ ہنے سرہ انسان خائستہ کیگی۔ (تخلی وہ)	۱۔	نودے سورة کے دھنے اعمالو ذکر دے چہ انسان سرہ بدگی۔ چہ ہر کلہ زان دے مزین کڑو پخو صفاتو نودا بدو صفاتو نہ زان آساتہ۔ نوپے دے وجہ متصل راوڑو۔ (تخلی وہ)
۲۔	مسئلہ دو حید ثابت شوہ بالادہ ثلاثہ (عقلی نقلی وحی)	۲۔	نودے سورة کے پدغہ مسئلہ وضاحت کوئی پہ یوشال سرہ (اللہ نور السموات والارض۔۔۔)
۳۔	پہ رسولانو اعتراضونہ دو چدے خوز مومگ ٹوندے بندہ دے۔۔۔۔۔	۳۔	نودے سورة کے دنیٰ پہ بی بی بدنامہ او دھنے صفائی کیگی۔
۴۔	ایت ۱۱۰ کے دباطل پرستو خدا گانے دق پرستو پورے۔	۴۔	نودے سورة کے الزامونہ او بدنامے دی۔ ددے امت وخلقو پہ نور وخلقو۔
۵۔	دوئح بی بی دتا ہے بیان اوئو۔ (چہ ہفتہ تا فرمانہ دخیل خاندوہ)	۵۔	نودے سورة کے دنیٰ دبی بی دھنے بیان دے (چہ ہفتہ تا بعد ارہ دخیل خاندوہ)
۶۔	ایت ۵ کے دمو منانو صفات لغزوہ ہم بیا فطون	۶۔	ایت ۲۷ او نورو ابتونو کے دحفاظت طریقے خائی۔
۷۔	ایت ۱۱۵ کے فرمائی چیتہ مبعث نہ پیداکڑے۔	۷۔	پہ سردے سورة کے فرمائی چہ پتا م شہ احکامات فرض کڑے دی۔ سورة انزلہ و فرضہ۔۔۔
۸۔	ایت ۵۱ کے فرمائی چہ حلال خورے اے تا بعد او د رسولانو	۸۔	ایت ۶۱ کے اداب د طعام خائی۔
۹۔	مومن ہفتہ دے چہ زنا نہ زان فحک کوئی۔	۹۔	ظالم زنا کوئی۔
۱۰۔	مشک سرہ پیشک ہٹ دلیل نہ دی۔ ایت ۱۱۷ لا برہان لہ	۱۰۔	مشکو نہ دشرکانو لکہ ایت ۳۹ ۴۰

(۲) سورة ممتاز دے پہ بیان دمرتبے اوصفائے حضرت عائشہ ام المومنین

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان دفع فحشاء/بے حیائے

(۳) سورة ممتاز دے پہ سزا دہمت پہ باکد امنو باندے۔ چہ ۸۰ کوڑے دی۔

(۵) سورة ممتاز دے پہ سزا گہ نود بدلو باندے

(۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دے اوقا تو د پردے۔

(۹) سورة ممتاز دے پہ تعلیم دسلام ددند کیدو کورتہ۔

(۱۰) سورة ممتاز دے پہ بیان د ۲۵ قسمہ ہفتہ چلو انو چد زنا نہ ترے پردہ خستہ۔

مقصد دسورة: دفع فحشاء/بے حیائے اودے مقصد دپارہ ۴ اصول او ۷ آداب

فلور اصول دادی: (۱) ایت ۲ لاتاخذکم بھمارافہ چہ پہ مجرم جرم ثابت شی نو بیا پرے رحم نہ کوہ پہ مجرم رحم کول پہ مارا لڑم رحم کول دی۔ اگر کدو یروے خاندانہ ولے نہ دی۔

(۲) ایت ۳ الزانی لا ینکح الا زانیہ دبدکارو دمحلس نہ رہے شے۔ ورنہ داخو تہ دھنوں صفائی کوے۔ ورنہ دما عاشرے لہ ناصورہ بشی۔

(۳) ایت ۴ ولذین یرمون الحصنات چاہے نیک خلق بدنام کڑل نو ۸۰ دے اودے۔ زکے چد حق پرستو بدنامی دق بدنامی دہ۔

(۴) ایت ۶-۹ الذین یرمون ازواجہم۔۔۔ دلعان مسئلہ چہ سڑے اوخزہ دیو بل نہ جدا کڑے۔ مطلب داکہ یوغلط جماعت کے شامل یے نو اوس ترے جدہاشر۔

اووہ اداب دپارہ رد فحشاء دادی:

(۱) ایت ۲۷ پردی کورتہ بغیر اجازت نہ زہ۔

(۳) ایت ۳۱ خزہ پردی سڑی نہ نہ گوری۔

(۵) ایت ۳۲ چلوئو انو (ھلکانو/جینکو) نہ وادہ اوکڑے۔

(۷) جینکی پہ بے حیائے مہ مجبورے۔ ایت ۳۳

واقعہ داکہ پہ بی بی عائشہ اودھنے صفائی: دنی طریقہ دادہ۔ چہ کلہ پہ پہ یومہم تو نوہس/قرعہ بے دا جو یوہ بی بی بے ضرور زان سرہ بوتلہ۔ چہ کلہ غزوہ بنو مصلطہ تہ لو نو بی بی عائشہ زان سرہ

بوتلہ پہ داپے کے پہ یوم مقام باندے پڑاؤ داچو د شے تیریدو دپارہ۔ نبی د معمول مطابق دفعہ سحر ہم دخی پاسیدو اولمگری نے ہم دخی پاسول چہ موزا کڑی او روان شی۔ بی بی عائشہ خچل حاجت دپارہ

لہے تہ وہ۔ چہ واپس رات لہ نو دغاڑے ہائے او شاید وہ۔ ہفتہ دھنے د مشکو و/امرو راٹو لو باندے شود۔ پندابس راغلہ دہ نو قافلہ تہلہ۔ دہ او اسوال پیدا کیگی چہ قافلہ بغیر دے نہ شنگہ لاڑہ۔ نو حقیقت

دادے چہ بی بی عائشہ جسم لحاظ سرہ ڈیرہ پکے وہ۔ اودھے ورزو کے پردے حکم ہم راغلہ وہ۔ نو بی بی عائشہ داوخ دپاسہ پہ کجادہ/ڈو لے کے بسورہ تہ۔ نو چہ صحابادو کجادہ اوچتو لہ نو دوی تہ دومرہ پتہ نہ دہ

لکھ دے چہ کیے بی بی عائشہؓ موجودہ یا نہ۔ اوگورہ نہ نبی عالم الغیب دے نہ صحاباء چہ دنیا غٹ اولیاء دی۔ چہ نبی پہ پل پڑاؤ ارام تہ قافلہ کیٹولہ نوچہ اوئے کتل نوکجاوہ کے بی بی عائشہؓ تختہ۔ پریشان خوشو مگر مطمئن ہم دوہ زکہ چہ دنی طریقہ بد اوہ چہ قافلہ پے بہے روستو یوحابی رارادان کڑے دو۔ اوہغہ نہ دقاقلے پاتے شوے سامانوںہ رادوڑل۔ پدغے موقع یے حضرت صفوان ابن معطلؓ پوے ہم لگو لے دو۔ نو نبی مطمئن زکہ وچ حضرت صفوان صحابی ادا متی دے رسول دے ادا متی در رسول ہم وی نو نبی خبر بی بی دے ادا متی مورہم وی نو مورہم زوی سرہ کہ پہ سفر زی نوذ کی نہ حرج دے۔ نوچہ بی بی عائشہؓ چیل مقام دارام تہ راغلے دہ نوگوری چہ قافلہ تلے دہ۔ مگر ڈیرہ ہوشیارہ ورتہ پتہ وچہ زمونگ دقاقلے یوتن روستورادان دے ہغہ سرہ بہ لاڑہ شہہ مخکے قافلے پے بہم اورسوی۔ ثاور نے اوٹسے دے اولاستہ وچہ حضرت صفوان ابن معطلؓ راورسید نوچہ شنگہ کے پہ بی بی عائشہؓ نظر پر یوتنوا نالہ وانا الیہ راجعون نے اووکیل۔ اوچیل اوخے بی بی عائشہؓ سرہ نزدے کیناؤ داسورہ شوہ او دہ داوخ رسے مخکے نیو لے دہ اوقاقلے پے روان شو۔

دلہ منافقا نوچہ نبی گویا نے شروع کڑے۔ چا اوئے کتل چہ بی بی عائشہؓ حضرت صفوانؓ پہ اوخ سورہ راغلہ نوذوی اووے چہ اوگورہ دا خبرہ دہ۔ زکہ چہ منافق خود موقع تلاش کے دی۔ منافق ہمیشہ پہ چیلہ مورہم بدنامہ لگوی۔ نو دے منافقا اووے چہ اوگورہ کہہ دابی بی عائشہؓ دے صحابی تہ لارہ کے لیٹ وہ کہہ۔
بعضے خدہ صحابہ ہم پدے معاملہ کے دمنافقا خبرے تسلیم کڑے۔ زکہ چہ پر دیکھنہ چیل یواثر لری۔ لکہ حضرت مسدح او حضرت حذہ۔ نبی یومیاشت پریشانہ وویا دے سورۃ دا الیونہ ۱۱، ۱۲، وغیرہ چہ راغلل نو حقیقت ورتہ اللہ کو کو کڑو۔ صفائی اللہ دام المؤمنین چیل کتاب کے اوکڑہ۔

سورة الفرقان

کئی (ترتیباً ۲۵ بعد از نور - نزولاً ۴۲ بعد از یس)

رابطہ ماسبق سرہ:

شمار	سورة النور	شمار	سورة الفرقان
۱۔	چہر کلہ سورة النور کے اصلاح دعمل اوشوہ	۱۔	نو سورة الفرقان کے اصلاح د عقیدے کیگی یہ ایت ۵/۲ وغیرہ کے (یعنی عمل بدے ہلہ پکار شہی چہ عقیدہ دے درست وی۔ نوپدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۲۔	احوال دمنافقینو بیان شول۔ چہ دعوہ کوئی دقران اوستو مگر عمل نہ کوئی۔	۲۔	نودے سورة کے احوال دشرکیونو بیانیگی۔ نوپدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۳۔	آخر سورة کے ادوے الا ان لہ ما فی السموات ولا رض... (بیان د توحید دو)	۳۔	نودلہ ایت ۲ کے ترقی دہ پہ ماسبق۔ (رد دشرک دے) نوپدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۴۔	فشاء دعمل بیان شول۔	۴۔	فشاء د عقیدے بیانیگی۔ چہ ہخہ یہ قران اوستو باندے اعتراضونہ د مگر یودی۔
۵۔	اول کے ادوے مادا سورة راہیگی دے اوفرض کڑے م دے۔	۵۔	ایت ۳۰ کے دہی شکایت چہ مادے امت دا فرض قران پر تنخے دو۔
۶۔	دمومناتوصفات نے بیان کڑل پہ ایت ۶۲ وغیرہ کے۔	۶۔	ایت ۶۳ کے نور اوصاف دمومناتو بیانیگی۔
۷۔	اول او میز دسورة کے ترغیب الی القران دکرڑو۔ بار بار	۷۔	ایت ۵۲ کے فرمائی وجاہد ہم بہ جہاد کبیرا (یعنی دقران بیانولوتے لہوے جہادو نیلے دے۔
۸۔	ادوہ آداب بیان شول۔	۸۔	ادوہ وارے لفظ ضلال نے راوڑو چہ دے یو یوسکے نہ ٹوک رخ اڑوی نو گراہ دے۔
۹۔	ایت ۴۰/۳۹ کے ادوے چہ کفار اوستو منافقین تباہ دی۔	۹۔	نوایت ۲۷ کے فرمائی چہ پہ لاسونو بہ چکو نہ لگوئی۔
۱۰۔	ایت ۵۴ کے ادوے الطیو اللہ و الطیو العوا الرسول۔۔۔	۱۰۔	نوایت ۲۷ کے فرمائی چہ چاد رسول اطاعت اونہ کڑو نو قیامت کے پہ لاسونو چکو نہ لگوئی۔
۱۱۔	ایت ۳۹ کے ادوے چہ دے مشرک اعمال کسر اپ (پہ شان د نظر دھو کے دی)	۱۱۔	نودلہ ایت ۲۳ کے فرمائی چہ اعمال بہ نے گردوغبار کڑو۔ فجعلنہ ہباء منثورا
۱۲۔	لفی د علم غیب اوشوہ مخلوق نہ چہ نبی دخیلے بی بی پہ حال خبر نہ دو۔	۱۲۔	لفی دشرک فی البرکات کیگی۔ یہ ایت ۱ کے پہ تبارک الذی نزل الفرقان علی عبدہ سرہ۔
۱۳۔	ایت ۱ (سورة انزلکما...) ایت ۴۶ (لقد انزلنا ایت مہینت...) مطلب داچہ قران ما دے نازل کڑے	۱۳۔	ایت ۳۰ وقال الرسول یرب...

مقصد دسورة: اثبات د مقاصدے اربعو او دفع د شبہاتو دشرکیونو۔

امتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ اعتراضو دشرکانو اوجوابونو پہ نوے انداز کے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ بیان داوصافو دعباد الرحمن باندے ایت ۶۳ نہ روستو۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵۲ چہ دقران بیان تہ نے جہاد کبیرو نیلے دے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۳ باندے چہ دشرکانو اعمال تہ نے (ہباء منثورا) و نیلے دی۔
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۰ دے شکایت دہی پہ مگر یودی دقران باندے ایت ۳۰
- (۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دترخو او خوگو ادبو او پدیکے پردہ راوستو باندے ایت ۵۳
- (۷) سورة ممتاز دے پہ لفظ تبارک سرہ چہ دے زلہ نے و نیلے دے۔
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۷ (یوم یغضض الظالم علی یدہ)

سورة الشعراء کی (ترتیباً) بعد از فرقان - نزولاً ۴۷ بعد از واقعه

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الفرقان	شمار	سورة الشعراء
۱۔	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۱۔	نودلنہم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۲۔	ایت ۸ الزام پہ نبیؐ چہ جادو گردے۔	۲۔	ایت ۳۴ الزام پہ موسیٰؑ چہ جادو گردے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۳۔	ایت ۵۷ نبیؐ تہ حکم دو۔ چہ قل لا اسئکم علیہ من اجر	۳۔	نودے سورة کے ۵ بار نور رسولان فرمائی چہ نہ خواڑو پدے مسئلہ شیکس/مزدوری
۴۔	ایت ۷۷ مشرکینو کے تہ: فقد کذبتم	۴۔	اودہ واقعات دہخو انوا قوامو پہ فقد کذبتم باندے بیانیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۴۔	ایت ۶۸ مسئلہ ذکرشود چہ فلان دعویٰ اللہ لہ اخر (یعنی شرک مکوے۔)	۵۔	نودے سورة کے دھغے خلقو حال ذکرکوی چہ شرک نے کڑے دو۔
۶۔	نفی دشرک فی البرکات اشود درے وارے۔	۶۔	ایت ۲۱۳ کے نفی دشرک فی الدعا کیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۷۔	ایت ۱۷ کے خطاب ذکرکے حق پرستو اولیاء/بیرانو تہ ائتم ائتم عبادی	۷۔	ایت ۹۷: چہ بہ بحرمان پہ چہل زان دکنر فتوہ اولگوی۔
۸۔	اودہ وارے نے لفظ ضلال راوڑو۔	۸۔	اودہ واقعات دہخو انوا او دھغوی دشمنانو ذکرکولے شی۔
۹۔	ایت ۴: اعتراض دو۔ چہ داتران د چہلہ زانہ جوڑوی دا رسول۔	۹۔	ایت ۱۹۳ کے فرمائی چہ داتران روح الامین راوڑی۔
۱۰۔	اقتراض د مشرکانو نبیؐ پورے	۱۰۔	نودلنہ تسلی دہ۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۱۱۔	اخر دسورة کے: فسوف یملؤنہ لزاما (داعذاب بہ دوی پورے پیوستہ شی۔	۱۱۔	اودہ مثالون ددغے عذاب ذکرکوی۔ چہ منکرینو پورے پیوستہ شو۔
۱۲۔	ایت ۷۰ کے اودے چہ چا توبہ او دینے او ایمان نے راوڑو۔ نو تو فیک بہ دیکو کولو درکرم۔	۱۲۔	ایت ۴۶ مثال چہ ساروتوبہ او دینے نو او گورہ شکہ پہ نیکو ملک شو۔ چہ درمگ نہ ہم نہ یرگی۔
۱۳۔	ایت ۷۱ کے مکالمہ دیکو نو پیرانو او مشرکانو ذکرکودہ	۱۳۔	ایت ۹۶-۹۷ کے مکالمہ دشرکانو پیرانو او مشرکانو مریدا نو ذکرکودہ۔
۱۴۔	ایت ۳ کے رد دو۔ ددے امت پہ مشرکانو باندے۔	۱۴۔	ایت ۶۹ کے رد دیے دابر اہیم پہ چہل پلار او قوم باندے
۱۵۔	ایت ۱ کے اودے چہشی داتران/رسول مخلوقا تو لہ یرہ و رکوکے۔	۱۵۔	ایت ۲۱۴ کے درتہ چہل خانی چہ دایرہ درکودل ژوبے ڈپل کور نہ شروع اکڑہ۔

مقصد دسورة: تسلی نبیؐ تہ او ہر مبلغ تہ پہ واقعاتو داقواموسہ یقینو اودھغوی دانہیاؤ

خلاصہ دسورة: وضاحت د دو مسئلو (۱) نجات لموئین (۲) ہلاکت الظالمین اوپدے اودہ واقعات ذکرکوی۔ او گورہ چہ چا دمسئلہ منلے دہغوی تہ نجات ملو شو لکہ ملگری دنوٹ، دھوڑ دضعیف دصالح وغیرہ۔ اونحالفین نے تباہ شول۔

پدے سورة کے یو دودہ الفاظ بار بار راوڑی و ان ربک لھو العزیز الرحیم چہ کلہ یو واقعہ خلاصہ کڑی نو دا دودہ الفاظ آخر کے بیانیوی۔ مطلب دا چہ او گورہ ستار پہ دشمنانو غالب دے اوبل خواہ مومنانو رحم کوئے دے۔

انتیازات دسورة: (۱) سورة متنازدے پہ بیان او اقسام دشرع اچہ شہودی اوشہ بد۔ خہغدی چہ دین خدمت کوی۔ بدھغدی چہ دروغ دانی۔

(۲) سورة متنازدے پہ مناظرے دفرعون او موسیٰ باندے پہ جدانشان سرہ یعنی فرعون اعتراضونہ کوی او موسیٰ جوابونہ درکوی۔

(۳) سورة متنازدے پہ دعا دابر اہیم و اذ امرضت فھو یثقیل

(۴) سورة متنازدے پہ بیان دشرع اچہ باندے۔ اوپہ بیان ددے چہ شعراء ہر کندہ کے پرانتہ وی۔ ایت ۲۲۵

(۵) سورة متنازدے پہ بیان ددے چہ بیان شروع کڑہ د چہلہ کورہ۔ ایت ۲۱۴

سورة النمل کی (ترتیباً ۲۷ بعد از شعراء - نزولاً ۳۸ بعد از شعراء - دواؤ ولحاظ سرہ شعراء نہ رستودے)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة اشعراء	شمار	سورة النمل
۱۔	افتتاح پر ترغیب الی القرآن سرہ اوشوہ۔	۱۔	نودہ سورۃ افتتاح ہم پر ترغیب الی القرآن سرہ کیگی۔
۲۔	ایت ۲۱۴ وانذر عشیرتک القربین	۲۔	نوپدے دودہ مثالونہ دجوانا تو میگی او ہدہد چہ ذیل قوم خیرے غوستے دو۔
۳۔	آخر سورۃ کے ایت ۲۱۳ کے نفی دشرک فی الدعا اوشوہ۔	۳۔	نفی دلم غیب او نفی دتصرف کیگی (یعنی پدے لحاظ سرہ دا سورۃ پر ترقے دے)
۴۔	آخر کے اودے چہ ظالمان بہ پوہشی پچیل انجام۔	۴۔	انجام دظالمانو ذکر کوئی پدے سورۃ کے۔
۵۔	د اود پیغمبرانو واقعات نے ذکر کول پدے سورۃ کے	۵۔	نودلند دودہ نور پیغمبران ذکر کوئی۔ داؤد او سلیمان
۶۔	تسلی ددے سورۃ کے نبی تہ اوہر ملن تہ۔	۶۔	زہ عالم الغیب یم او منصرم ہم (زہ تہ تنکوہ زہ پدے بچ کووم)
۷۔	زہ نجات و رکوم اوزہ ہلاک کووم۔	۷۔	زکہ چہ زہ خبر یم پہرچا او پہر شہ۔
۸۔	فرعون ساحران مقابلے دموئی تہ راجع کزل	۸۔	ملکہ بلقیس خیل وزیران خط دسلیمان تہ راجع کزل۔
۹۔	واللہ حکم موسیٰ او ہارون تہ ایت ۱۵ کے فاؤہا الی فرعون لاؤشی دواؤ فرعون تہ	۹۔	دسلیمان حکم ہدہد تہ ایت ۲۸ کے اذہب بکتابی
۱۰۔	ایت ۱۹۳ دا قرآن جبرائیل راؤرے دی	۱۰۔	ایت ۹۲ کے ان اتلو القرآن
۱۱۔	کفار م تباہ کزل او مومنان م بچ کزل۔	۱۱۔	ایت ۵۹ قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی

انتیازات دسورة: (۱) سورۃ متنازدے پہ بیان دیگی چہ ذیل قوم خیر غوازی ایت ۱۸ دغیرہ کے۔ (۲) سورۃ متنازدے پہ واقعہ دہد ہد باندے ایت ۲۲ دغیرہ کے۔

(۳) سورۃ متنازدے پہ تفصیلی واقعہ دملکت دملکہ بلقیس باندے۔ (۴) سورۃ متنازدے پہ ایت ۳۰ باندے چہ پدے سورۃ کے دندہ تسمیہ بسم اللہ دہ۔

(۵) سورۃ متنازدے پہ ایت ۱۴۴ باندے چہ انقلاب راشی نہ عزتمند شاق بے عزتمندی او بے عزتہ عزتمندی۔

(۶) سورۃ متنازدے پہ ایت ۳۶ باندے چہ دکفار و سیاست مونگ تہ خالی چہ ہمیشہ مسلمانان پہ مال دھوکہ کوئی۔

(۷) سورۃ متنازدے پہ ایت ۲۸-۳۹ باندے چہ دصالح دمرگ بندوبست نے کڑے دو نہو کسانو۔

(۸) سورۃ متنازدے پہ یو نوے طریقہ تبلیغ باندے چہ کور کے تبلیغ شکہ کوے ایت ۶۰ نہ راخلة تر ۶۴ پورے۔

(۹) سورۃ متنازدے پہ ایت ۸۲ باندے چہ کچے ذکر کیگی د آیت الارض چہ ذہ کئے نہ ہر اوزی۔ (۱۰) سورۃ متنازدے پہ تبسم او خدا دحضرت سلیمان باندے۔

(۱۱) سورۃ متنازدے پہ بیان دیگی او ہدہد باندے (۱۲) سورۃ متنازدے پہ ایت ۹۲ ان اتلو القرآن (۱۳) سورۃ متنازدے پہ ہار غالد مع اللہ سرہ

مقصد دسورة: (۱) نفی دلم غیب د مخلوق نہ (۲) نفی دتصرف د مخلوق نہ

مختصر خلاصہ: (۱) ایت ۱-۶ بطور تمہید دے۔ چہ ترغیب الی القرآن، بشارت مومنانوتہ، او تخویف نہ منوگونوتہ او تسلی منوگونوتہ دغیرہ بیان کیگی۔

(۲) ایت ۷-۱۴ نفی دلم غیب باندے واقعہ دموئی ذکر کوئی چہ اود گورہ موسیٰ دخیلے لائے پہ حال خبر نشو نوبل ٹوک بہ یہ علم غیب نہ خبر شی۔

(۳) ایت ۱۵-۲۴ واقعہ دسلیمان چہ بادشاہ ہم دے او پیغمبر ہم دے مگر اود گورہ عالم الغیب نہ دے۔ دملکت دملکہ بلقیس نہ خبر نہ دے بلکہ ہدہد ورتہ پہ ڈاگہ وائی۔ ایت ۲۲: فقال اعطت بما لم تحط بہ

دے دواؤ و واقعات خلاصہ راو باسی ہ ایت ۶۵ کے قل لا اعلم من فی السموات والارض الغیب الا اللہ.....

اوس پہ دویم مسئلہ چہ متصرف زہ بیمہ او بچاؤ زہ و رکوم او مخلوق کے ٹوک متصرف نہ دے دودہ واقعات ہم بیانوی۔

(۴) ایت ۳۵-۵۳ چہ صالح مانچ کڑو ذیل قوم دظالمانو نہ

(۵) ایت ۵۴-۵۸ واقعہ دلوٹ راؤری چہ اود گورہ ذیل قوم ظالمانو بے عزتہ کوونو مانچ کڑو۔

دے دواؤ و واقعات خلاصہ راو باسی۔ پ ایت ۵۹ کے قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی اللہ خیر الامم

دے دواؤ و واقعات دوو مسکنو نہ رستود لا نیل شرع کوئی پہ الوہیت د اللہ باندے۔

سورة القصص (کی)

(ترتیباً ۲۸ بعد از نمل - نزولاً ۴۹ بعد از نمل، پیداوار و لفظی طور سے نمل نہ پس دے)

رابط ماسبق سرہ

شمار	سورة النمل	شمار	سورة القصص
۱۔	خاتمہ سورة او شہ پہ امرث ان اتلوا القرآن	۱۔	شروع پہ ترغیب الی القرآن تک ایت القرآن الیمین پیدے وجہ متصل راوڑو۔
۲۔	- ایضاً -	۲۔	نودے سورة کے تسلی دہ چہر کلہ قرآن بیانوے نو خلق بہ درتہ بدے رے دانی زڑہ بہ نہ تنگوے۔
۳۔	انبیاء تہ سلا تیا و کرڑے وہ لکہ موسیٰ ہارون لوط وغیرہ۔	۳۔	دودی امتونورہ ہم مابچاؤ او سلا تیا و کرڑے وہ۔ لکہ بنی اسرائیل۔
۴۔	نفی د علم غیب د مخلوق نہ پہ واقعاتود دو پیغمبرانو	۴۔	ایت ۴۴ کے دئی نفی د علم غیب کوی۔ پیدے وجہ متصل راوڑو۔
۵۔	خاتمہ پہ الحمد للہ باندے او شہ۔	۵۔	علت د الحمد للہ خانی چہ ہفتہ تباہی د ظالمانو دہ۔
۶۔	ایت ۶ کے اووے چہ د قرآن تاتہ درکو لشی د اللہ طرف نہ۔	۶۔	ایت ۸۶ اووے چہ کلہ تہ د قرآن بیانوے نو خلق بہ دشوری۔ خو چہ دشرا کا نو ملگر تیا و نہ کرڑے۔
۷۔	ایت ۶۰-۶۳ کے ۵ دلائل و د پارہ اثبات د الوہیت د اللہ او رد د شرک	۷۔	ایت ۷۱-۷۲ کے اثبات د الوہیت او رد د شرک کوی۔ پیدے وجہ متصل راوڑو۔
۸۔	ایت ۸۳ کے اووے چہ ٹول بہ جمع کرم صف در صف	۸۔	ایت ۷۵ کے دانی چہ دشرا ان بہ ترے ٹکے راو باسم
۹۔	عالم الغیب اونچ کولو والا زہ یم	۹۔	بلہ نمونہ د بیچ کولو چہ موسیٰ او بنی اسرائیل مانچ کزل د فرعون نہ۔
۱۰۔	دلائل عقلیہ نہ بعد ایت ۶۴ کے مشرکینو تہ چلیچ چہ ہاتو برہا کم	۱۰۔	نودا تہ ایت ۷۵ کے چلیچ مشرکینو تہ ہاتو برہا کم پیدے وجہ متصل راوڑو۔
۱۱۔	نفی د شرک فی العلم پہ واقعاتود موسیٰ او سلیمان او خلاصہ پہ ایت ۶۵ / ۷۴ کے دہ چہ صرف یو اللہ پوہدے پھر شہ۔	۱۱۔	ایت ۸۸ کے نفی د شرک فی الدعا کوی۔ پیدے وجہ متصل راوڑو۔
۱۲۔	خاتمہ سورة پہ توحید کوی	۱۲۔	نودا سورة ہم پہ توحید سرہ تمگی۔ پیدے وجہ متصل راوڑو۔

انتیازات سورة

- ۱۔ سورة ممتاز دے پایت ۱۲ باندے چہ حرمان علیہ مرضع (پہ موسیٰ) مونگ د ورو خزو پچی بند کرڑے وو۔
- ۲۔ سورة ممتاز دے پہ واقعہ قتل قبطی چہ موسیٰ یوے موکے/ٹوک سرہ مرشہ۔
- ۳۔ سورة ممتاز دے پایت ۹ باندے چہ د فرعون خزے اووے چہ قرت عین لی و لک لاقتلوہ
- ۴۔ سورة ممتاز دے پہ صفحہ واقعہ چہ موسیٰ د حضرت شعیب د لوٹو گڈو تہ ادبہ درنگو لے وے۔ فقی لہما
- ۵۔ سورة ممتاز دے پہ واقعہ د تباہے د قارون ایت ۷۶ وغیرہ۔
- ۶۔ سورة ممتاز دے پہ ایت ۸۵ چہ قرآن دے در باندے فرض کرڑے دے۔
- ۷۔ سورة ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ موسیٰ د پیدائش، پہ دریاب کے د غور زو لو، د فرعون کور کے پدینو او لوے دو اودین تہ پہلو باندے۔
- ۸۔ سورة ممتاز دے پہ مزدورے کولو موسیٰ حضرت شعیب سرہ لس کالا
- ۹۔ سورة ممتاز دے پہ بیان د خزائو د قارون
- ۱۰۔ سورة ممتاز دے دنا پوہہ خلقو پہ ارمان باندے د پارہ د خزائو اثبات د قارون

مقصد سورة: تسلی محمدؐ تہ پہ واقعہ موسیٰؑ حالک کمال موسیٰؑ

تقسیم سورة: سورة دوہ حصے دے: (۱) ایت ۱-۴۳: دیکے اول ۶ ایتونہ بطور براءت استحال دی۔ براءت استحال د مطلب چہ سپوگئی نہکارہ کیدل۔ شکہ چہ سپوگئی د اولے روزے ذی کو مطلقو تہ پہ نظر رازی۔ دغدرنگ براءت استحال کے یو مفصل واقعہ / خبرہ پہ مختصر الفاظو کے موجودی مگر ذریعہ خلق پرے پوہگی۔ سپوگئی بیارد روٹگی نودے / ثلور روزے پس ہر چاہتہ پہ نظر رازی۔ دغدرنگ ایت ۷ کے یکامل تفصیل شروع کوی نو پہ دے تفصیلی واقعہ موسیٰؑ کے تسلی دہ محمدؐ پارہ۔

(۲) ایت ۴۴ - آخر سورة پورے پدیکے بیان د مسعود اربعاء، زبر سگریو تہ او ترہید من ادینا ذکر کیگی۔

سورة العنكبوت (مکی) (ترتیباً ۲۹ بعد از قصص - نزولاً ۸۵ بعد از روم)

رابطہ مابقی سرہ

شمار	سورة القصص	سورة العنكبوت
۱-	ابتلاء علی موسیٰ ذکر شود۔	۱- نودلتہ ابتلاء و عامو مومنانو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۲-	تسلی وہ محمدؐ	۲- تسلی وہ عامو مومنانو۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۳-	نفی دشکر فی الدعا وہ دے سورة کے پآخری ایت ۸۸ کے۔	۳- نودلتہ ترغیب فی التبلیغ ذکر کو لے شی چہ شایہ دا مسئلہ بیان کر ۱۰ خلقوت۔
۴-	دفعون اوقارون و حالاً تو ذکر اوشو۔	۴- نو دے سورة کے دورو اوقارو مھلکا و حالات بیان کیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۵-	شبہات دشکرینو ذکر شول۔	۵- تباہی دشکرینو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۶-	ایت ۱۵ کے قطعی عمل تے دشطن عمل او دے۔	۶- ایت ۳۸ کے دورو دشکرینو اعمالو تے اعمال دشطن و پہلے دی۔
۷-	بیان دوپسر سورة کے مستضعفین / کزورے اوچتو مہ ایت ۵	۷- نو دے سورة کے سبب داوچتو لو خائی۔
۸-	ایت ۸۵ کے (ان الذی فرض علیک القرآن لراؤک الی معاد) کے ترغیب الی ہجرت دو۔	۸- ایت ۵۶ کے ہم ترغیب الی ہجرت دے۔ (ان ارضی واسعة فایای فاعبدون)
۹-	پہ بنی اسرائیلو امتحان دفعون طرف نہ	۹- پہ مومنانو امتحان نفس طرف نہ / دوالدینو طرف نہ / دنا کارہ ملیا نو او پیرا نو طرف نہ۔
۱۰-	ایت ۷ کے اللہ موسیٰ۔ موری بی بی تہ او دے لائحانی و لا تحزنی	۱۰- فرشتے لو طو تہ ایت ۳۳ کے فرمائی لا تحزن و لا تحزن

اختیارات دوسرہ

- ۱- سورة ممتاز دے پہ بیان مدت تبلیغ دُور باندے (ایت ۱۴) چہ ۹۵۰ سال تے تبلیغ کڑے دو۔
- ۲- سورة ممتاز دے پہ بیان دھنہ مثال چہ دشکر کا نو دشکر مثال یے دشکوت او دھنہ جا لے سرہ لگو لے دے۔
- ۳- سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۵ باندے (ان الصلوة تشیی عن خفاء و اتمک ر)
- ۴- سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۸ باندے چہ اے پیغمبرؐ ندے لیکل کو لے شول او نہ پڑھا وول بلکہ امی دے۔ شوری ۵۲ کے ہم دغے شتہ مگر پہیل شان۔
- ۵- سورة ممتاز دے پہ ہنہ نہو و سوسو دشطن چہ ہنہ سرہ سستی پیدا کو ی پانسان کے۔ ایت ۵۶ او روستو نورو ایتو نو کے۔
- ۶- سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۹ باندے (والذین جاہدو فینا لنھدھنھم سہلنا)۔
- ۷- سورة ممتاز دے پہ بیان دا ابتلاء او دھنہ پہ منازلو او مراتبو۔
- ۸- سورة ممتاز دے پہ بیان دشکو و قسمہ عذابو نو پہ یوا ایت کے ایت ۴۰
- ۹- سورة ممتاز دے پہ بیان دشکوت او دھنہ دکر ایت ۴۱ (ان اوھن البیوت لیلیت العنکبوت)
- ۱۰- سورة ممتاز دے پہ ایت ۵۶ (لجہادی الذین امنوا ان ارضی واسعة فایای فاعبدون) چہ وطن پریدہ مگر چہ مسئلہ پرے نہ دے۔

مقصد سورة : الابتلاء علی المؤمنین و تسلیہ لھم (امتحان پہ مومنانو تسلی مومنانو تہ)

خلاصہ سورة سورة کے دا ابتلاء / امتحان منازل او مراتب ذکر دی۔ یعنی امتحان بد چا طرف نہ رازی، ثورہ زمانہ بہوی۔ او پہ کوم کیفیت بہوی۔

- ۱- منازل دا امتحان درے دی: (۱) ڈوبے امتحان نفس طرف نہ بہوی ایت ۶۔ مگر زان بہ کلک دے۔ ڈوبے پہ دے قرآن نہ منع کو ی دا ڈیر گران کتاب دے۔ دا خواو ش شروع شو پہ شتہ چہ کلک بہ ختمیگی۔ او کہ زہد کڑے دا قرآن نو بہا بہ دیان تہ نفس نہ پریدی چہ زان لہرہ جگلوے مگر وہ۔ خیل قبر کے بہ سہلی او خیل قبر کے بہ سہلم۔ نو ڈوبے از مائش نفس طرف نہ بہوی۔
- (۲) دویمہ ابتلاء دوالدینو طرف نہ ایت ۸۔ ہنوی بہے بیان تہ نہ پریدی۔ وائی بہ چو لے مونگ خولیاں نہ یو۔ فی الحال دا ستا دکا ج او نو کرے دخت دے۔ مگر درین مقابلہ کے بہ دور او پلا رہ نہے۔

(۳) چہ دمور پلار دین مقابلہ کے اونہ سنو نو دوی بہ لاڑشی ملا عکبوت بہ درپے مناظرے دپارہ راوی۔ دے ملاتہ بہ ستاپہ ٹنگے والی چہ اھلک راتہ چاروان کڑے دے۔ نو دے بہ درتہ والی چہ اختلائی مسئلہ مہ چیزہ۔ کہ تہ درتہ او دے چہ مولوی ضاحب کہ چرے زہ بیان اونہ کڑم نو اللہ بہے اوئسی۔ گناہگار بہ شہ۔ نو دے بہ درتہ والی چہ گناہ دے زما بہ غاڑہ۔ اے زما او منہ ولے زہ درتہ نا پوہہ حکارم شہ۔ ولے ماوکہ دانو پانزے دیکلے دی شہ۔ ایت ۱۲ درتہ دے سورہ پڑھاو کڑہ۔ دے سرہ بہ دالملا او تختی بیا بہ پستانہ گوری۔ او تہ پدا مقابلہ او گئے۔

نورے منازل شو د امتحان: (۱) نفس طف نہ (۲) دنا پوہہ والدین طرف نہ (۳) دنا کارہ ملیا نو/بیرا نو طرف نہ

اوس دے نہ پس مراتب امتحان نو۔ (۱) چہ ٹومرہ زمانہ بہ د امتحان وی۔ کال دوہ درے۔۔۔۔۔ نو دے دپارہ واقعہ نوٹے راوڑلہ۔ چہ کہ عمر د نوٹے ہومرہ ولے نشی نو امتحانات بہ خلاص نشی۔ ٹول عمر دے مقابلہ دہ۔ داتر دے او بڑے پورے نہ دہ بلکہ داتر دے او تر میرے پورے دہ۔ (ہفہ واقعہ زمیندار/گیڈی/اودھفہ دخرے)

(۲) د امتحان بہ دی ٹومرہ سخت۔ نو واقعہ دابر اہم۔ راوڑلہ۔ ایت ۱۵ نہ بعد چہ اور کے بہ او غور ولے شے ایت ۲۴: قالوا حقوہ او اقلوہ

نورہ مراتب شو۔ (۱) ٹومرہ مدہ بہ دی۔ ٹول عمر (۲) ٹومرہ سخت بہ دی۔ لکہ چہ اور کے او غور ولے شے۔

ایت ۵۶ نہ درستوہفہ نہ/۹ دوسے دفع کوئی۔ (۱) شیطان بہ درتہ والی۔ چہ ملک یا جماعت نہ بہ دے او شری۔ نو جواب ان ارضی واسعہ

(۲) ٹوک بہ دے مڑ کڑی۔ جواب ایت ۵۷ کے دکل نفس ذائقۃ الموت

(۳) دلندے کور دے دا بہ در نہ پاتے شے۔ جواب ایت ۵۸ کے جنت کے مے درتہ مانزے یارے کڑے دی۔

(۴) دلندے کاروبار دے تجارت/نو کڑی دہ۔ جواب ایت ۶۰ کے ہیٹ جانداران باندے چل رزق نہ دے بار کڑے۔

(۵) دلندے خلق تا بعد اوری ستا مسئلے بیا نو لوسرہ بہ د خلق ستا مخالف شے۔ جواب ایت ۶۱ کے چہ اللہ بہ درتہ دمر او سپو گئے پشان غٹ

غٹ خلق تا بعد اری۔

(۶) او بہ بہ در باندے بند کڑی فصل بہ دے اوچ شے۔ جواب ایت ۶۳ کے باران بہ در باندے او کڑم پٹے بہ درتہ اباد کڑم۔

(۷) دلندے نو دند دے مزے دی۔ خلق درتہ تھے راوڑی۔ جواب ایت ۶۴ کے اصل نو دند آخرت دے۔

(۸) یہ ٹیک نہ لاڑ بہ شہ۔ دے زائے نہ مگر وارل ہفہ۔ جواب ۶۵ کے کشت/گاڑی مے ڈر پیداکڑے دی۔

(۹) یہ ہفہ بل زائے بہ شہ۔ وی۔ ہے نہ چہ ہفہ خلق مایا زما بچی مڑہ کڑی۔ جواب ایت ۶۷ شہ چہ اللہ حرم تہ امن در کڑے دے دے

بہ تاتہ ہم امن در کڑم

آخر کے بیا ترغیب فی التبلیغ دے۔ والذین جاهدو فی اللہ و فیہم سلنا ایت ۶۹ دے سرہ سورہ ختم شو۔

سورة البروم (کی)

(ترتیباً ۳۰ بعد از عنکبوت - نزولاً ۸۴ بعد از انشقاق)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة العنکبوت	شمار	سورة البروم
۱۔	مصائب و مومنانو بیان شول۔ اولی نبی تہ پہ بیان دتھکے پیغمبرانو۔	۱۔	نوبشارت دے مومنانو تہ (مصائب برداشت کرہ نو اللہ بہر باندے خوشحالی رادلی) لکھنکے چہ اللہ پارہ ۳۰ کے فرمائی۔ ان مع لعر لیرا
۲۔	مصائب او امتحان پہ مومنانو بیان شو۔	۲۔	نودتھنکے اصل مسئلہ میانوی چہ دھنے پہ ہجہ امتحان رازی۔ او بل تشجج بالتبلیغ۔ فاصبران وعد اللہ حق پہ ایت ۶۰ کے
۳۔	آخر کے اووے ان اللہ لمحہ الحشین	۳۔	ایت ۴ کے ددغہ خصوصی امداد مثال چہ بدرینوسرہ اللہ کرے وو۔ نو دغنے نور و مومنانو سرہ ہم کوئی۔
۴۔	مسئلہ دو حید ذکر شوہ۔	۴۔	نودے سورة کے عقلی دلائل پہ کثرت سرہ ذکر کو لے لشی
۵۔	ایت ۱۴-۱۵ کے او فرماں چہ دنوح ملگری مے خلاص کرل۔	۵۔	ایت ۴۷ کے قانون ذکر کوئی۔ چہ پیغمبرانو مومنانو بچاؤ زما قانون دے ہمیشہ ہنوی بچ کو دم۔
۶۔	ایت ۹ کے اووے چہ چا مسئلہ او بیان لے او کر نو نیکا نو خلقو کے بہ شے شمار کرل۔	۶۔	ایت ۱۵ کے پہ ہنے زیادت کوئی چہ دنیا خوش۔ چہ آخرت کے بہ لے پہ ہانچو کے ددہ کرل۔
۷۔	ایت ۶۵ کے اووے چہ کشتی کے چہ تکلیف راشی۔ نو صرف اللہ تہ ادا کوئی۔	۷۔	ایت ۳۳ کے پرے ترقی دہ۔ چہ صرف کشتی کے نہ بلکہ ہر تکلیف کے یا اللہ یا اللہ فریاد کوئی۔
۸۔	دے سورة کے داقوام سابقہ دھلا کتو نو بیان او شو۔	۸۔	نوع دے سورة گیا ایت ۴۱ فرمائی چہ عذاب چہ ٹومرہ رازی۔ کہ پاد چہ وی یا پالوندہ۔ دا دچلو اعمالو دوجے رازی۔
۹۔	شروع او خاتمہ دواڑہ پہ ترغیب الی الجہاد سرہ او شوہ۔	۹۔	خوشخبری دفتے مومنانو تہ
۱۰۔	دجولاگی مثال پہ دفع دشرک ذکر شو۔	۱۰۔	نودے سورة کے دمالک او غلام مثال پہ دفع دشرک ذکر کو لے لشی پہ ایت ۲۸ کے۔
۱۱۔	چہ پہ مصائب برداشت دے او کرل۔	۱۱۔	ایت ۱۵ کے فہم فی روضۃ صحبرون

انتیازات دسورة ۱۰۔ سورة متازدے پہ واقعہ درو میان نو دتھکست وقتی طور او روستو پہا پہ تھے دھنوی۔

۲۔ سورة متازدے پہ ایت ۷۔ چہ بے دینہ پہ دنیا نہ پوہگی لیکن پہ آخرت/دین نہ پوہگی۔

۳۔ سورة متازدے پہ ایت ۳۰ باندے چہ ٹولہ دنیا اللہ تعالیٰ پہ توحید/دین فطرت پیدا کرے دہ۔

۴۔ سورة متازدے پہ ایت ۱۴ باندے چہ کہ فساد پہا چہ رازی او کہ پہ لوندہ۔ دا پہ سبب د اعمالو رازی۔

۵۔ سورة متازدے پہ بیان دفرق صحیح خیرات او غلط خیرات ایت ۳۹

۶۔ سورة متازدے پہ دو دھنوی الفاظو چہ ایت ۲۱ کے فرمایلی دی۔ مودۃ و رحمة۔ چہ د میان بیوی پہ مینز کے مے مینہ اچو لے دہ۔

۷۔ سورة متازدے پہ ایت ۵۴ خلقکم من ضعف چہ انسان دکر درے نشی نہ پیدا دے۔

۸۔ سورة متازدے پہ ایت ۲۸ چہ انسان چیل زان سرہ شرک نہ خوشی نو اللہ بہر زان سرہ شکر خوش کرل۔

۹۔ سورة متازدے پہ لے دے ددو دتھوسرہ قیصر (روم) پہ کسری (ایران) باندے او جنگ بدر

۱۰۔ سورة متازدے پہ ایت ۲۷ چہ بعث بعد الموت اللہ تہ ڈیراسان دے۔ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَیْهِ

مقصد دسورة: بیان ددو خبرو (۱) البشارة للموءمنین (نبیؐ او مومنانو تہ بشارت)

(۲) ادلۃ العقلیۃ بالتوحید و بعث بعد الموت (پہ توحید او دوبارہ ژوند باندے عقلی دلائل)

(خلاصہ دسورة بلج نہ او گورہ)

خلاصہ سورۃ:

در سال دہی پنجم یا ششم کال دے پدغ زمانہ کے قیصر (بادشاہ دروم) اور کسری (بادشاہ ایران) جنگ شوی دے کسری ایران بادشاہ تہ بے وکیل۔ او قیصر بے دیورپ بادشاہ تہ وکیل لکہ شکہ چہ الیزبہ ون نو دا انگینڈ بادشاہانو تہ بے وکیل۔ اگر چہ دروی خیل نو نمونہ بہ نور۔ نو دے جنگ کے رومیانو/قیصر بادشاہ شکست اوخوڑو۔ چونکہ رومیان اہل کتاب یعنی عیسیان وو۔ او کسری/ایرانیان آتش پرست وو۔ مشرکان وو۔ نو دے مشرکانو پدے فتح باندے کے مشرکان خوشحال شول۔ جشن ے مناو کڑو۔ اونہی اوصحاباوتہ بے اشارہ کولہ چہ مونگ بہ ہم دوی تہ شکست درکوو۔ یعنی دے کے والد ایرانیانو دے فتح قیاس پہ خیل زان اوکڑو۔ اور رومیانو مغلوب کیدو قیاس بے پھومنا نو اوکڑو۔ نوبل طرف تہ نبی اوصحاباوتہ وو۔ اگر چہ رومیان ہم مشرکان وو۔ مگر بیا ہم اہل کتاب وو۔ اور مسلماناوسرہ لگ شان مشترک وو۔ چہ آسمانی کتاب ورسرہ کم از کم خودو۔ نو دے غیری سڑی کا دے۔

نو دے کا رومی ایٹونہ رخلل۔ نو چہ شکہ ابوبکر ڈایتونہ واوریدل نو فوری دہی دچوس کولونہ بغیر منڈہ کڑے دی۔ او کا فروتہ وائی چہہ خوشحال لگے درے کالہ کے تاسو ملگری بہ شکست خوری۔ اگرہ داسے کلک یقین پہ قرآن وصحابا وو۔ نو ابی ابن خلف (چہ رسول پہ جنگ کے روستو بیا قتل کڑے وو) ہفتہ اووے چہ دا دروغ دی۔ ہفتے ورز کے شرط للاحرام نہ وو۔ یا دساتے چہ شرط جوری دہ۔ مگر ہفتے ورز کے لا حرمت حکم نہ وورا غلے۔ نو کہ درے کالہ بعد رومیان غالب شولس اوخان بہ ابی ابن خلف ابوبکر تہ ورکوی اوکے غالب نشی نو ابوبکر بہ ابی بن خلف تہ ورکوی۔ ابوبکر محمد ﷺ تہ رانے چہ ماداسے اکڑل۔ نبی ورتہ اووے چہ دلفظ بضع اطلاق صرف پہ در یونہ بلکہ در یونہ تر نہو پورے لگی نو دوبارہ ورشہ اودا وخت در یونہ نہ کالہ کڑہ او شرط ورسرہ دسو اودا خانوہ سل اوخان کڑہ۔ ابی ابن خلف پدے شرط نور ہم خوشحال شو۔ پدے دوران کے دوی خیل زامن یویل تہ پہ ضمانت کے مخارج کڑل کہ چہ مرگ راشی یا ہجرت اوشی نو ددے غے مردہ یا مہاجر زوے بہ دغہ شرط ادا کوئی۔

پہ کومہ ورز چہ جنگ بد لڑاوشو۔ او مسلمانان فاتح شول نو ہم بہ دغہ ورز رومیان ہم غالب شول پہ ایرانیانو باندے۔ نو دے رومیانو دے فتح اسباب شوو۔ شیخ القرآن وکیل چہ رومیانو نہ ایرانیانو فوج چاہیرہ پروت وہ رومیان ڈیرنگ شول۔ آخر کے ایرانیانو تہ دے در خواست اوکڑو۔ ایرانیانو اووے چہ ٹیک دہ صلح بہ اکڑو مگر تاسو بہ مونگ تہ ۴۰۰ اوخان ڈک دسونے را کوے۔ رومیانو اووے چہ ٹیک دہ۔ در بہ کڑو۔ مگر دلہ مونگ سرہ خستہ بلکہ ز مونگ دملک پہ مختلفوزائینو کے فن کڑے دہ۔ ہفتہ بہ راو باسو۔ اوتا سو تہ بہ ۴۰۰ اوخان ڈک دسونے برابر کڑو۔ ایرانیان راضی شول۔

رومیانو ۸۰۰۰ صندوقہ جو کڑل اوپہ ہراوخنے دودہ صندوقہ بار کڑل اوہ صندوق کے دودہ دودہ فوجیان سرہ د اصلے بند کڑل۔ او یو یوسرے/فوجی اوخ سرہ روان شو۔ نو دے یو یو اوخ سرہ ۵، ۵ سڑی شول ٹول ۲۰۰۰ فوجیان شول۔ اوپہ طرف ایران روان شول چہ ہر کد دھاصرے نہ او دتل۔ نو فوجیان د صندوقہ نو نہ راو دتل۔ اولاول د کسری بہ دارالخلافت ے حملہ اوکڑل۔ اوہ شہ ے لوٹ کڑل۔ زک چہ دھغی ٹول فوج خود لہ پہ روم کے مصروف وو۔ نو دلہ کسری او دھغے فوج تہ ے خبر ورکڑو۔ چہ راشہ دملک د حال خبر دے داخلہ۔ پہ روم د ایرانیانو محاصرہ ختم شوہ۔ رومیان غالب شول۔ او چہ ہر کد د ایرانیان دروم نہ واپس پہ طرف خیل وطن زی۔ نو د ایران طرف نہ ورتہ ہفتہ ۲۰۰۰ فوج را تہا خ گئی اودے روم طرف نہ ورتہ نور رومیان د شطرف نہ لگی اودے سم یے دل دول کوئی۔ چہ بیائے چہ ے ہم پہ روم د حملے ہمت نہ دے کڑے شوے۔

نو اشارہ دہ پکے دے تہ چہ کن تاسو لگے او کمزورے ے نوسبا بہ اللہ تاسو غالب کڑی نو سورۃ کے تسلی دہ۔

سورة القمان کی (ترتیباً ۳۱ بعد از روم - نزولاً ۵۷ بعد از سورة القف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الروم	شمار	سورة القمان
۱۔	اثبات وتوحید بالادلۃ عقلیہ اوشو۔	۱۔	نودلۃ اثبات وتوحید بالادلۃ ثلاثہ (یعنی عقلی نقی او وحی درے واڑوسرہ کیگی)
۲۔	آخر کے نئے اور فرمائیل فاصران وعد اللہ حق	۲۔	ایت ۱۷ کے فرمائی واصبر علی ماصابک ان زاک من عزم الامور (یعنی داپہ تکلیف کے کلکیدل دزوانا نوخلقو کار دے) نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۳۔	ایت ۳۵ کے اووے آیادے مشرکانو سرہ پشک شد دلیل شتہ۔ یعنی شتہ	۳۔	ایت ۱۱ کے فرمائی چہ فارونی ما ذخلق الذین من دونہ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۴۔	ایت ۳۱ کے اووے چہ لاکون من المشرکین (یعنی رد شرک نہ کول شرک سرہ پشک کے امداد دے)	۴۔	ایت ۱۳ کے فرمائی چہ ان الشرک لظلم عظیم نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۵۔	ایت ۲۷ کے اووے ولد المثل الاعلی (اللہ صفت دی ادچت ادچت پاسانو کے ہم ادچہ زکلمہ ہم)	۵۔	ایت ۲۷ فرمائی چہ اللہ دومرہ صفات دی چہ کدائل سندونہ سیاحی شی۔ او دوسرہ اووہ نور شی اودائل اووے قلمونشی نود اللہ صفات بہ خلاص نشی۔
۶۔	دلۃ بشارت دو مومنانو تہ فتنے	۶۔	نودے سورة کے بیان دھنے مسئلے (توحید) چہ فتنے سبب جوڑیگی۔
۷۔	شروع کے بشارت مومنانو تہ	۷۔	نودلۃ اوصاف دمو منانو ذکر کولشی۔ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۸۔	ایت ۵۸ کے اووے ولکن جہنم بابۃ (کہ چرے تہ دریتہ مجزہ راوڑے ہم نو نہ منی)	۸۔	ایت ۷ کے فرمائی واذا تم علی علیہ الیتنا ولی مستکبر نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۹۔	ایت ۲۷ کے اووے چہ دوبارہ پیدا کیش دے خلقو ماتہ اسان دے وھواھون علیہ	۹۔	ایت ۲۸ فرمائی چہ دوبارہ پیدا کیش دے خلقو دومرہ اسان دے لکھ دیو انسان پیدا کیش
۱۰۔	ایت ۳۳ کے اووے چہ تکلیف کے ماتہ ادا کوئی (واذا مس الناس ضرر عوارہم منین الیہ۔۔)	۱۰۔	ایت ۳۲ وائی کلمہ چہ موبونہ دسند دی لہ راگیر کزی نوماتہ چنے دخی

مقصد سورة: اثبات وتوحید بالادلۃ ثلاثہ (عقلہ نقلیہ وحیہ)

انتیازات سورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ تفصیل واقعہ حضرت لقمن چہ ۱۲ نصیحتونہ (ادامر و نواہی) نے بیان کڑے دی۔
- (۲) سورة ممتاز دے۔ پردہ د آلا تو د موسیقے باندے صریحہ۔ ہے خوسورة بنی اسرائیل کے ہم شتہ مگر حلتہ اشارۃ نو۔ اودلۃ صریحہ
- (۳) سورة ممتاز دے۔ پابیت ۲۷ چہ کدائل سندونہ اود دے دومرہ نور اووہ سندونہ سیاحی شی اودونے قلمونشی نود اللہ صفات بہ خلاص نشی۔
- (۴) سورة ممتاز دے۔ پآخری ایت چہ ۵ مغیبات ذکر کوی۔ چہ دے ہز و خبر دیا کار و علم غیب صرف اللہ تہ دے۔
- (۵) سورة ممتاز دے پابیت ۳۳ باندے چہ پلار زوی تہ پہ و زدی قیامت باندے شہ فاکہہ نشی رسولے۔
- (۶) سورة ممتاز دے پابیت ۱۹ باندے چہ فرمائی چہ آواز نو کے بد اواز دخر دے۔

سورة السجده (کی) (ترتیباً ۳۲ بعد از لقمن - نزولاً ۷۵ بعد از مومنون)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة لقمن	شمار	سورة السجده
۱۔	دعوہ تو حیدر پدلائیو غلا تاؤ سرہ بیان کڑے شوہ۔	۱۔	نودلنرد د شرک کیگی ایت ۴ کے مالکم من دونہ من ولی ولا شفیع نوپدے وجہے متصل راوڑو
۲۔	ایت ۳۰ کے اووے چہ اللہ راہل حق او مخلوق راہل ناحق او باطل دی۔	۲۔	ایت ۵ کے فرمائی: یدبر الامر (یعنی زک اللہ راہد کڑہ چہ تدبیر کارو نوکوی۔)
۳۔	آخر سورة کے اووے یلعلم فی الارحام	۳۔	ایت ۷ کے فرمائی الذی احسن کل شیء خلقہ و بد خلق الانسان من طین
۴۔	ایت ۳-۲ کے صداقت دقران اووے۔	۴۔	ایت ۲ ترقی دہ چہ د کتاب رب اللہین طرف ندے۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۵۔	ایت ۷ کے اووے چہ قران وادری نو وادری لکھ چہ پھوگو نوکے پردے دی۔	۵۔	ایت ۹ کے فرمائی چہ پھوورو اندامو نوہم دقران وادری۔ لکھ پھوگو نوکے پردے دی۔
۶۔	آخری سورة کے نفی علم غیب اووے۔	۶۔	ایت ۶ کے فرمائی چہ ذالک عالم الغیب والشہادۃ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۷۔	ایت ۳۲ کے دشمن کا توصفے بیان کڑو۔ چہ کلمہ سختی راشی نو صرف یو اللہ تہ اواز کوی اوپہ راحت کے بیابل تہ۔	۷۔	ایت ۱۶ کے دمو نا توصفے فرمائی چہ ہر دخت کے صرف یو اللہ تہ راہد دشتے وائی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۸۔	ایت ۷ کے اووے چہ خلق قران وادری مگر بیا دقران خلاف کوی۔	۸۔	ایت ۲۲ کے وائی چہ دغہ خلق غٹ ظالمان دی۔ انتقام بہ ترے اخلو۔
۹۔	ایت ۱۰ کے اووے بائیل خلق المسلمات بغیر عبد تر وضا	۹۔	ایت ۴ کے فرمائی چہ داہر شہے ۶ دن کے پیدا کڑل
۱۰۔	ایت ۲۱ کے فرمائی چہ دقران پہ زائے دچاو مشرا نو دین تابع دی۔	۱۰۔	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ ٹوک دقران تابع ندی نو تعلق ورسرہ کٹ کڑے۔
۱۱۔	مسئلہ تو حید ثابت کڑے شوہ پدبیل نفی سرہ دطرفہ حضرت لقمن نہ	۱۱۔	مسئلہ تو حید ثابت کیگی دلہ دطرفہ حضرت موسیٰ نہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵ باندے چہ اللہ فرمائی چہ زہ تدبیر کوم دکاز نو دبرہ نہر حکمت پورے
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ باندے چہ قول دشمن کا نو وقالوا اذا ضللتنا فی الارض انا لفی خلق جدید
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۵-۱۶ باندے چہ اوصاف دمو نا نو بیا نو یچہ قران وادری نوکل پرے کوی اووے پہ اوگد وچو غب نہ کوی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱ باندے چہ عذاب دقبر بیا نو ولند یقہم من العذاب الادی دون العذاب الاکبر
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ چہ اللہ فرمائی فلا تعلم نفس ما اخفی لہم من قرۃ اصین چہ ما داسے نعتو نہ پیدا کڑے دی۔ چہ انسان دھنہ دتد کرے نہ ہم خبر ندے۔

مقصد دسورة: رد د شہے دشمن کا نو چہ بابا گان/ اولیاء بہ مونگ خلاصوی۔

- (۱) داشہے دسر نہ را رواندہ - اولہ شہے داوہ چہ دی سرہ اختیار دے۔ وغیرہ وغیرہ نوسورة انعام کے ہفتہ شہے ختم کڑے شوہ۔
- (۲) نوچہ دغے شہے نہ را کوز شول نو بلہ شہے دے دشمن کا نو شر دے کڑلہ چہ مونگ سوال اللہ تہ پیش کوی۔ نو سورة یونس کے دغے شہے نہ ہم ختم کڑلہ۔
- (۳) نودلہ بیا ہم دغے شہے چہ مونگ ورتہ خدا بیا نو خوندایو۔ مگر داچہ مونگ شفاعت بہ کوی۔ اود اللہ نہ بہ مو خلاصوی۔ نو ایت ۴ کے دغے شہے رد کوی۔ چہ مالکم من دونہ من ولی ولا شفیع
- (۴) مطلب داچہ داسورة تفریع دے پہ ٹھکو دوو سور تو نو (سورة روم او لقمن) چہ ہر کلمہ تاسود غے دوو سور تو نو کے دلائل عقلی، نقلی، وجہے درے داڑہ وادریل نو اوں دا عقیدہ خیلہ کڑہ۔ چہ مالکم من دونہ من ولی ولا شفیع
- (۵) یوحیدیت کے رازی چہ نبی ﷺ بہ کلمہ اووہ کیدو نوسورة السجده اوسورة ملک بہے اووے مطلب داچہ (وٹیا بک فطر) زہ اووہ کیگم بہ دے عقیدے سرہ چہ بل ٹوک خلاصونکے تختہ او بل ٹوک برکت اچو کئے تختہ۔
- (۶) اشارہ دینہ دہ چہ قران نہ ناست نہے نو شہات نشی خمیدے۔ نہ شرک فعلی نہ اعتقادی۔ کتب انزالناہ الیک لخرج الناس من الظلمات النور دلفظ ظلمت نہ مراد ہم دغے شہے او ٹھوک و شہات تو تہ اشارہ دہ۔

سورة الاحزاب (مدنی) ترتیباً ۳۴ بعد از الم سجدہ - نزولاً ۹۰ بعد از الم عمران

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة الم سجدہ	شمار	سورة الاحزاب
۱۔	رد و شیعہ دشمنان کا نواؤ شو۔ اور اثبات شیعہ چہ حاجت روا صرف یو اللہ دے۔	۱۔	نودتہ ددے مسئلے وضاحت و پارہ درے مثالونہ ذکر کوی پہ ایت ۴ کے
۲۔	آخر کے اووے چہ ترے واژوہ چٹوک قران نہ منی۔	۲۔	ایت ۱ کے فرمائی چہ صرف مخ نہ بلکہ خبرہ نے ہم منہ لا تطلع الکفرین ولنا فتنین
۳۔	رد و شرک وو۔	۳۔	نودتہ رد و رسم باطل (مطلب دا چہ صرف رد و شرک نہ بلکہ رد و رسم باطل بہ ہم کوے۔
۴۔	ایت ۱۵-۱۶ کے اوصاف دمو منانو بیان شول۔	۴۔	ایت ۳۵-۳۶ کے نور اوصاف دمو منانو بیان نیگی۔
۵۔	رد دشمنان کا نواؤ شو۔	۵۔	نودتہ ایت ۹-۱۱ کے دشمنان کو مستی بیان نیگی چہ ہنوی پیدینہ حملہ کرے دہ یعنی جنگ احزاب
۶۔	ایت ۴ کے اووے چہ باز مکہ او اسمان ۶ لہو کے پیدا کرے دی۔	۶۔	ایت ۷ کے دایا نوئی چہ دے زکے ادا سمانو نوئے خیل کارونہ حوالہ کڑی دی یا نکلے سورة کے وخیلے دو چہ پیدر الامر نودتہ ہفتہ تدبیر دکارونو خانی چہ حوالہ کڑے شوے دی مخلوقا تو تہ۔
۷۔	نفی دشمنان قہری او شوہ پہ ایت ۲۹ کے او اثبات دتو حیدم او شو۔	۷۔	ایت ۴ کے درے مثالونہ پتو حید بیان نیگی۔
۸۔	ایت ۲ کے فرمائی چہ قران اللہ رانا زل کرے دے۔	۸۔	ایت ۳۴ کے فرمائی چہ یاد کرے دات قران۔
۹۔	ایت ۲۲ کے اووے چہ مجرمانو نہ بانقاص اظلم	۹۔	مثال دانقاص بیان نیگی۔ چہ لکھ شنگہ نے دہنو قریطے نہ وناحتو۔
۱۰۔	بیان او شو۔ دہلاکت د اقوام سابقا	۱۰۔	نودے سورة کے بیان نیگی دہلاکت د موجودہ امت۔

امتیازات د سورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ دغزوہ احزاب/ خندق باندے۔
 - (۲) سورة ممتاز دے پہ ۲۴ خطابا تو باندے نبی او امت تد پارہ دتخصیص (تیز و لود امت) ۱۲ خطابات نبی تہ او ۱۲ امت تہ دی۔
 - (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴ باندے چہ بیان دھنے در یومثا لو کو کوئی چہ دتو حید وضاحت او رد و شرک پرے کوی۔ او رسم باطل پرے ہم دفع کوی۔
 - (۴) سورة ممتاز دے پہ ہذا ایت باندے چہ گناہ د پار قصہ شرط دے ایت ۵ ولس علیکم جناح فیما اخطاتم بہ و لکن ماتعمدت قلوبکم
 - (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶ باندے چہ نبی تہ تاسوتہ دھر چاند او ہر نہ شوگ دی۔ البنی اولی بالموء منین من انفسہم و ازواجہم
 - (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱ باندے چہ ایمان والود پارہ د نبی کسنتو کے نموندہ جوند تیر و لودہ۔ لقد کان لکم فی رسول اللہ اسوۃ حسنہ
 - (۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دغزوہ بنو قریظہ ایت ۲۶
 - (۸) سورة ممتاز دے پہ واقعہ حضرت زیدؓ او حضرت زینبؓ پہ میز کے د طلاق باندے ایت ۳۷
 - (۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۰ باندے چہ نبی تہ تاسوسر و کے دچاہم حقیقی پلار نہ دے اگر چہ روحانی دے۔
 - (۱۰) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۹ باندے چہ دموکی صفائی اللہ کرے دہ۔
 - (۱۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷۲ باندے چہ اسمانو نو، زکو، غر و نوئے خیل احکامات پیش کرل نو ہنوی او مثل مگر انسان او نہ مثل د انسان ڈیر ظالم دے۔
 - (۱۲) سورة ممتاز دے پہ نوم استود حضرت زیدؓ (۱۳) سورة ممتاز دے پہ تذکرے دتمننی باندے۔
 - (۱۴) سورة ممتاز دے پہ نکاح حضرت زینبؓ د نبی سرہ چہ اللہ دانکاح چلہ ورتہ کرے دہ۔
- مقصد سورة: التخصیص فی التبلیغ (تیزی پہ تبلیغ کے) والتشجیع للمبلغ (اوسلغ لہ بہادری و رکول)
- خلاصہ سورة: پہ بلہ صفحہ او گورہ

مختصر خلاصہ دوسرے: اول درے ادا پر پیش کوئی (۱) یا بھائی النبی اتق اللہ (یعنی ہفت نکلے مسئلہ) چہ مالک من دونہ من ولی ولا شفیع خلقوتہ بیان کرے۔)

(۲) دوم امر لاتطیع الکفرین والمنافقین (منافق بہ درتہ والی چہ نرم بیان کوہختہ مسئلہ نہ بیانوہ اوکافر بہ در باندے رعب اچوی چہ گورے مسئلہ بیان نہ کرے)

(۳) دریم امر ایت ۲ کے متوجہ مایوی الیک (چہ منافق دے دقران و اتباع نہ واندوی۔)

نودے در یو ادا و سرہ شہرہ رافللہ چہ کہ نرمی نہ کوہ نمود اول خلق باران و اوڑی۔ او مخالف ہشی رائتہ۔ نودفع دو غے شہے ایت ۳ کے وتوکل علی اللہ وخلقوہ فتود نہ میریگہ۔ تہ

مسئلہ بیانوہ۔

(۴) بیایا ایت ۲ کے درے مثالوہ پیش کوئی دپارہ دوضاحت دکلے سورۃ دکلے (مالک من دونہ من ولی ولا شفیع)

۱۔ ژوبے مثال (ما جعل اللہ لرجل من قلمین فی جوفہ) چہ شرنگ یو بدن کے دودہ ژوہ نشی کیدی دغشان دیو عالم دودہ الہاء نشی کیدے۔

۲۔ دوم مثال (وما جعل ازواجکم الیٰ تطہرون منہن امستکم) غٹلہ چہ ستادابی بی ستاپ خلہ ستامور کیدے نشی نو دا رائے غیر اللہ تہ کڈوک دالوہیت صفت و درکزی نوہفہ

الہ (کار ساز) کیدے نشی دامن دکلے خبرے دی۔

۳۔ دریم مثال (وما جعل اذعیاءکم ابناءکم) نہ دی گرزو لے اللہ تعالیٰ ستاسو موندہ بولایا/مضنی ستاسو حقیقی زامن نو دغشان ستاپ خلہ ہفہ غیر اللہ الہ کیدے نشی

نو ہم دغے ایت کے بیافرمانی چہ (ذاکم توکم فافواہکم) دامن ستاسو دکلے خبرے دی۔ کہ تہ گٹے تہ اوسپنہ وائے نو دایہ کینہ ستاپ خلہ دا اوسپنہ کیدے نشی۔

بیاد ایت ۶ نہ نور خطابات شروع شی۔ ایت ۱-۲ کے درے خطابات اوشوئی تہ

خطاب نمبر ۱: ایت ۱: یا بھائی النبی اتق اللہ خطاب نمبر ۲: ایت ۱: ولا تطیع الکفرین والمنافقین خطاب نمبر ۳: ایت ۲: واتجہ مایوی الیک

خطاب نمبر ۴: ایت ۷: واذاخذنا من العینین بیثاقهم ومنک... صدق نبوت وعدہ سے درناختہ دہفہ پورا کرہ (ویشا یک فطہر) چہ سب ملامتہ نہ لے اللہ پد بار کے

خطاب نمبر ۵: ایت ۲۸: یا بھائی النبی قل لا ازواجکم... خطاب نمبر ۶: ایت ۳۷: واذا تقول للذی انعم اللہ علیہ خطاب نمبر ۷: ایت ۳۸: ما کان علی النبی من حرج

خطاب نمبر ۸: ایت ۴۵: یا بھائی النبی سنا رسلک شاہد او مشر او نذریرا خطاب نمبر ۹: ایت ۵۰: یا بھائی النبی انا اصلنا لک ازواجکم اتی...

خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۲: لا تحکل لک النساء... خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۹: یا بھائی النبی قل لا ازواجکم ویک انساءک الموءمنین

خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰: یا بھائی الذین امنوا تقوا اللہ (دا حکم نبی او مومنانو تہ مشتمل دے)

امت تہ ہم ۱۲ خطابات دی: خطاب نمبر ۱: ایت ۶، خطاب نمبر ۲: ایت ۹، خطاب نمبر ۳: ایت ۲۱، خطاب نمبر ۴: ایت ۳۰، خطاب نمبر ۵: ایت ۳۳

خطاب نمبر ۶: ایت ۳۴، خطاب نمبر ۷: ایت ۳۶، خطاب نمبر ۸: ایت ۴۰، خطاب نمبر ۹: ایت ۴۱، خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۳ (لا تدخلوا...)

خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۳ (فاقترو...) خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰ (دا حکم نبی او مومنانو تہ مشتمل دے)

پدے سورۃ کے در رسم باطل ہم کوئی۔ درے قسمہ اعمال دی: (۱) شرک، (۲) بدعت (۳) رسم: شرک سرہ عقیدہ/ایمان تباہ کیگی، بدعتا تو سرہ دین/اعمال تباہ

کیگی۔ او رسوماتو سرہ معاشرہ تباہ کیگی۔

(۱) شرک: شدے: چہ اللہ صفت اوحق مخلوق تہ در کرے۔ یا د مخلوق صفت اللہ نہ بیان کرے

(۲) بدعت: چہ ہفہ کارا کرے چہ خیر القرون کے (یعنی دینی او صحابا دور کے) چہ نہ دی کرے۔ یا کرے دی مگر تادرتہ یوہے ہیبت (لکہ سنتو/جتازے نہ رستود دعا کول) و کرے دی

(۳) رسم: ہفہ کار چہ خیر القرون کے چہ نہ دی کرے او اس کو لے کیگی مگر ثواب کپے نشی گنولے کیدے (کہ ثواب کپے گنولے کیگی نو بیا بدعت دے) نو داے رسم دے رسم سرہ معاشرہ تباہ

کیگی خلق تنکیگی۔ نبی در رسم ماتو کی تہ درے وارے دعا کرے دہ عمرے پہ موقع۔ چہ ربو کے دارسم دو۔ چہ سر بہے درج/عمرے پہ موقع بالکل نہ خردو بلکہ رکولے کو بہے نوئی

اوفرمانی: رحمہ اللہ علیٰ خلقین نوصحابا بہ تیوس او کرؤ و علی المقصرین نوئی بہ بیا افرمانی چہ رحمہ اللہ علیٰ خلقین نوصحابا بہ بیا تیوس او کرؤ و علی المقصرین نوئی پد دریم

زل افرمانی چہ رحمہ اللہ علیٰ خلقین و المقصرین نو رسم ماتو کی تہ رسول درے وارے دعا کرے زکدہ چہ سرہ معاشرہ نہ تنکستیا لرے کولے شے۔

نو لکہ تنگہ چہ در شرک او بدعتا تو لازم دے دغ رنگ رد رسوماتو ہم پہ علاوہ باندے لازم دے۔ داصرف پدے نہ کیگی چہ اللہ اللہ دیا کرو اودکھ نہ کسی کو دیا کرو۔ تہ چہ وارث د

نبی نے نو دغے نبی پشان بہ تکالیف ہم برداشت کوے۔

نویت نمبر کے چہ کوم درے رسمونہ پہ عربو کے دو۔ قرآن دے توڑ او کرؤ او خاص طور دغے دریم رسم توڑے پہ نبی او کرؤ۔ چہ حضرت زید او حضرت زینب سرہ متعلق دو۔

چایت ۳۷ وغیرہ کے ہئے بیان راشی۔

سورۃ سبا کی (ترتیباً ۳۴ بعد از احزاب - نزولاً ۵۸ بعد از یمن)

سورۃ احزاب	شمار	سورۃ سبا
آیت ۴ کے	۱۔	نودلتہ پہ شروع سورۃ کے الحمد للہ ہے راوڑو۔ یعنی اثبات دتوحید ہے اوکڑو
بد مخلوق نہ	۲۔	آیت ۲ کے اصول دنی علم غیب خاکی او زان لہرہ ہے غایتوی۔
دشو۔ اوعلت ددے	۳۔	آیت ۳ کے فرمائی چہ کہ عمل وڑو کے دے یالوے اللہ بہ دھنے اجر درکڑی۔
اوشو۔	۴۔	نودلتہ مثال دھنے خلقو چہ احکامات نہ مئی نوآیت ۱۵ نہ دھغوی حالت او انجام ذکرکوی۔
ہتہ سے بیان کوونکے	۵۔	آیت ۲۸ کے پرے ترقی دہ چٹو لے دنیا تے لے لگے۔ ومارسلک الاکافہ للناس بشیرا...
مست بارہ کے۔	۶۔	آیت ۲۹-۳۰ کے ترقی سرہم دغہ سوال بیایا نیگی۔
فرین ولامنافقین و	۷۔	نودلتہ حالت دسکرینو خاکی: وقال الذین کفرو لنوء من یطہ القرآن ولا بالذین یبیدہ
	۸۔	آیت ۴۳ کے نمونہ دھنے بدو ردو بیانوی۔
	۹۔	عاجزی دنورو انبیاء جناتو او اولیائے کرامو بیانیگی۔
ذکرشو۔ وچلھا	۱۰۔	نویات ۳۱ کے انکار دکافرو دقران نہ ذکرکوی۔ ربط ۷ کے ہم دا ذکرشوے دو۔
دبغیر گناہ اوکڑی نو	۱۱۔	آیت ۷ کے فرمائی چہ اے مومنانونا سولہ ہم دیکھی ڈبل ٹو ابونہ دی۔ او بالا خانے دی۔
مڈیل ثواب د		دوی لہرہ۔
نہ او شوہ۔	۱۲۔	نودلتہ آیت ۱۴ کے نفی دعلم غیب کیگی دجناتو نہ۔ فلما خریت الجن

نہیے دشرکانو (چہ) وی تہ اللہ اختیار کرے دے) نوپہ ثلور و طریقہ سرہ دغہ شیعہ رد کیگی آیت ۲۲-۲۳ کے۔ یہ تقسیم سورۃ کے دغہ طریقہ بیان بہ اوشی
 وٹنی / عصا سلیمہ
 د ڈیم دسبا دا
 د آسلا لہین
 باتندے چہ دبیر
 دو یا تحوتو پہ ملک
 ومارسلک
 (دخلورقہ)
 دواو
 دمسجہورے شہ

۸) سورۃ ممتاز دے پہ بیان ددے چہ داوڈ تہ اللہ اسپنہ نرمہ کڑے دہ۔ آیت ۱۰ کے والنا للہ اللہ
 ۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۴۵ چہ اللہ فرمائی چہ موجودہ کافران دنگے کافرو لے حصے تہ ہم نہری پہ طاقت کے
 (۱) انبیائے کرام (۲) بادشاہان - لکہ داوڈ اوسلیماں داوڑو ہم انبیاء
 (۳) فرشتے (۴) جنات
 آیت ۲۲ کے دغلا را پہ ثلور و طریقہ سرہ ہندوی۔

تقسیم سورۃ او تقسیم دقران پہ پلخ او گورہ

تقسیم و سو: سورة ۵ بابوندے (۱) ایت ۱ - ۹ بیان و مقاصد اربعاء عالیاء (اثبات و توحید رسالت صداقت الکتاب ایمان با اودے سرہ متعلق زبرد تنویف و رکوی نہ منو کونہ۔

(۲) ایت ۱۰ - ۲۱ عجز و شفاء اربعاء ذکر کوی۔

(۳) ایت ۲۲ - ۳۰ عجز و اولیاء ثابتوی پہلور و طریقہ سرہ - اثبات دقیامت دلیل عقلی ۵

(۴) ایت ۳۱ - ۳۹ زجر منکرین و قرآن نہ، دھقوی حالات دنیوی او اخروی او اثبات دقیامت

(۵) ایت ۴۰ - آخر عجز و ملائیکو زجر بالشکر او اثبات دقیامت انفی و شفاعت قہری

تقسیم و سر آں: ددے زائے نہ دقرآن شلور حصہ شروع دہ۔ نکلے بیان شوے دے چہ قرآن پہ اعتبار دہم شلور و حصو کے تقسیم دے:

(۱) فاتحہ - مائدہ : الخالق کل شیء هو اللہ ہر شیز مابود کرے دے او ماتہ دے محتاج پہ وجود راتللو کے

(۲) انعام - بنی اسرائیل: الربی کل شیء هو اللہ صرف پہ وجود کے نہ بلکہ پہ تربیت کے ہم ماتہ دی محتاج اگر چہ ہفہ انبیا

(۳) کہف - احزاب: المبارک فی کل شیء هو اللہ پہ دغہ لو لو مخلوقا تو کے پہ ذرا ذرا کے کہ خیر دے او کہ شر ہفہ ما پو لے

(۴) سبا - ناس: اثبات دقیامت انفی و شفاعت قہری

ہر حصہ پہ الحمد للہ سرہ شروع کیگی مگر آخرہ حصہ کے دودہ وارے الحمد للہ دے۔ پہ شروع دسورۃ سبا کے ہم

داز کہ چہ دلہ دودہ مسئلے ذکر کولے شی۔ (۱) اثبات دقیامت او (۲) نفی و شفاعت قہری

سورۃ فاطر (کی)

ترتیباً ۳۵ بعد از سبأ - نزولاً ۴۳ بعد از فرقان

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورۃ سبأ	شمار	سورۃ فاطر
۱۔	آیت ۲۲-۲۳ کے چہرے کا خدا بنے شہوہ چہ اختیار صرف دیوانہ دے۔ مخلوقات حصہ دار/ معاون/ شریکان ندی۔	۱۔	نودلے پہر سورۃ کے الحمد للہ کے راوڑو۔ چہ الوہیت صفات صرف یواللہ راہ وایہ۔
۲۔	رد د شرک اوشو یہ تلورو دجوہا تو سرہ آیت ۲۲-۲۳ کے۔	۲۔	نودے سورۃ کے اثبات دتوحید کو بالادلۃ العقلیہ
۳۔	ہرکے چہ سورۃ کے مجزہ شرفاؤ اربعہ اوشو او خاص طور۔ حضرت داؤد او سلیمان	۳۔	نودلے آیت ۱۵ کے زیادت کو چہ یا ایہا الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید
۴۔	آیت ۴ کے اووے چہ زہ پدے منو کو (موء منانو) رزق عزت مند کرم۔	۴۔	آیت ۷ دانی چہ صرف رزق نہ بلکہ اجر عظیم بہ ہم و رکرم۔
۵۔	نفل و تصرف وہ دانیانہ او دملکونہ	۵۔	نویت ۲ کے اثبات دتصرف کو اللہ خلیل زان دپارہ
۶۔	ہرکے چہ سورۃ کے ثابت شہوہ دا خبرہ چہ اختیار صرف دیوانہ دے۔	۶۔	نودلے آیت ۱۳ کے دانی چہ اولیاء دپوٹکی واکداران ہم ندی۔
۷۔	آیت ۲۲ کے اووے لایمکلون مشقال زرۃ.....	۷۔	آیت ۱۳ کے دانی لایمکلون من قظیم
۸۔	آیت ۲۷ قل ارونی الذین احقتم بشرکاء	۸۔	آیت ۴۰ قل اراء یتیم شرکاء کم الذین تدعون من دون اللہ ارونی ما ذاخلق من الارض....
۹۔	سورۃ شروع دو پہ الحمد للہ سرہ	۹۔	نودا سورۃ ہم شروع دے پہ الحمد للہ سرہ
۱۰۔	آیت ۲۸ کے اووے واما ارسلک الا کافۃ للناس بشیرا و نذیرا	۱۰۔	آیت ۲۴ کے فرمانی انا ارسلک بالحق بشیرا و نذیرا

امتیازات سورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دفرشتہ و زرو آیت ۱
- (۲) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۲ چہ غیر اللہ لے تے سر حاکم و بنیے دے۔
- (۳) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۵ باندے (یا ایہا الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید)
- (۴) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۸ باندے چہ ہیٹ ٹوک بہ دبل بوج نشی او چتو لے اگر چہ دا ددہ نیکہ و لے ندی۔ (اگر چہ تلورو زائینو کے شتہ لاتزو وازہ و زرا اخرا مگردا سے تفصیل سرہ نہ دے)
- (۵) سورۃ ممتاز دے پہ مثال دمعبود حق او معبود باطل آیت ۱۹-۲۲
- (۶) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۲ باندے چہ قرآن تہ خلق کینی نو درے درجو کے تقسیم شی۔
- (۷) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۷ چہ رگونہ و غرونو بیانوی
- (۸) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۸ باندے چہ یہ مخلوقاتو کے علماء د اللہ نہیریگی (انما یخشی اللہ من عبادہ العلماء)
- (۹) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۰ باندے چہ کلمہ طیبہ خلیل دیوگی لہ او چتوی
- (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۴ باندے چہ جہان بہ دانی چہ الحمد للہ الذی اذهب عنا الحزن

مقصد سورۃ: اثبات دتوحید بالادلۃ العقلیہ اودا غایتی چہ غیر اللہ غاصول نشی کو لے نودے مسئلہ عقلی دلائل بیانوی۔

سورۃ یس کی ترتیب ۳۶ بعد از فاطر - نزولاً ۴۱ بعد از جن

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورۃ فاطر	شمار	سورۃ یس
۱۔	مسئلہ توحید کے ثابت کر لے پدلائیل و عقلیادوسرہ۔	۱۔	نودے سورۃ کے پدغہ مسئلہ دلیل نقلی بیانیگی و طرفہ صاحب یاسین۔
۲۔	ایت ۷ کے اووے لہم اجر کبیر	۲۔	ایت ۱۱ کے وائی اجر کریم
۳۔	ایت ۱۹ کے اووے چڑوند (مشرک) او بیٹا (منوحد) پوشان ندی۔	۳۔	نودے سورۃ کے دواڑ و انجام خائی۔
۴۔	ایت ۴۳ کے اووے۔ لن تجد لسنک اللہ تہیلا (دعا لغیب پہ حق دے دا اللہ پہ فیصلہ کے تہدلی نہ رازی)	۴۔	ایت ۲۹ کے پرے مثال پیش کوی چہ او گورہ شگہ اللہ ساڑہ کرل پشان دسرے ایرے
۵۔	نفی دشفاعت قہری او شہد عقلی دلائیل و سہرہ۔	۵۔	دلے پرے مثال پیش کوی پدلیل نقلی دصاحب یاسین نہ یعنی ترقی پہ ماسبق دہ۔
۶۔	ایت ۱۳ کے اووے مایملک من قطیر	۶۔	ایت ۷۵ کے ترقی دہ۔ چہ اختیار شہ چہ ستادادنت مختجدی دغداولیاہ او مڑی۔
۷۔	ایت ۴ کے اووے چہ کہ ستانکذیب کوی نو دا پتخوانے طریقہ ددے مکرینو	۷۔	ایت ۱۵ کے دھنے مثال دے چہ او گورہ شگہ تکذیب کے کڑے دود دے پیغمبرانو۔
۸۔	ایت ۹ کے اووے کذا لک العنور	۸۔	ایت ۱۲ کے پرے ترقی دہ چہ صرف نشور نہ بلکہ حساب کتاب ہم کیگی دمل۔
۹۔	ایت ۸ کے فرمائی چہ شیطان درتہ بد عمل خایستہ کڑے دے۔	۹۔	نودے سورۃ کے پدغہ مثال دے چہ او گورہ دصاحب یسین دشمنانوتہ قتل دھنے خاکستہ کڑے شہ دہ۔
۱۰۔	مسئلہ ثابت کر لے توحید پدلائیل و باندے۔	۱۰۔	نودے ترغیب فی التبلیغ دے پدواقع دصاحب یسین چہ او گورہ یوتن دہ۔ دمرگ پرواہ کے ندہ کڑے۔ اومسلہ کے بیان کڑے دہ۔
۱۱۔	ایت ۱۴ کے اووے چہ ستا اواز نداوری دا مڑی۔ اوندہ ستا حاجت پورا کو لشی۔	۱۱۔	ایت ۴۳ کے فرمائی چہ امدادشکوے چڑہ کے غرق کرم نو امداد بہ کے ہم شوک نشی کو لے۔
۱۲۔	دے وارے توحید ذکر شو۔ ایت ۱۳ ۳	۱۲۔	دے وارے لفظ صیمہ ذکر کیگی۔
۱۳۔	ایت ۱۰ کے اووے قللہ العزۃ جمیعاً	۱۳۔	مثال ددغے عزت لکہ شگہ عزت چہ صاحب یسین تہ در کڑو۔
۱۴۔	ایت ۶ کے فرمائی چہ انا یسین لکم عدو فاتخذوہ عدوا	۱۴۔	ایت ۶۰ یعنی آدم لاتعبدا لیسین

انتیازات دسورۃ:

- ۱) سورۃ ممتاز دے پہ واقعے دصاحب یسین چہ استاذ انوصفا کے کڑے دہ۔ اویا قوم شہید کڑے دے۔
- ۲) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۳ باندے چہ زہ کے ذوب کرم نو شوک کے راویسے نشی۔
- ۳) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۵۹ باندے و امتنا لیلوم لہما لجر مومن جدانشین درزائے بحر مانو۔
- ۴) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۷۵ باندے چہ دے مشرکانو دا کوم مدگار ان نبوی دی چل امداد رہ۔ نو حقیقت کے دامتشرکان ددے مددگار ان امداد کوی۔
- ۵) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۸۰ باندے چہ ماوشنے اونے نداور پیدا کڑے دے۔
- ۶) سورۃ ممتاز دے پہ کرامت دصاحب یسین باندے ایت ۲۷ و جعلنی من المکرمین۔
- ۷) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۶۵ باندے الیوم نختم علی افواہہم

مقصد دسورۃ: نفی دشفاعت قہری او اثبات دتوحید او پدے دواڑ و مسئلو باندے دلائیل عقلیہ او نقلیہ فضائل دسورۃ یس:

حدیث دے چہ لکل شیء قلب و قلب قرآن یس دھرش یوزرہ دی اود قرآن رڑہ سورۃ یس دے۔ علماء ددے مختلف وجوہات بیانوی چہ دے سورۃ تہ قلب قرآن و لے وعلی دے۔ فرمائی چہ رڈول بدن اود دے داعضاء دصحت دار و ددار پزڑہ دی۔ لکہ چہ ہنہ حدیث دے چہ خبردار پہ بدن کے یوٹوڈرہ دغونے چہ کہ داسمہ دی نوٹول بدن سم دی او کہ دا خرابہ بیمارہ شہ رڈول بدن اود دے داعضاء دسرہ خراب دی۔ اڑہم دغہ رنگ چہ قرآن کے چکوم حلال و حرام او اومرو نوٹول دی نو دا پد مثال داعضاء دی۔ او ددے سورۃ مقصد دے اثبات دتوحید و اثبات د

قیامت اونٹی دشفاعت قہری دے۔ یعنی کہ داعقیدہ وراثی چہ قیامت شتہ ا قیامت کے ماثوک داللد نہ نشی خلاصولے نو کہ ستاد اعقیدہ پورا او پتہ دی نو دقران پہ بیان کڑے شوے مسئلے حل
حرمت اوپہ اوامرو او نو اھی بدے عمل ہم وی۔ او کہ ماددے مسکونہ انکار او کڑو نو ماہہ ہیٹ ٹوک خلاص نہ کڑے شی۔ او کہ داگمان دے رائے چہ ماہہ بابا خلاصوی نو دقران پہ دے احکا ماتو او نو اھی
وغیرہ بہ ہیٹ کلمہ عمل او نہ کڑے شی۔ زکہ چہ یہ زڑہ کے شتہ۔ نو ددے سورۃ دامقصد دیروی داللد پکڑ نہ پورزد قیامت چہ دقران پہ نور واد مرو او نو اھی عمل او کڑہ۔
شیخ القرآن صاحب بدوے وجہ داسے فرمائیلہ چہ دے سورۃ کے دانسان اصل حقیقت نکارہ کڑے شی دے۔ چہ یوزل یکے لفظ نطفہ پہایت ۸۸ کے او درے دارے یکے
لفظ صیمہ رائے دے۔ پہایت ۲۹، ۴۹، او ۵۳ کے یعنی پیدائے د نطفے او پیدائش دے پہ صیمہ مرگ دے پہ صیمہ او قبر نہ راو تل دے پہ صیمہ نو چہ داستا حقیقت دے نو بیا تکبر اوستی وے
کوے۔ او دقران، داللد او دروسل خلاف وے کوے۔

ہفہ یوحید یث کے چہ رازی چہ مژو تہ سورۃ یس او دوائے نو دھفے دامطلب نہ دے چہ زندگن او بے ہوشے کے در نہ سورۃ یس او دوائے بلکہ مطلب دادے چہ شہدخت دے
ژوند دے او ہوش کے دے نو دا سورۃ در تہ پہ معنوسرہ او دوائے چہ عقیدہ دے درست شی۔ او پدے پوھشی چہ قیامت کے ماداللد نہ ہیٹ ٹوک نشی خلاصولے۔

یاد ساتے چہ دقران دتلورے حصے دا رو مے باب دے۔ چہ پکے درے سور تو ندی (سبا فاطر او یس) چہ درے واڑہ اثبات د قیامت او نشی دشفاعت قہری کوئی۔
پہ سورۃ سبا ایٹ ۲۲ کے نشی دشفاعت قہری کڑے دہ پندریو و جو ہوسرہ (۱) مالکان ندی (۲) حصہ دار ندی (۳) مددگاران ندے لہذا دشفاعت اختیار ورسرہ شتہ۔
نوسورۃ فاطر کے پرے ترقی وہ چہ خلاصول زکشی کوے چہ عاجزہ دی۔ نوسورۃ یس کے پرے دلیل عقلیہ او نقلیہ راوڑی چہ او گورہ صاحب یس ہم دای چہ
ان یرون الرحمن بصر الاتغی شفا عتھم شیمیا ولا یقفون۔

سورة الصفہ کی

ترتیباً ۳۷ بعد از یس - نزولاً ۵۶ بعد از انعام

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة یس	شمار	سورة الصفہ
۱۔	چہر کلدے سورة کے مسئلہ ثابتہ کڑے شوہ پہ دلائلو عقلیاء او نقلیاء سرہ چہ بغیر اللہ نہ بل ثوک خلاصہ نکتہ نشہ	۱۔	نودے سورة کے عجز المصطفین پہ مثل سورة مریم ذکر کیگی چہ چہر شوہ مخلوقات کہ اسانی دی او کہ زمین وغیرہ دائول اللہ عا جہ دی۔
۲۔	عجز د کوا کب لکہ ستوری نمر سپو کمئی ذکر شو۔ ایت ۳۸ ۳۹ ۴۰ وغیرہ کے۔	۲۔	نودے سورة چہر شوہ مخلوقات تو ذکر کوئی چہ شیکہ داغٹ غٹ کائنات عا جہ دی دغہ رنگ پیغمبران ادانیاء ہم عا جہ دی۔
۳۔	ایت ۷۸ کے زجر بالا نکار قیامت وو	۳۔	نودے سورة کے ایت ۱۶ او ۵۳ کے پرے زیادت کوی
۴۔	ایت ۷۵ کے زجر شکر کا نودہ دو چہ اولیاء ستا سواد اڈی کو لے بلکہ اٹھ ستا سواد ایت مختلفہ دی۔	۴۔	ایت ۲۵ کے دانی چہ دنیا کے خو پریدہ بلکہ آخرت کے بہ ہم امد اڈی کو لے۔
۵۔	ایت ۵۲ کے دقیر و نو داو حسرت نے بیان کڑو۔	۵۔	ایت ۲۰ کے دا حسرت بیانوی پہ نور الفاظ سرہ۔
۶۔	دورة خاتمہ او شوہ پہ تیج سرہ	۶۔	نودا سورة ختم کیگی پہ چہ سرہ
۷۔	اثبات در سالت و ایت ۳ کے انک لمن المرسلین	۷۔	نودے سورة کے مقصد در سالت ذکر کوی۔
۸۔	پہ جنت والود اللہ طرف نہ سلام د تحئے ذکر شو	۸۔	پہ ٹولو پیغمبران و سلام پہ آخر سورة کے ذکر کیگی سلام علی المرسلین
۹۔	ایت ۵۹ و امتاز والیوم لکھا الحرامون	۹۔	ایت ۲۳ و تفہم ہم مسئولون

انتیازات سورة

- (۱) سورة ممتاز دے پایت ۱۵ چہ مکالمہ دجنتیا نو ذکر کیگی کے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پایت ۶۵ چہ رقوم نسبت نے کڑے دے دیشین سر و نو سرہ
- (۳) سورة ممتاز دے پایت ۷۷ چہ دنیا کے ٹومرہ انسانان دی دائول و نوخ اولاد دے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پایت ۱۰۲ باندے چہ ارادہ و ذبح کو کوئی ابراہیم ذبحل پگی۔
- (۵) سورة ممتاز دے پایت ۱۲۵ چہ دالیائ دقوم درابلو بیان دے بعل ٹو بے بت تہ
- (۶) سورة ممتاز دے پایت ۱۴۱ چہ دیونس متعلق کشتی والو گرہ اچو لے وہ۔
- (۷) سورة ممتاز دے پایت ۱۴۷ چہ دیونس دقوم تعدادے بیان کڑے دے۔
- (۸) سورة ممتاز دے پایت ۱۳۳-۱۳۴ چہ کہ یونس تیج ندوہ پیلے نو ترقیامت بدکب پہ خبیث کے دو۔
- (۹) سورة ممتاز دے پایت ۱۴۶ چہ پہ یونس اوند د کدو راونچولا اودنمر نہ بے بچا و در کڑو۔
- (۱۰) سورة ممتاز دے پایت ۹۷ چہ دابراہیم دوز و لورہ مینار جوڑ و لشی۔

مقصد سورة: عجز المصطفین پشان سورة مریم (چہر شوہ مخلوقات عا جزی (۱) درے وارے د فرشتو (۲) نہہ وارے دانبیاء

(۳) دوہ وارے دجنا تو

دے سورة نہ دقران آخری حصے دویم باب شروع دے چہ دیکے درے سورہوں دی سورة صفہ ص زمر
مخلیے دے حصہ کے نفی و شفاعت قہری او شوہ نودے سورة کے پرے ترقی وہ چہ خلاصہ لے شکوے نچلہ عا جہ دی اللہ تہ۔

سورة ص (کی)

ترتیباً ۳۸ بعد از طافات - نزولاً ۳۸ بعد از قمر

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة طافات	شمار	سورة ص
۱-	چہر کلہ دے سورة کے عجز المصطفین (عاجزی دچہو کڑے شے مخلوق تو) بیان شوہ	۱-	نودے سورة کے پرے ترقی دہ چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ اُتلاوا بالمصاب تکالیف پرے ہم راغلے دو۔ چہ زانہ نے تکالیف ندی لرے کڑے شے۔
۲-	دے سورة کے د (۷) ادلی العزم پیغمبرانو عاجزی بیان شوہ	۲-	نودانہ د نہو (۹) نور پیغمبرانو عاجزی بیانیگی درے مفصل (داؤد سلیمان ایوب) او شپک مختصر (ابراہیم اٹحق یعقوب اسماعیل یسعی) او ذوالکفل
۳-	ایت ۳۵ کے اوے چہ دوی تہ توحید بیان شی نوخ اڑدی۔ اذا قیل لهم لا اله الا الله یتکبرون	۳-	ایت ۶ کے پرے ترقی دہ چہ صرف چلہ رخ نا اڑدی بلکہ نور ہم اڑدی اِنشؤ اِنشؤ زائے ترے دا پیچیر یاں دی اولیاء نہ منی۔ او زکہ چہ اجعل الالهة الھما واحدا ایت ۵
۴-	ایت ۱۷۳ کے اوے ان چندنا لھم الغالیون زموگ لکڑے غالبے دی ہر وخت	۴-	ایت ۱۱ کے نمونہ دے غلبے/عذاب خانی۔
۵-	چہر کلہ دے سورة خاتمہ پتہ توحید او شوہ۔	۵-	نو اوں پدے سورة کے پتہ توحید باندے د نہو (۹) انبیاء کرامو ذکر کولے شی۔
۶-	ایت ۳۵ کے دشمنیو تکبر بیان شو۔ دے توحید نہ۔ اذا قیل لهم لا اله الا الله یتکبرون	۶-	ایت ۷ کے دشمنان تکبر استکبر وکان من الکفرین
۷-	ایت ۲۳-۲۴ جگوار کافرانو ذکر دہ پتہ قیامت کے پتہ چل بائین کے	۷-	نودے سورة کے دشمنانو جگوار ذکر کولے شی پدنیائے
۸-	ایت ۱۶۵ کے دشمنو حال ذکر دے۔ انالخن الصافون (موتگ دالہ پتہ بعدارے کے صف بستہ یو۔)	۸-	ایت ۷۳ کے فرماکی فحید المملکتہ کلھم اھعون
۹-	ایت ۶۶ کے کافر و خوراک پدورخ کے لا کون منھا (زقوم بہ خوری)	۹-	ایت ۵۷ فلیدوقوہ حیم وغساق گرے ادبہ او پیپ درخونو پیکلی
۱۰-	دے سورة کے دشمنیو جگوار د موحیدنوسرہ ذکر شوہ۔ لکہ دابراہیم قوم جگوار ابراہیم سرہ	۱۰-	ایت ۶۲ دغہ شرکان بہوائی چہ وقالوا مالنا لالازی رجالا کننا نھم من الاشرار

امتیازات دسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پایت ۶ باندے چہ اِنشؤ اِنشؤ زائے ترے زائے ترے خوارہ شے دے سڑی نہ۔
 - (۲) سورة ممتاز دے پتہ ایت ۲۱-۲۲ د داؤد ہفتہ واقعہ چہ پدیوال سڑی راخنے دو
 - (۳) سورة ممتاز دے پتہ واقعہ دسلیمان چا سونود جہاد سرہ مینہ کوئی ایت ۳۱
 - (۴) سورة ممتاز دے پتہ واقعہ دسلیمان چہ دیکھلے یے دو چہ زماہ دومرہ بچی پیدا کیگی چہ ہفوی نہ بہ لکھر دجہاد مینہ جوڑوم مگر انشاء اللہ نے ندو دیکھلے نوہیٹ او نہ شو۔ ایت ۳۳
 - (۵) سورة ممتاز دے پتہ ایت ۴۴ باندے چہ ایوب سزا ورکوی خپلے بی بی تہ چہ چل درتہ اللہ خانی
 - (۶) سورة ممتاز دے پتہ ایت ۶۲ باندے چہ عہدیمان بہوائی چہ چرتہ دی ہفتہ شریان۔ مالنا لالازی رجالا کننا نھم من الاشرار
 - (۷) سورة ممتاز دے پتہ ایت ۲۶ باندے یڈاؤڈ اناھلک خلیفہ فی الارض
 - (۸) سورة ممتاز دے پتہ ایت ۴۲ دحضرت ایوب پتہ پیچہ جینہ کے دلا ملبو چہ حکم درتہ کڑے دو اللہ
- مقصد دسورة: الابتلاء علی انبیاء بالمصاب یعنی دیکھنے نہ پتہ زیاتے ترے دی چا او گورہ اُتلاوا بالمصاب تکلیفونہ پرے راغلے دو۔ زانہ نے ندو بچ کڑے شے۔

سورة الزمر

مکی - ترتیباً ۳۹ بعد از ص - نزولاً ۵۹ بعد از سبا

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة ص	شمار	سورة الزمر
۱۔	چہر کہ دے سورة ص کے مسئلہ بتلوا بالمصاب بیان شوہ چہ دائول مخلوقات عاجزہ دی۔	۱۔	نو پیر دے سورة کے ایت ۲ کے فرمائی فاعبداللہ مخلصالہ الدین مطلب دا چہر کہ ٹول عاجزہ دی نو بیا بندگی خاص کڑہ صرف دے یواللہ (یہ طبع میں دے خدائے توب)
۲۔	پہ اول دے سورة کے ترغیب الی القرآن وو۔ اوپا آخر سورة کے ہم۔	۲۔	نودے سورة کے ہم اول کے ترغیب الی القرآن دے۔
۳۔	دشتر کا نوا عراض دے توحید نہ ذکر وو۔ ایت ۵ کے اجعل اللہ الہا واحدا	۳۔	نودے سورة کے دے عراض مقابلہ کے گنودلائیل پہ توحید بیا نو ی۔
۴۔	ایت ۵۰ کے اووے چہ جنت دروازے بد بخنے نہ کولووی۔	۴۔	ایت ۷۳ کے فرمائی چہ فرشتے بہ درتہ استقبال تہ ولاڑے دی۔
۵۔	ایضاً	۵۔	ایت ۷۲ کے فرمائی چہ جہنم دروازے بہ بندوی کلمہ چہ درتہ نزدیکی نو اچانک بہ جہنم دروازے پرے راکولو کڑے شی۔
۶۔	ایت ۲۹ کے اووے چہ عقلمند ہندے چہ قرآن کے تدبر کو ی۔	۶۔	ایت ۱۸ کے فرمائی چہ عقلمند ہندے چہ صرف سوچ نہ بلکہ عمل ہم کو ی۔
۷۔	ایت ۶۳ کے اووے وامن الہ الا اللہ	۷۔	نوپدے سورة کے پرے عقلی دلائیل راوڑی بہ دفعہ مسئلہ توحید باندے۔
۸۔	دائم تخلیق ذکر او شو پایت ۷۱ وغیرہ کے	۸۔	نودے سورة کے ایت ۶ کے دائم داو لا د تخلیق ذکر کو لے شی خلقکم من نفس واحدة
۹۔	دشتر کا نو یو اعتراض وو پہ ایت ۵ کے اجعل اللہ الہا واحدا	۹۔	ایت ۳ کے دشتر کا نو بل اعتراض بقولنا الی اللہ زلفہ
۱۰۔	دیکو او بدو خلقو ذکر او کڑے شو چہ دنیا کے ددی شحال دے۔	۱۰۔	نودلتہ آخرت حوالے سرہ ددی بد حال ذکرے کو لے شی ایت ۷۱ او ۷۳ کے وسیق الذین کفروا....

اقتیازات دسورة:

- (۱) سورة متازدے پہ ایت ۳ باندے پہ عقیدہ دشتر کا نو چہ اولیاء زمونگ دقرب ذریعہ دی
- (۲) سورة متازدے پہ ایت ۶ باندے چہ بچے دمور پہ خبیہ کے پردے پردے کے پروت دی۔
- (۳) سورة متازدے پہ ایت ۲۳ باندے چہ فرمائی اللہ انزل احسن الحدیث تشابہا مثانی
- (۴) سورة متازدے پہ ایت ۲۹ باندے چہ دشتر کا نو مثال پیش کڑے دے دشتر خر سرہ۔
- (۵) سورة متازدے پہ ایت ۴۵ باندے چہ کلمہ مشرک تہ توحید بیان شی نوزوڑے تنگ شی۔
- (۶) سورة متازدے پہ ایت ۵۳ باندے چہ اطماع ایت دول تران دے۔
- (۷) سورة متازدے پہ شرو لو د کافرا نو جہنم تہ ایت ۷۱ وسیق الذین کفروا الی جہنم زمرا
- (۸) سورة متازدے پہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ غلی ہندے روح چہ فیصلہ شے دے درگ۔ او نہ غلی ہندے روح چہ لا فیصلہ نہ دے شے۔

مقصد سورة اثبات توحید بالادلۃ العقلیہ او رد شہا تو دشتر کا نو

مختصر خلاصہ دسورة: داسورة روستے دے دھو شکو سور تو نو نہ چہ سورة سبہ را شروع وو پہ یو انداز کے چہ ڈولو مقصد وو نفی دشفاعت قہری۔

- (۱) سورة سبہ کے دو عجز الشفاء (۲) نو فاطر کے یہ دفعہ مسئلہ (عجز الشفاء) باندے دلائیل عقلی وو۔ (۳) نو سورة یس کے یہ دفعہ مسئلہ باندے دلیل نقلی وو۔
- (۴) نو پہ صفات کے یہ دفعہ مسئلہ باندے نو را ترقی وہ۔ چہ خلیہ ہم عاجزہ دی (۵) نو ص کے پرے نو را ترقی وہ چہ ابتلواء بالمصاب
- نودے غے بخنے ۵ واڑہ سور تو نو نچوڑ پہ دے سورة کے راوڑی۔ دلتہ دعوہ توحید بیا راوڑی۔ لکہ ایت ۲ ۶ ۱۱ ۲۹ ۳۸ ۴۳ ۴۶ ۶۲
- اتہوارے توحید نہ ذکر کو ی چہ دیکے خلاصہ دھو سور تو نو وہ۔

سورة المومن کی (ترتیباً ۴۰ بعد از زمر - نزولاً ۶۰ بعد از زمر)

(دسورة الزمر نہ ترا حاف پورے دلو لو سورتوں کو ترتیب دزول مسلسل روان دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة الزمر	شمار	سورة المومن
۱۔	دے سورة الزمر کے رد و شفاعت قہری اوکڑو۔	۱۔	نود لنت ایت ۱۴ کے فرمائی فدعو اللہ مخلصین لہ الدین نو پدے وجہ نے متصل راڈو۔
۲۔	ترغیب الی القرآن وو شروع کے ہم اوپہ درمیان دسورة کے ہم بار بار	۲۔	نود اسورة ہم شروع کیگی یہ ترغیب الی القرآن سرہ۔
۳۔	پیا خرد دے سورة کے اووے چہ فرشتے ہر وخت دا اللہ تا بعدا رے دی۔	۳۔	نود دے سورة ایت ۷ کے فرمائی چہ موحدینو دپارہ دودی والدینو دپارہ اولاد او خزے دپارہ دافرشتے دعا اداستغفار ہم غواڑی۔
۴۔	ایت ۳۶ کے اووے چہ اللہ نے گراہے کے پریدی نومہر دگراہے ورتہ اولگوئی نو ہیٹ ٹوک ورتہ لارہ نشی خود لے	۴۔	دھنے مثال چہ اوگورہ یو طرف تہ موئی او بل طرف تہ رجل مومن کو ششونہ کوئی مگردنہ فرعونیاں پہ لارہ نشو زکہ چہ اللہ ورتہ مہر دگراہے وغلے ووپہ وچہ دودی دضداد عناد۔
۵۔	ایت ۳۷ کے اووے الیس اللہ یز ذوالنظام (آیانہ دے اللہ خاوند بدلے)	۵۔	ایت ۴۵ کے مثال پدے پش کڑو۔ چہ اوگورہ اللہ موئی او رجل مومن بدلہ واخستہ او فرعونیاں نے تباہ کڑل۔
۶۔	ایت ۵۹ کے اووے چہ دوی حق تکذیب کوئی۔ واسکیرت اوزان غٹ گنوی۔	۶۔	نود دے سورة کے پرے زیادت کوئی چہ صرف تکذیب نہ بلکہ جگڑے او بحث مباحثہ ہم کوئی۔
۷۔	ایت ۶۶ کے وچیلے وچہ دیو اللہ بندگی کوہ	۷۔	ایت ۱۴ کے وائی چہ دے بند گے کے اخلاص پیدا کڑہ چہ بل ٹوک کپے اللہ سرہ شریک نہ کڑے۔ فدعو اللہ مخلصین لہ الدین
۸۔	ایت ۵۴ کے اووے چہ ستا سوا دپہ اونہ کڑے شی دا چانتہ چہ رادد دشا وائے بغیر اللہ نہ۔	۸۔	ایت ۱۸ کے فرمائی ماظالمین من جیم ولا شفیع یطاع
۹۔	ایت ۲۲ قاعبد اللہ مخلصا لوالدین ایت ۳۲ لا للہ الدین الی اللہ	۹۔	ایت ۱۴ فدعو اللہ مخلصین لہ الدین
۱۰۔	آخر دسورة کے اووے وقیل الحمد للہ رب العالمین	۱۰۔	ایت ۶۴ کے فرمائی چہ فثمک اللہ رب العالمین
۱۱۔	ایت ۴۵ کے دشرک حال ذکر و۔ چہ تو حید سرہ نے تندے گنجے شی او غصہ شی۔	۱۱۔	ایت ۱۲ کے نور حال دے دشرک بیانونی ذلکم بانہ اذا دعی اللہ وحدہ کفرتم وان یشرک بہ تو منوا
۱۲۔	سات بار توحید ذکر و۔	۱۲۔	دلنت ہم سات بار توحید ذکر و۔

امتیازات دسورة

(۱) سورة ممتاز دے یہ ترغیب الی القرآن سرہ او تبلیغ الی القرآن سرہ یہ نوے انداز کے۔

(۲) سورة ممتاز دے یہ ایت ۷ پدعا دغو ستود ملائیکو دموحدینو دپارہ دھغوی والدینو، خزو، بچو وغیرہ دپارہ۔

(۳) سورة ممتاز دے یہ بیان درجل مومن ایت ۲۷ نہ دستو نے تفصیل کیگی۔

(۴) سورة ممتاز دے یہ بیان دعذاب دقبر دفرعونیاں نو ایت ۴۶ چہ یہ فرعونیاں نو سحر او ماخام عذاب وژاندے کو لے شی۔ النازیع رضون علیہا عندا و عشا

(۵) سورة ممتاز دے یہ ایت ۸۳ بانہ چہ کپے بیان دھنے علما دے چہ یہ چیل علم مغرورہ دی او اللہ کتاب تہ نہ کیگی۔

(۶) سورة ممتاز دے یہ ایت ۱۹ بانہ یلعلم خاتمة الامین

(۷) سورة ممتاز دے یہ ایت ۲۶ چہ دایینا دے فرعون وہ انی اخاف ان یمیدل دینکم

(۸) سورة ممتاز دے یہ ایت ۴۴ بانہ و افوض امری الی اللہ زہ سپارم چیل کارونہ یواللہ تہ

مقصد دسورة: نفی دشرک فی الدعا او اثبات دتوحید یہ عقلی نقلی او وحی دلائیلو سرہ او طریقہ تبلیغ او پدے مثال درجل مومن او یو بس اعتراضات یہ توحید دطرفہ دمنکرینو

(شہا ہے خبرے بل ختہ او گورہ)

او دھنے جوابونہ۔

- (۱) یاد ساتے چہ اسورۃ تفریع کو لے شی یہ مخے سورتونو باندے لکہ شنگہ چہ سورۃ الرعد تفریع شوے دو۔ پہ مخے سورتونو باندے۔ اسورۃ الانبیاء تفریع دو پہ مخے سورتونو باندے۔ سورۃ یونس کے باندہ مقاصد ریحہ دو سورۃ ہود کے ہفتہ ٹلور مکے بیان دے لکہ۔ العباد للہ وجہہ + نفی دشرک فی العلم + ترغیب فی التبلیغ + تسلی نوسورۃ یوسف کے بیان کڑے شوے دو دتسے نوسورۃ الرعد پرے تفریع کڑو چہ ہر کلہ ٹول عاجزہ دی نو لہ دعویٰ الحق
- (۲) دغشان سورۃ الانبیاء ہم دو۔ لکہ سورۃ الکہف کے نفی علم غیب وہ چہ انبیاء او اولیاء نہ دی خبر نوسورۃ مریم کے عجز المصطفین بیان کڑو پہ طے کے اے اوے چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب تکالیف پرے ہم راغے دو۔ نو سورۃ الانبیاء پرے تفریع کڑو۔ چہ فلم تدعون نو بیاد لے ورتہ اوازونہ / چنے ونے چہ راوے او راہدشے۔
- (۳) نو ہم دغے اسورۃ المؤمن تفریع دے پہ مخے سورتونو باندے لکہ سورۃ سبا کے نفی دشقاعت قہری وہ او عجز دانبیاء او اولیاء ذکر و نوسورۃ فاطر کے پہ دغہ عجز باندے یونس (۱۱) دلائل عقلیاء سرہ دغہ مسئلہ ثابتہ کڑلہ بیاسورۃ یس کے دلیل نقلی دصاحب یس نہ پرے پیش کڑو چہ اعتقاد امن دون اللہ الہیۃ ان یردن الرحمن بضر..... نوسورۃ طغات کے پرے ترقی پیش کڑلہ چہ عجز دانبیاء او نورو مخلوقاتوے ذکر کڑو۔ چٹول عاجزہ دی سورۃ ض کے وائی چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب نوسورۃ الزمر کے دغے مخے سورتونو خلاصہ وہ دعویٰ توحید او ۸ بار دلائل عقلیہ دے ذکر کڑل۔ او ۸ بار ترغیب الی القرآن دو۔ نود سورۃ المؤمن پچھنے مخے سورتونو تفریع کو لے شی۔ چہ ہر کلہ وائول مخلوقات عاجزہ دی نو ایت ۱۴ فدعو اللہ مخلصین لہ الدین پہ فادعو کے دا فا تفریع دپارہے راوے دے۔
- (۴) نومقصد سورۃ نفی دشرک فی الدعا اثبات توحید او طریقہ تبلیغ بالقرآن
- (۵) بلکہ خبر یاد ساتے چہ دے زائے ندا دریم باب آخری حصے شروع دے آخری حصہ دقرآن شروع وہ۔ سورۃ سبانبہ چہ اثبات دآخرت کوئی۔ پہ دے دریم باب کے ۷ سورتونو دی چہ دے تہ حوامیم سیح وائی یعنی ہفتہ اووہ سورتونو چہ ہم سرہ شروع کیگی۔ دے حوامیم تہ لباب القرآن ہم وائی حضرت ابن عباسؓ فرمائی چہ لکل شیء لباب ولباب القرآن حوامیم دے تہ ولے لباب دقرآن وائی زکہ چہ دقرآن اصل مسئلہ چہ ہفتہ بیان دتوحید دے نو چہ پہ دغہ مسئلہ دتوحید کو ماعتراضات دی نو دے حوامیم سیح کے دغے ۱۱ اعتراضونو جوابونہ ذکر دی نو پہ دے وچہ دے حوامیم سیح تہ لباب القرآن ویلے کیگی۔ لکہ شنگہ چہ سورۃ یس تہ قلب القرآن ویلے کیگی۔

سورة فصلت / حم سجدہ کی (ترتیباً ۳۱ بعد از مؤمن - نزولاً ۶۱ بعد از مؤمن)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة المؤمن	شمار	سورة حم سجدہ
۱۔	چہر کلمہ لے دے سورة کے دامسکہ ثابتہ کر لہ یہ عقلی، نقلی، اور وحی دلائلوسرہ چلا لائے دینے صرف یواللہ دے بل ٹوک نشہ۔	۲۔	نودلہ رد و شبہاتو شورو کیگی۔ زکہ چدا دہا بل پرستو پنو انے طریقہ دہ چکلمہ مسئلہ بیان شی پہ دلائلوسرہ نودوی نور شبہات پیدا کڑی اداعتراضونہ کوی۔
۲۔	ایت ۳۰ کے اووے چہ تاسو یوم دعدا یونونہ	۲۔	ایت ۱۵ کے تفسیر ددغے عذابونہ کوی۔
۳۔	ایت ۴-۵ کے اووے چہ کافر بہ ہمیشہ حق خلاف جگہ لے کوی۔	۳۔	ایت ۲۶ کے ہدف طریقہ ددوی دجگہ لے بیانوی چہ دوی وائی چہ شور جوڑ کڑے داللد پہ کتاب کے۔ وقال الذین کفروا لا تسمعوا لهذا القرآن والغو فیہ
۴۔	ایت ۸۳ کے زجر ہولما یونونہ دہ چہ ہغوی وائی چہ مونگ لہ نہ چیل علم کافی دے۔ قرآن تہ شہرہ کیونہ۔ فرحوا بما عندہم من العلم یہ چیل علم نازیل	۴۔	ایت ۵ کے زجر ور کوی امیانونہ چہ وائی چہ مونگ پہ قرآن نہ پوہیکونو شہرہ قرآن تہ کیونہ۔ وقالوا قلوبنا فی اکسہ مما تدعون الیہ
۵۔	ایت ۱۶ کے اووے یوم ہم نزول پہ دغہ ورز کے بدوی اللہ تہ خارج وی پٹ پٹشی	۵۔	ایت ۲۰ کے فرمائی چہ پٹیل شکوے چہ دوی اندامونہ بہ یہ دوی گواہی کوی۔
۶۔	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۶۔	نودلہ ہم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔
۷۔	ترتیباً او نزولاً برابر دے یعنی یو بل پسے دی۔	۷۔	ترتیباً او نزولاً یو بل پسے دی۔
۸۔	جگہ ادکافرو ذکر دہ پائیت ۴ کے مایجاد فی ایت اللہ الذین کفروا	۸۔	وہر جگہ لے ذکر کوی ایت ۵ کے وقال قلوبنا فی اکسہ
۹۔	ایت ۳۱ کے اووے چہ ما عادیان او ثمودیان ہلاک کر ل۔	۹۔	ایت ۱۵ کے علت دہلاکت خانی فاما عاد فاسکبروا فی الارض او ایت ۷ کے واما ثمود۔ فاستخو العلی
۱۰۔	ایت ۷ کے اووے فرشتے قرآن والود پارہ دعا د مغفرت غواڑی۔	۱۰۔	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ دے قرآن والونہ فرشتے رازی اولی ور کوی۔

انتیازات د سورة (۱) سورة ممتاز دے یہ شبہاتوابع بعد البیان باندے

- (۲) سورة ممتاز دے یہ ایت ۱۱ باندے چہ اسان نہ تے تعبیر او کڑو پہ دجان سرہ یعنی نشہ دو شہم کڑو۔
- (۳) سورة ممتاز دے یہ ایت ۲۶ باندے چہ قرآن والا بہ ہلہ کزورے کڑے شی چہ تاسود ہغوی پہ درسونو/بیانونو کے شور جوڑ کڑے۔
- (۴) سورة ممتاز دے یہ ایت ۳۰ باندے چہ بشارت پہ استقامت فی الدین باندے۔
- (۵) سورة ممتاز دے یہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ پہ یو جدا شان سرہ فرمائی چہ زہ بد دے قرآن حفاظت کو وسورة حجر ایت ۹ کے پہ جدا شان سرہ دیکھے دو۔
- (۶) سورة ممتاز دے یہ ایت ۲۹ باندے چہ کافر بہ وائی جہنم کے۔ چہ یا اللہ مونگ تہ او خانی ہدف دوہ قسمہ خلق چہ زچو لاندے دے دل دول کڑو۔
- (۷) سورة ممتاز دے یہ ایت ۳۴ باندے چہ قرآن سرہ دشمن دوست کیگی۔ لکہ شگہ چہ لے ال عمران ۱۰۳ کے دیکھے دو۔ مگردلہ پہ جدا شان سرہ وائی۔
- (۸) سورة ممتاز دے یہ ایت ۶-۷ مشرک یو ہدف دے چہ زکوٰۃ نہ ور کوی۔

مقصد سورة: نفی دشرک فی الدعا اودفع دشبہاتو اربعاؤ (دے حوامیسوئل یومقصد دے چہ ہدف نفی دشرک فی الدعا دے اود دعوہ مخفی سورة مؤمن کے درے وارے تیرہ شہہ لکد ایت ۱۴ کے دعوہ تخلصین لہ الدین ایت ۶۰ دقال رکیم الدعوی استجب لکم.... ایت ۶۵ کے حوالگی لا الہ الاہو فدعوہ تخلصین لہ الدین نودے سورة کے پرے شبہات منکرینو بدغے دعوہ بیان کر ل نودھنے جوابونہ ورسرہ بیانگی۔

(خلاصہ د سورة بل مخ تہ اوگورہ)

خلاصہ مختصر: سورۃ کے غلو و شہادت دطرزہ ذکر کیوں اودھنے جوابوند ذکر دی۔ یہ شروع کے ڈوبے ترغیب الی القرآن او زجر منکرینودقران تذکر دے۔ بیاییت ۵ نہ شہادت شروع دی۔ نو

(۱) ڈوبے شہید/اعتراض ایت ۵ وقالوا قلوبنا فی اکنہ استا یہ خبرہ مونگ نہ پوچھو۔ بتا خبرے ز مونگ د سمجھ نہ بالاتر دی۔ لک چہن امیان والی چہ مونگ قران تہ شہرہ کیوں۔ زک

چہ دے لہ ۱۴ علوم ضروری دی۔ داشہید دینخوانہ راروان دہ۔

نوایت ۶ کے جواب دے۔ چہ قران ہم دا خبرہ کوئی چہ قل انما انا بشر مثلکم زہ ہم ستاسو پیرنگ انسان ہم نو چہ زما پیرکجھ کے رازی داقران نو ستاسو سمجھ کے ولے نہ رازی۔

یوچی الی فرق زما او ستاسو مابین کے دادے چہ ماتہ وچی کیگی اوتا سو تہ نہ کیگی۔ دشو چی کیگی؟ انما الھکم الہ واحد دادو حید مسئلہ اسانہ مسئلہ دہ اخرو لے ستاسو سمجھ کے نہ رازی۔

(۲) دومہ شہید/اعتراض مونگ ستا خبرہ زک نہ منو چہ شپے بابا/ولی پے خوب کے راغلے وو۔ او کوٹھی یے راتہ نیغہ نیغہ کولہ چہ زما پیر نوم دے نذر تختہ بند کڑلہ نو نقصان بدر کڑم۔ لہذا

مونگ ہفتہ زور دین پے زو۔

نوایت ۲۵ کے جواب: وقفینا لھم قرآن۔... دابابا/ولی اللہ نہ بلکہ ستاسو ہفتہ دوست ایلوس دے چہ پیتاسو مقرر دے او ستاسو دوست دے۔ اولیاء خوستاسو د حال نہ

بے خبرہ دی۔

(۳) دریمہ شہید/اعتراض چہ یہ داکتاب واللہ کتاب نہ دے ورنہ دا پے ضرور بلہ جبہ کے راغلے وے۔ تہ ہم عربی یے او داقران ہم پے عربی کے دے لہذا دا نہ چلہ لگ لگ جوڑوے پے

نچلہ جبہ کے اویا ئے خلقوتہ بیانوے۔ کہ داد اللہ کتاب وونو بلہ جبہ کے بہ راغلے وو۔

نوایت ۴۴ کے جواب ء اُنحٰی وَعَزٰی کہ قران بلہ جبہ کے راغلے وونو بیادے دا اعتراض کو چہ قران عجی جبہ کے دے اور رسول عربی دے۔ مونگ نہ منو داقران۔

(۴) غلو رمہ شہید/اعتراض: چہ داقران رشتیاد اللہ طرفہ وے نو پے یوزل بہ راغلے وے۔ دا خو چہ لگ لگ بیانوے شی۔ نو مطلب داشو چہ دا رسول د زانہ جوڑوی۔

نوایت ۴۵ کے جواب چہ موسیٰ تہ پے یوخت او پے یوزل راغلے وو۔ ہفتے کے ہم تاسو اختلاف جوڑ کڑو۔ ہفتہ ہم تاسو اذ نہ منو۔ یعنی تاسو بنی اسرائیلونہ پے ضد او عناد کے کم نہ

ے۔

نوداخلور شہید منکرینودلہ سورۃ کے بیان دی۔ بیانورے درے شہید منکرینودلہ سورۃ الشوری کے بیانگی۔

سورة الشورى کی

(ترتیباً ۴۲ بعد از حم سجدہ - نزولاً ۶۲ بعد از حم سجدہ - حوامیمو مع ترتیب پوشان چلیگی)

رابط ماسبق سرہ

شمار	سورة حم سجدہ	شمار	سورة الشورى
۱-	ژوبے ربط دادے چہ دواڑہ سورتونہ ترتیباً او نزولاً یوبل پے دی۔	۱-	دغہ تجھے ے ژوبے ربط شو۔
۲-	سورة مؤمن کے دعوہ دتو حید ذکر کر لے۔ ایت ۱۴ کے فادعواللہ تخلصین لہ الدین نوسورة حم سجدہ کے اووے چہ ان الذین قالوا ربنا اللہ ثم استقاموا اتقوا اللہ علیکم لا تخافوا دغہ موحیدینوتہ فرشتے تلی ورکوی	۲-	ایت ۱۰ کے دا دتو حید مسئلہ نورہ ہم پہ تجھے بوزی چہ ذالکم اللہ ربی علیہ توکلک والیہ انیب
۳-	سورة حم سجدہ کے دشمن کیوں طرفہ ٹلور شے وے پے دعوہ دتو حید باندے۔ اودھنے جوا بوندو۔	۳-	نودلہ نور درے اعتراضونہ پے دعوہ دتو حید اودھنے جوا بوندو بیانیگی
۴-	ایت ۶ کے اذفرائل چہ انما الھکم الہ واحد فاستقیموا لیہ پے دے مسئلہ کلک شہ۔	۴-	ایت ۱۵ کے فرمائی چہ واستقم کما امرت ولا تتبع اھواءھم پے دغہ دعوہ دتو حید کلک شہ او ددے مشرکانو دخواہشا تو پے نشے۔ او گورہ اھواءھم ے ویتلے دے دشمن ے ندے ویتلے
۵-	ایت ۱۲ کے اووے وادی فی کل سماء امرھا اللہ ہر زائے کے چک او امر مقرر کر لے۔	۵-	ایت ۵۲ کے فرمائی وکذا لک اوحینا الیک روحاً من امرنا داستانیخیرکولھم زم د اوامرو نہ یوامر دے۔
۶-	ایت ۳۰ کے اووے چہ والبشر والیہ الہی لکم توعدون فرشتے موحید تہ دجنت زیری ورکوی	۶-	ایت ۲۲ کے پے دغہ ترقی دہ فی روضت الجنت لھم ما یشاءون عند ربھم نہ صرف باغیچے دجنتو بلکہ پورا جھکیل دخواہشا تو بے دھلتہ براہرشی اے موعجدہ
۷-	دقران دودہ نومونہ ذکر شول ایت ۴۴ کے ہڈی و شفاء	۷-	ایت ۱۷ کے دودہ نور نومونہ دقران حق او میزان ذکر کیگی اللہ الذی انزل الکتب بالحق والیمیز ان
۸-	ایت ۵ کے اووے وقالو قلوبنا انکہ مشرکین وائی چہ موبگ زڑہ نہ ستاد مسئلہ نہ کوزیگی	۸-	ایت ۱۳ کے فرمائی چہ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ دتو حید مسئلہ پے دے مشرکانو ذریہ خندہ او بدہ لگی۔

انتیازات دسورة: (۱) سورة متناز دے دوجی در یواقسامو سرہ ایت ۵۱ کے: اللہ نہ کوئی خبرے انسانانو کے چاسرہ گر پے در یو طریقو یو وخیاً الہام (زڑہ کے خبرہ اچول لکے دموئی موربی بی تہ)

دویم: اومن ورا عجاب لکے موی سرہ پے کوہ طور باندے دریم: اویرسل رسولاً را الیگل دفرشتے پیغمبر تہ

(۲) سورة متناز دے پے در یو اعتراضونو دمنکرینو طرف نہ چہ دارنگ اعتراضات نورو سورتونو کے خندہ۔

(۳) سورة متناز دے پے ایت ۴۹-۵۰ باندے مھب لمن یشاء انا و مھب لمن یشاء الذکور او یز وھم ذکرانا واناھا.....

(۴) سورة متناز دے پے لفظ میزان سرہ چہ قران تہ اللہ میزان ویتلے دی۔ ایت ۱۷

(۵) سورة متناز دے پے ایت ۱۱ کے پے الفاظو لیس کملہ سرہ چہ اللہ یشان کے مثالونہ مہ بیانوہ زکے چہ اللہ مثال نشہ۔ دشرک دے۔

(۶) سورة متناز دے پے ایت ۱۳ باندے چہ مشرکانو باندے دتو حید مسئلہ بدہ لگی۔ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ

مقصد دسورة: نفی دشرک فی الدعا (دا دتو حوامیمو مقصد دے) اودفع دنورو در یوشہا تو دمنکرینو طرف نہ پے مسئلہ دتو حید باندے۔

(خلاصہ سورة علی تختہ او گورہ)

خلاصہ مختصر: حواہم سبع دسورۃ مؤمن نہ شروع دی۔ حملتہ ڈلو لوجوا میسوع دعوہ ذکر شوہ۔ چہ فادعواللہ تخلصین لہ الدین صرف واللہ ندعا غواڑہ بل چاند نہ غواڑہ دادعوہ درے وارے ذکر شوہ۔

ایت ۱۴ کے ایت ۶۰ کے او ایت ۶۵ کے

نوسورۃ حم سجدہ کے پرے تلوراعتراضونہ ذکر شول پیدغہ دعوہ باندے اودھنے جوابونہ اوشول۔ چہغہ دا دو۔

(۱) مونگ ستا خبرہ نہ پوہیکو ایت ۵ کے اودے وقالوقلوبانی اکنت ایت ۶ کے ورتہ جوائٹ و رکوی چہڑہ انسان یم نہ بل مخلوق خونہ یم چہڑہ مایہ خبرہ نہ پوہیکے قل انما انا بشر مثلکم

(۲) مونگ ستا خبرہ ذکر نہ منوچہ دشتہ مہ بابا/ولی یروی چہڑہ خبرہ مہ منہ نو جواب ایت ۲۵ کے و وچہڑا بابا نہ بلکہ شیطان دے چہتا سوری۔ چہ قتران نہ لرے نو شیطان بدے ملگرے

وی لکے سورۃ الزخرف ۳۶ من یعش عن ذکر الرحمن نقیض لہ شیطانا فھولہ قرین

(۳) چہ قتران دخدائے کتاب وے نوبلہ جہ کے وے نہ راتلو۔ نو جواب ایت ۴۴ کے وے اے عجی و عربی راشد اما شا او گورہ چہ قتران عجی جہ کے دے او رسول عربی دے۔

(۴) داترآن پہ یو وارے وے رانغے چہ لگ لگ رازی۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ موسیٰ تہ تورات پہ یو وارے رانغے نو ہغہ دے کوم اومنو۔

نواوس دے سورۃ الشوری کے درے نور اعتراضونہ ذکر کوئی۔

(۱) دے ڈومی اعتراض دوہ شاخونہ دی یو شاخ: دا خبرہ و توحید چہ فادعواللہ تخلصین لہ الدین تہ زانہ کوے بل شاخ: دا خبرہ ستانہ مخکے پیغمبر انونہ کڑے۔

دوہ جوابونہ کوئی:

(الف) ایت ۳ کے کذا لک یوحی الیک والی الذین من قبلک دا خبرہ تہ درانہ نہ کوے بلکہ پیدے تاتہ دجی لگی اوصرف تاتہ نہ بلکہ ہتخو انو پیغمبر انونہ ہم دجی کڑے شوہ۔

دوے مسئلے چہ فادعواللہ تخلصین لہ الدین نو دواڑو شاخونہ دے اعتراض جواب اوشو۔

(ب) ایت ۱۳ کے تفصیلی جواب کوئی۔ چہ تاتہ کوم دین دجی لگی ددغے دین دجی نو تہ ابراہیم تہ او موسیٰ تہ اودغے عیسیٰ تہ ہم شوہ۔ نو چہ میز کے کوم پرینول ہغہ

ہم دیکے راغلل

(۲) دویم اعتراض: ٹول ملیان ستا غلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوئی دا کومہ چہ تہ کوے چہ ویلے شتہ۔ ادا بابا نہ راری اوہغہ ستا پہ حال خبر نہ دے۔ بلکہ نور ملیان خودا کی چہ ویلے شتہ

وے آدم دینی وسیلہ نہ نہ نیوے۔

دوہ جوابونہ کوئی:

(الف) ایت ۴ کے وما تفرقوا الا من بعد ما جاءہم العلم بنیا داداللہ باغیان دی چہ والی چہ اللہ بغیر ویلے سوال نہ قبولی۔

(ب) بل جواب ایت ۲۱ کے ام لھم شرکاءو شرع لھم من الدین ایادوی بل خدائے شتہ چہغے خدائے ورتہ دین را لیکے وی اوہنے کے داوی چہ ویلے دذو اوشتہ۔ اوداللہ نہ براہ

راست غوستورہ سوال نہ قبولی۔

(۳) دریم اعتراض: ہتخوئی ٹول کتابونہ ستادغے مسئلے خلاف دی۔ کتابونہ کے ویلے ذکر دی۔ تہ دھنے کتابونہ لیکو کونہ غٹ سرے خونہ۔

نو ۵ جوابونہ کوئی

(الف) ایت ۱۰: وما تخلقتم فیہ من شیء فھمہ الی اللہ ستاسو اختلاف والا مسئلہ واللہ پہ کتاب یعنی پہ قتران سرہ حل کڑہ۔ ذکر چہ داسوئی دہ۔

(ب) ایت ۱۵: قل انک بما انزل اللہ من الکتاب ما یقران ایمان راوڑے دے پہ بل کتاب نہ۔ کہ ستاسو کتابونہ کے دذو اوتو ویلے دی نو نہ منم

(ت) ایت ۱۷: اللہ الذی انزل الکتاب بالحق والمیزان راوڑہ ستا دا خبرہ او عقیدہ چہ پہ قتران اے اوتلو چہ ویلے شتہ او کہ براہ راست دغوستو تعلیم و رکوی قتران۔

مومع ۶۰ وقال ربکم الدعوی اتجملکم پیدیکے راتہ وسیلہ دذو اوتو ثابت کڑہ یا لجیب دعوۃ الدار اذ ادعای دیکے راتہ وسیلہ ثابت کڑہ

(ث) ایت ۴۷: استجبوا لربکم وعقیدے باب کے نور و کتابونہ پے مہ زہ۔ بلکہ دجیل رب کتاب پے لاڑشہ۔

(ج) ایت ۵۲: وکذا لک اوحینا الیک روحا من امرنا ما کنک تدری ما لکلب ولا الایمان لکن جعلنہ نوراً یھدی بہ من یشاء من عبدنا دایمانیا تو دپارہ قتران کریم کافی کتاب

دے دہل کتاب ضرورت خستہ دغیدے زوہ کولود پارہ۔

یادساتے داٹول اودہ اعتراضات/شبہات شول دسکرینو طرف نہ پیدعوہ و توحید باندے۔ مخکے بنور ہم بیانیگی پہ نور و سورتونو کے۔

سورة الزخرف کی (ترتیباً ۴۳ بعد از شوری - نزولاً ۶۳ بعد از شوری)

رابطہ ماسبق سرہ (اگرچہ بعض علماء دے نور و حوا میوسع ربط نہ بیانوی۔ زکہ چرٹو لو حوا میو۔ یو مقصد دے۔ مگر بعض علماء داشتاعت نے بیانوی۔ نوموگ نے زکہ بیانوی۔)

شمار	سورة الشوری	شمار	سورة الزخرف
۱۔	دشکرانودثلور و اعتراضونو جوابونہ پہ ہم سجدہ کے او در یو اعتراضونو جوابونہ پہ شوری کے اوشول	۱۔	نودے سورة کے دشکرانودبل (یعنی اتم) اعتراض جواب کیگی۔ پہایت ۸۶ کے
۲۔	خاتمہ پہ ترغیب الی القرآن اوشوہ ایت ۵۲ و کذا لک اوحینا الیک روحامن امرنا....	۲۔	نودے سورة افتتاح کیگی پہ ترغیب الی القرآن باندے ادبیا ایت ۴۳-۴۴ کے خصوصی ذکر د قران پاک دفرضیت کولے شی۔
۳۔	اجمالاً دجنت بیان دو۔ پہایت ۲۲ کے	۳۔	نودے سورة کے تھیلاً دجنت بیان کولے شی ایت ۶۸-۷۳ پورے
۴۔	ایت ۵۲ کے اووے چہ قران رزادہ۔ وکن جعلہ نوراً انھدی بہ من نشاء من عبادنا	۴۔	نودے سورة کے ایت ۴۴ کے فرمائی چہ بددے قران/نور بارہ کے تپوس کووم واند لک کر لک و لک و سوف تسلون
۵۔	ایت ۳۲ کے اووے چہ کشتی م در لہ پیدا کڑی دی پہ سمندر کے پشان دغر (لکہ بحری جہاز)	۵۔	ایت ۱۲-۱۳ کے فرمائی جعل لکم من الفلک و الانعام ماکون (نوشکر یہ ادا کڑہ کنہ دغے اللہ)
۶۔	ایت ۴۸ کے اووے ان الانسان لکفور	۶۔	ایت ۱۵ کے ترقی دہ فرمائی ان الانسان لکفور مین
۷۔	ایت ۲۸ کے اووے چہ غلفونو اومیدو نر و ستوباران کووم	۷۔	ایت ۱۱ کے فرمائی چہ باران سرہ زکہ تازہ کوو۔

امتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان دعا د سوار لئی ایت ۱۳-۱۴ سبحان الذی ستر لنا هذا و ما کننا له مقرنین وانا الی ربنا لمقلبون
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۸ باندے چہ ابراہیم کلمہ دتوحید پہ چل پست کے مسلسل گرزولے وہ۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۱ باندے چہ دشکرانوبہ وکیل چہ دقران دے یکے یاد طائف پہ یو مالدار سڑی ولے نہ راتلو۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہایت ۳۶-۳۷ باندے دمن لعش عن ذکر الرحمن نفیس لہ شیطانافھو لوقرن و انھم یصدونھم عن اسبیل و یحسبون انھم مفھون و ان
- (۵) سورة ممتاز دے پہایت ۴۳ چہ اللہ فرمائی چہ قران ستا او ستا دوام امت دپارہ شرف دے۔

مقصد دسورة: نفی دشکر فی الدعاء (د او و وارڈ و سورتو نو۔ مومن نہ۔ احتاف پورے۔ ہم دا یوہ دعوہ/مقصد دے۔) اوپدے سورة کے داتے شے/

اعتراض رد کولے شی ہخہ داچہ مشرک وائی چہ نیک دہ مونگ خودی تہ شہ خدایان نہ واپو۔ مگر چہ دوی مونگ خلاصی داللہ نہ او زمونگ دپارہ داللہ نہ سوال کوی مونگ خودی خدایان نہ واپو۔ نہ مونگ تہ شے مشرکان وائے۔ مونگ دوی نہ سوال کوو۔ دوی زمونگ دپارہ اللہ نہ سوال کوی او اللہ دوی سوال نہ رکوی۔ لہذا دوی مونگ خلاصی داللہ نہ۔ نوایت ۸۶ کے جواب کوی۔ ولایملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة دا اتمہ شہبہ او دھنے جواب دے۔

دے نہ علاوہ شہبہ نورے شہبہ پدے سورة کے ہم بیانگی۔ چہ ہخہ دادی۔

شہبہ ۱: ایت ۱۵: چہ دا د اللہ نازولے دی۔ زکہ نے رآمد کوو۔ و جعلوا لمن عبادہ نجوئا

شہبہ ۲: ایت ۲۰: دامونگ چہ دوی نہ رآمد شے داپو۔ نوپدے اللہ خوشحالگی۔ و قالوا لو شاء الرحمن ما عبدھم

شہبہ ۳: ایت ۲۲: چہ دا زمونگ زور دین دے۔ ہخہ علماء داسکے مونگ تہ بیان کڑے دی۔ قالوا انا وجدنا اباہنا علی امہ وانا علی الخرم مستدون

شہبہ ۴: ایت ۳۰: دا رسول جادو گردے دزانہ لکیا دے او چہ خلق ورتہ ناست دی۔ نوپدے دوی نے جادو چلیدے دے۔ ولما جاءہم الحق قالوا لھا سحر وانا بہ کفرون

شہبہ ۵: ایت ۳۱: چہ کہ دقران دخدائے کتاب دے نوپدے یولوے عالم ولے نہ راتلو۔ داپیدار کی تہیم او غریب او امی باندے ولے راتے۔ دے راتہ لوے سڑے شو۔

شہبہ ۶: ایت ۶۰: چہ اللہ فرشتہ ولے نہ رالیکلہ بطور پیغمبر پہ زائے دے انسان۔

مگر اصل شہبہ چہ حوا میو دعوہ (فدعو اللہ تخلصین لہ الدین مومن ۱۴) سرہ متعلق دہ ہخہ ایت ۸۶ کے چہ مونگ دوی تہ چہ دا رادر سے رآمد شے داپو۔ نو مونگ خودی

خدایان نہ دی ویکلے۔ بلکہ دوی اللہ نہ زمونگ سوال پیش کوی او مونگ خلاصی داللہ نہ نو جواب: چہ اللہ دا اختیار ہے چہ تہ نہ دے در کڑے۔ ولایملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة

سورة الدخان کی

(ترتیباً ۴۴ بعد از زخرف - نزولاً ۶۴ بعد از زخرف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الزخرف	شمار	سورة الدخان
۱۔	شروع سورة پترغیب الی القرآن سرہ شوعے وہ۔	۱۔	نودا سورة ہم پترغیب الی القرآن سرہ شروع کیگی۔
۲۔	دشکرینو دشعبہ جواب ایت ۸۶ کے اوٹو چہ سفارشیاں ندی۔	۲۔	ایت ۶ کے فرمائی چہ ستا سوال صرف اللہ اداری/قبولی بل ٹوک نہ۔ یعنی ترقی پہ ماسبق وہ۔
۳۔	دنبی خبرہ ایت ۸۸ کے ذکرشہ ان طوع لا یطوع ولا یؤمّنون	۳۔	ایت ۲۱ کے دموسی خبرہ: وان لم تؤمنوا لی فاعترفون۔ کہ زما خبرہ نہ منے نولرے شے رانہ۔
۴۔	مومنانو تبشارت اخروی۔ و۔ ایت ۷۰-۷۴ پورے: ادخلوا الجنة اتم وازوا حکم تحمرون	۴۔	ایت ۵۱-۵۷ ہم بیان دبشارت اخروی۔ چہ صرف چلبے پیہیانے نہ بلکہ وزوہم بحورعین
۵۔	دفرعون دہلاکت ذکر اوٹو اجمالا مختصراً پیت ۵۵ کے	۵۔	نودے سورة کے تفصیلاً ذکر کولے شے۔ دفرعون دہلاکت۔
۶۔	ایت ۴۴ کے اووے۔ انہ لذرک رک و لقوم....	۶۔	ایت ۳ کے فرمائی چہ انا انزلناہ فی لیلۃ المبارک
۷۔	ایت ۶۷ کے اووے چہ متقیانودتی پتر آخرت کے ہم دی۔	۷۔	ایت ۴۱ کے فرمائی چہ کافران یودوست بہ بل تہ پتر آخرت کے ہیٹ فائدہ نشی درکولے۔
۸۔	ایت ۳۰ کے کافرو قرآن تہ جادو دینلے دے۔	۸۔	ایت ۱۴ کے رسول تہ مجنون والی۔

انتیازات و سورة: (۱) سورة متازدے پیت ۴ باندے فیہا یفرق کل امر حکیم (پدغنے شپ کے فیصلے دکارونو جدا جدا کولے شے)۔

(۲) سورة متازدے پیت ۱۰ باندے یوم تاتی السماء بدخان مبین آسمان پہ لوگے شے او یعیث الناس داخلین پیت کڑی۔

(۳) سورة متازدے پیت ۱۴ باندے چہ وانبیاد دافردہ۔ در رسول متعلق: معلم مجنون ڈیر پوہ لیونے دی۔ (پدغنے خبرہ سوچ اکڑے پوہ او لیوے)

(۴) سورة متازدے پیت ۲۴ وازرک البحر رھوا خشک/ولاڑ دریاب پریدہ

(۵) سورة متازدے پیت ۲۵-۲۷ پیتنود دنیا فرعون لہ۔ چہ بانو، چنے، مقام کریم وغیرہ وو۔

(۶) سورة متازدے پیت ۲۹ فنا بکت علیہم السماء آسمان آوز کے دفرعونیا نو پہ ہلاکت اونہ بزل۔

مقصود سورة: بیان دینے شپہ پدغنے د حوامیمو سبچ چہ ہغہ دعوہ پتر سورة مومن کے درے وارے بیان شوعے وہ۔

(ایت ۱۴ کے فدو اللہ تخلصین لہ الدین ایت ۶۰ کے وقال ربکم الدعوی استجب لکم... او ایت ۶۵ کے ہوا لکی لا الہ الاہو فدعوہ تخلصین لہ الدین)

سورة تمجدہ کے پدغنے دعوہ باندے ثلور شپہ اودھے جوابونہ بیان شول چہ ہغہ دا وو۔

(۱) ایت ۵: مونگ ستاپہ خبرو نہ پوہیکو جواب ایت ۶ کے: زہ ہم ستا سوپشان انسان ہم۔ ولے نہ پوہیکو زما پتر خبرو۔

(۲) مونگ ستا خبرہ/مسکدہ کہ نہ منو چہ د شپہ خوب کے باہام یروی جواب ایت ۲۵ کے چہ بابانہ بلکہ شیطان دے یروی

(۳) کہ قرآن د اللہ کتاب وے نوبلہ جہ کے ہرا غلے وے۔ جواب ایت ۴۴ کے عجبی و عربی

(۴) کہ د قرآن رشتیا د اللہ کتاب وے نو پوہ دارے ہرا غلے وے۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ تورات تانوکوم اومنو حالانکہ ہغہ پتر یودارے را غلے وو۔

بیادارے اعتراضات اودھے جوابونہ اوٹو پتر سورة شوری کے:

(۵) دا خبرہ دتوحید (فدو اللہ تخلصین لہ الدین) تہ دزانہ کوے۔ اودا خبرہ ہغے پیغبر انوندہ کڑے۔ نو جوابونہ ایت ۳ + ۱۳ کے اوٹو۔

(۶) ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوئی بلکہ ہغوی دانی چہ وسیلہ شہ۔ بابا لگان رارسیدیشی۔ ولے آدیم د نبی پتر وسیلہ نہ و د خلاص شوعے۔ جواب ایت ۱۴+۲۱ کے

(۷) پترانی ٹول کتابونہ ستاد دغے سکے خلاف دی۔ نو جوابونہ ۵ اوٹو ایت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۴۷، او ۵۲ کے

(مل طرف تہ ہم اوگورہ)

بیا بلہ شہید پہ سورۃ الخرف کے وہ۔ ہند دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خودرتہ خدا یا ان نہ والیو۔ تہے مونگ تہ مشرکان وائے۔ مونگ دوی تہ سوال کو۔ اودوی زموگ د پارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا زموگ ویلے دی۔ ددوی یہ شفاعت سرہ اللہ

زموگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولایمک الذین یدعون من دونہ الشفاعۃ

نواوس دے سورۃ الدخان کے ہمہ شہید:

(۹) اصل کے دا دھنے اتے شہید دویم شق دے۔ ہلتے جے جواب اوکڑو۔ چہ ندوی سرہ د شفاعت اختیار شتہ اونہ اور یدیشی۔ نو دا مشرک وائی کیدیشی چہ وادری۔

نوایت ۶ کے جواب کوئی انہ السبع العظیم صرف یو اللہ ستاسو سوال اوزی بغیر غوگو نو۔ (پہ سمج باندے الف + لام پارہ د تخصیص دی۔ چہ د صفت صرف دا اللہ

دے) او یقیناً چہ صرف دا یو اللہ بغیر غوگو نو اور چہ دا اتفاق مسئلہ۔ او قبولتیا ہم کوئی۔ بل ہیٹ ٹوک نہ اور بغیر غوگو نو۔ ز کہ چہ بابا غوگو نہ ختم دی۔ او کہ فرض کہ

شتہ ہم نو قوت سماعت پکے نشہ۔ د قوت سماعت د پارہ روح اول شرط دے ددہ یہ جسم کے۔ اونہ قبولتیا کو لے شی۔ اعراف ۱۹۵: الہم ارسل یمشون بھا۔ الہم

اذان یمشون بھا۔ نو چہ دد غے اللہ پہ اور یدو کے ہیٹ شک نشہ نو بیا دھنے ذات نہ ولے نہ غواڑے۔

سورة الجاثية کی

(ترتیباً ۴۵ بعد از دخان ÷ نزولاً ۶۵ بعد از دخان)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة الدخان	شمار	سورة الجاثية
۱۔	شروع سورة پہ ترغیب الی القرآن سرہ۔	۱۔	نودا سورة ہم شروع پہ ترغیب الی القرآن سرہ دے۔ نوپ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۲۔	نہمہ شبہ وہ دحا میسوع پہ دے سورة کے: چہ مونگ خودرتہ خدا یان نہ دایو۔ مگردوسرہ دہ چہ زمونگ سوال اوری۔ او انارتہ وژاندے کوئی۔ نو جواب ادشوایت ۶ کے اندہ سبغ العلم	۲۔	لسمہ شبہہ پہ دے سورة کے ایت ۱۸ کے۔ چہ زمونگ دین پخوانے دے old is gold نو دے سورة کے ددغے شبہہ دفع کو لے شی۔ نوپ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۳۔	فرعون دمویٰ مرقا اژا وکرو نو غرق م کزو ایت ۲۴	۳۔	ایت ۹ کے فرمائی چہ ٹوک زما یتونو پورے ٹوٹے کوئی ہفہ عرق کو دم۔
۴۔	مومنو دپارہ جنت ایت ۵۱ کے ذکر دے۔	۴۔	ایت ۳۰ کے ترقی پہ ماسبق وہ ذالک هو الفوز المبین
۵۔	ایت ۳۲ کے افرمائی چہ بنی اسرائیل م اوچت کڑے دو پہ چلہ زمانہ کے ولقد انزلہم علی علم علی الخلیلین	۵۔	ایت ۱۶ کے ترقی دہ پہ ماسبق وفصلنا ہم علی الخلیلین
۶۔	ایت ۳ کے فرمائی چہ قرآن م ذخیرہ او برکت شہ کے نازل کڑے دے۔	۶۔	ایت ۲۰ کے فرمائی چہ هذابصار الناس وهذی ورحمۃ لقوم یوقنون
۷۔	ایت ۳۵ کے دقیا مت نہ دکا فرو انکار ذکر دے۔	۷۔	ایت ۳۴ کے ددغے مکرینود قیامت والودپارہ سزا ذکر دے۔ وما واکم النار

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ دے بیان چہ ہر امتی پہ چلے اعمال نامے تر اغوشے شی ایت ۲۸ کل لیتہ تدعی الی کتابہا
- (۲) سورة ممتاز دے دکا فرو پدے دائینا چہ مونگ ٹوک نشی ہلاک کو لے لگر زمانہ ایت ۲۴ وما یصلکنا الا الدھر
- (۳) سورة ممتاز دے پہ دے خبرہ چہ فرمائی چہ کلہ پوہشی پہ حقہ مسئلہ یا قرآن نو ہلد دے مرقا اژا وادی۔ ایت ۹ واذا علم من الینا ہیما انخذھا طورا
- (۴) سورة ممتاز دے پہ دے خبرہ چہ قرآن پہ ذرا بل دا سے کوم کتاب دے چہ دی پرے ایمان را وژی یعنی نہ بل ایمان والا کتاب ہاں جہنم دے دہ لکڑے۔ ایت ۶۔ ۷
- (۵) سورة ممتاز دے پہ برترے دینی اسرائیلو دچلے زمانے پہ خلقوباندے پہ وچہ ۵ دجہا تو (۱) کتاب (۲) حکم (۳) نبوت (۴) رزق (۵) نور فضیلتونہ پہ خلقوباندے ایت ۱۶

مقصد سورة: بیان دے شبہہ و منکرانو او جواب ددغے شبہہ ہفہ دا چہ:

ستاسودین نو دے دے اوز مونگ دین پخوانے دے۔ لہذا مونگ زور دین پسے زو۔ چہ ہفہ تابعداری زمونگ دشترانودہ۔ چہ پہ ددغہ دین کے غوثان او ابدالان دی۔ او ددغہ متفق علیہ دین دے۔ لہذا مونگ ستاسودانو دے دین نہ منو۔

جواب: ایت ۱۸: ثم جعلک علی شریعۃ من الامر ولا تتبع اھواء الذین لا یعلمون۔ دین ہفہ دے۔ چہ واللہ طرفہ دے۔ او دین ہفہ نہ دے چہ پہ خواہشاتو مبنی دی۔ یعنی دامنکرین دین نہ بلکہ دچلو خواہشاتو تابع دی۔ دین بہ منقول وی دینیمبرانو نہ علی شریعۃ من الامر واضح دین دچو انو پیغمبرانو چہ ہفہ فدعوا اللہ مخلصین لہ الدین دے یعنی نوروالفاظو کے ہفہ لا الہ الا اللہ دے چہ دھر پیغمبران دے۔

چہ دے دحا میسوع ترتیب وار تفصیل او کورہ دسورة احتفاف (چہ آخری دحا میسوع سونو دے) دخلا سے بل طرف تہ کچ

سورة الاحقاف کی

(ترتیباً ۲۶ بعد از جاثیہ - نزولاً ۶۶ بعد از جاثیہ)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة الجاثیہ	شمار	سورة الاحقاف
۱-	ترغیب الی القرآن سرہ سورة شروع شوے۔	۱-	نودا سورة ہم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔
۲-	شروع دسورة ہم پہ من اللہ العزیز الحکیم او خاتمہ ہم پہ دغے سرہ او شوہ۔	۲-	نودے سورة شروع کے ہم من اللہ العزیز الحکیم ے راوڑو۔
۳-	ایت ۲۲ خلق السموات والارض بالحق	۳-	ایت ۳ کے ترقی پہ ماسبق دہ۔ ما خلقنا السموات والارض الا بالحق
۴-	ایت ۲۳ کے دہ۔ و ختم علی سمعہ و قلبہ.... ز کہ چر دوی دے نہ چل مقصد وانہ غشو	۴-	ایت ۲۶ فرمائی وجعلنا لهم سمعاً والبصائر وافندة فما اغشى سمعهم والبصائر ولا افندتهم من شي
۵-	ایت ۲۸ کے دیکھو۔ انا بادی ودا بحرمان پہ قیامت کے (پہ شور بوڑی ہوی۔)	۵-	ایت ۲۶ کے وائی چہ صرف پہ شور بوڑی نہ بلکہ کاثرہ او ژانده بہ ہم دی۔
۶-	دے سورة الجاثیہ کے لسمہ شبہ وہ دحوا میسج اودھنے جواب	۶-	نودے سورة الاحقاف کے یو لسمہ شبہ پہ دعوہ دحوا میسج اودھنے جواب دے۔

انتیازات دسورة

(۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ جنا تو چہ داوید و قرآن ایت ۲۹ وغیرہ

(۲) سورة ممتاز دے پہ ادا بود قرآن و طرفہ جنا تو نہ ایت ۲۹ قالوا انصروا لکہ تنگہ چہ قرآن فرمائی چہ واذ اقرء القرآن فاستمعوا وانصروا لعلکم ترحمون۔

(۳) سورة ممتاز دے پہ تبلیغ جنا تو ایت ۲۹ ولوالی تو هم منذرین • او ایت ۳۱ ایسیوا داعی اللہ وامنوا بہ...

(۴) سورة ممتاز دے پہ تصدیق قرآن و جنا تو طرفہ نہ ایت ۳۰ انزل من بعد موسیٰ مصداقاً لما بین یدیه یحدی الی الحق والی طریق المستقیم

(۵) سورة ممتاز دے پہ ثلاثون شہر باندے چہ موردے پچی نہ ۳۰ میا پشے پی در کڑی

(۶) سورة ممتاز دے پہ نصیحت دسور پلار زوی نہ ایت ۱۷ وھما یستغثن باللہ ویکل امن ان وعد اللہ حق

(۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دودہ قسمہ اولاد نیک عملہ اولاد او بد عملہ اولاد ایت ۱۷

مقصد دسورة: بیان دیو لسمے / آخری شبہ پہ مرکزی دعوہ دحوا میسج (فدعوا اللہ مخلصین لہ لدین) باندے۔ اودھنے جواب پہ ایت ۲۸ کے

داسورة آخری دحوا میسج سبھ دے شبہ دادہ چہ مونگ خور تہ خدا یان نہ دا یو۔ بلکہ ددوی پہ سنگ / جولائے کے نجات دے۔ او خبر و برکت دے۔ نو جواب کوی
پہ ایت ۲۸ کے چہ کہ ددوی پہ سنگ کے نجات دے۔ نو قلولاً نصر ہم الذین اتخذوا من اللہ قرباناً لھتہ دغے عادیانولرہ ولے ددوی بابا گانوی نہ کڑے شو۔ داللہ
عذاب نہ۔

خلاصہ شبہات و دعوائے مسیح

دعوائے مسیح دعوہ ذکر وہ پہ سورۃ مومن کے درے وارے:

(ایت ۱۴ کے فدعواللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ کے وقال ربکم الدعونی استجب لکم... او ایت ۶۵ کے ہوا لکی لا الہ الا هو فدعوہ مخلصین لہ الدین)

چہر کلمہ دعوہ ذکر شوہ نو منکرینو پے در پے اعتراضات/شبہات شروع کرل چہ ہفہ دادی:

سورۃ حم سجدہ کے پدغے دعوہ باندہ شلور شبہے اودھنے جوابونہ بیان شول چہ ہفہ دا دو۔

(۱) ایت ۵: مونگ ستا پخرو نہ پوہیگو جواب ایت ۶ کے: زہ ہم ستا سوپشان انسان یم۔ ولے نہ پوہیگی زما پخرو۔

(۲) مونگ ستا خبرہ/مسئلہ زک نہ نو چہ دشپے خوب کے بابام پروی جواب ایت ۲۵ کے چہ بابا نہ بلکہ شیطان دے پروی

(۳) کہ قرآن دالہ کتاب وے نوبلہ جہ کے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۴ کے اء عجی و عربی

(۴) کہ اقرآن رشتیاد اللہ کتاب وے نو یہ یو وارے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ تورات تا سو کو م اومنو حالانکہ ہفہ پہ یو وارے را غلے وے۔

بیاد رے اعتراضات اودھنے جوابونہ او شو پہ سورۃ شوری کے:

(۵) دا خبرہ دتوحید (فدعواللہ مخلصین لہ الدین) نہ دزانہ کوے۔ اودا خبرہ ٹکے پیغمبر انونہ دہ کڑے۔ نو جوابونہ ایت ۳ + ۱۳ کے او شو۔

(۶) ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوئی بلکہ ہغوی وائی چہ ویلے شتہ۔ بابا گان رار سیدیشی۔ ولے آدم دنیٰ پہ وسیلہ نہ و خلاص شوے۔

جواب ایت ۱۴ + ۲۱ کے

(۷) ہغوانی ٹول کتابونہ ستا ددغے مسئلہ خلاف دی۔ نو جوابونہ ۵ او شو ایت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۴۷، ۵۲ کے

بیا بلہ شبہہ پہ سورۃ النحر ف کے وہ۔ ہفہ دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خودرتہ خدا یان نہ وایو۔ تہ سے مونگ تہ شرکان وائے۔ مونگ دوی تہ سوال کوو۔ اودوی زونگ دپارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا زونگ ویلے دی۔

ددوی پہ شفاعت سرہ اللہ زونگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولایم لک الذین یدعون من دونہ الشفاعۃ

بیا بلہ شبہہ ذکر دہ پہ سورۃ الدخان کے

(۹) کیدیشی چہ زونگ سوال وادری۔ نو جواب ایت ۶ کے دو چہ انہ السبع العظیم

بیا بلہ شبہہ ذکر دہ پہ سورۃ الجاثیہ کے:

(۱۰) چہ مونگ زور دین پسے زو۔ اوستادین نوے دے دانہ منو۔ نو جواب وپا ایت ۱۸ کے چہ دین ہفہ دے چہ پیغمبر انونہ منقول وی۔ اودین دخواہشا تو شے نہ

دے۔

بیا بلہ آخری شبہہ ذکر دہ پہ سورۃ الاحقاف کے:

(۱۱) چہ مونگ خودرتہ خدا یان نہ وایو۔ بلکہ ددوی پہ سنگ کے یا لمن کے نجات دے او خبر و برکت دے نو جواب ایت ۲۸ کے چہ قوم عاد و ہو لے ددوی بابا گانوفج

نہ کڑے شو۔ چہ تا سو ددوی پہ سنگ کے نجات گنزوے۔

سورة محمد مدنی

(ترتیباً ۲۷ بعد از احقاف - نزولاً ۹۵ بعد از حدید)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الاحقاف	سورة محمد
۱۔	مسئلہ ثابتہ کڑلہ پہ دلائلو عقلیہ نقلیہ او وجہ سرہ	نودے سورة کے ترغیب الی القتال چہ کہ اوس ہم نہ منی نوقال ورسرہ او کڑہ فاضرب الرقاب ایت ۴
۲۔	ایت ۵ کے اووے چہ مشرک غٹ گمراہ دے۔	نودلے ایت ۱ کے فرمائی چہ اعمال او عقیدہ دواڑہ نے بر باد دی۔
۳۔	بیان دجنت مختصراً او شو	نودلے ایت ۵ کے تفصیل ددغے جنت کوی۔
۴۔	بیان دشہبات تو دشراکوا نو او جو ابونہ او شول۔	نودلے بیان دحالا تو دمنافقا نو کوی چہ دشہبات نہ صرف مشرکان پیدا کوی بلکہ منافقان ہم پیدا کوی۔
۵۔	ترغیب الی القرآن و مبلغ ایت ۳۵ (داقران رسول دی خلقتو)	نودلے حالات و انکار یا نو دقران ذکر کوی۔
۶۔	قوم عاد دینبیر حضرت ہود خلاف او کڑل نو تباہ م کڑل	نودلے ایت ۳ کے فرمائی چہ ہر شوک چہ دینبیر خلاف کوی عمل نے تباہ کیگی۔

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ پدیکے دندے د روایت بیان نے کڑے دے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پایت ۱۲ چہ دینا پرست یکے د غوی سرہ مشابہ کڑے شوے دے۔
- (۳) سورة ممتاز دے پایت ۱۵ چہ غفلت و قسم و لے/شہر و مذکر کو لے شے دجنت چہ غفلت پی، او بہ، شات او جنتی شراب دی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پایت ۲۴ افلا یجد یرون القرآن ام علی قلوب انفلھا۔۔۔
- (۵) سورة ممتاز دے پایت ۱۹ فاعلم انہ لا الہ الا اللہ چہ ایمان پیکلہ زان پوھ کڑہ زان نہ طوطی مہ جوڑوہ۔
- (۶) سورة ممتاز دے پایت ۳۲ باندے چہ درے قسمہ خلق بر باد دی (الف) کافر (ب) چہ خلق بندوی دلارے/دین واللہ نہ (ت) چہ کوم دینبیر خلاف کوی۔
- (۷) سورة ممتاز دے پایت ۳۲ چہ کہ اللہ تاسو نہ تاسو شول مال غوست دے نو بخل بہ مذکرے دے۔
- (۸) سورة ممتاز دے پایت ۲۷ چہ کافر و سرہ ترھے دختہ پورے جہاد کوہ چہ ترٹو ہتھار او غور زوی/شرک پریدی۔

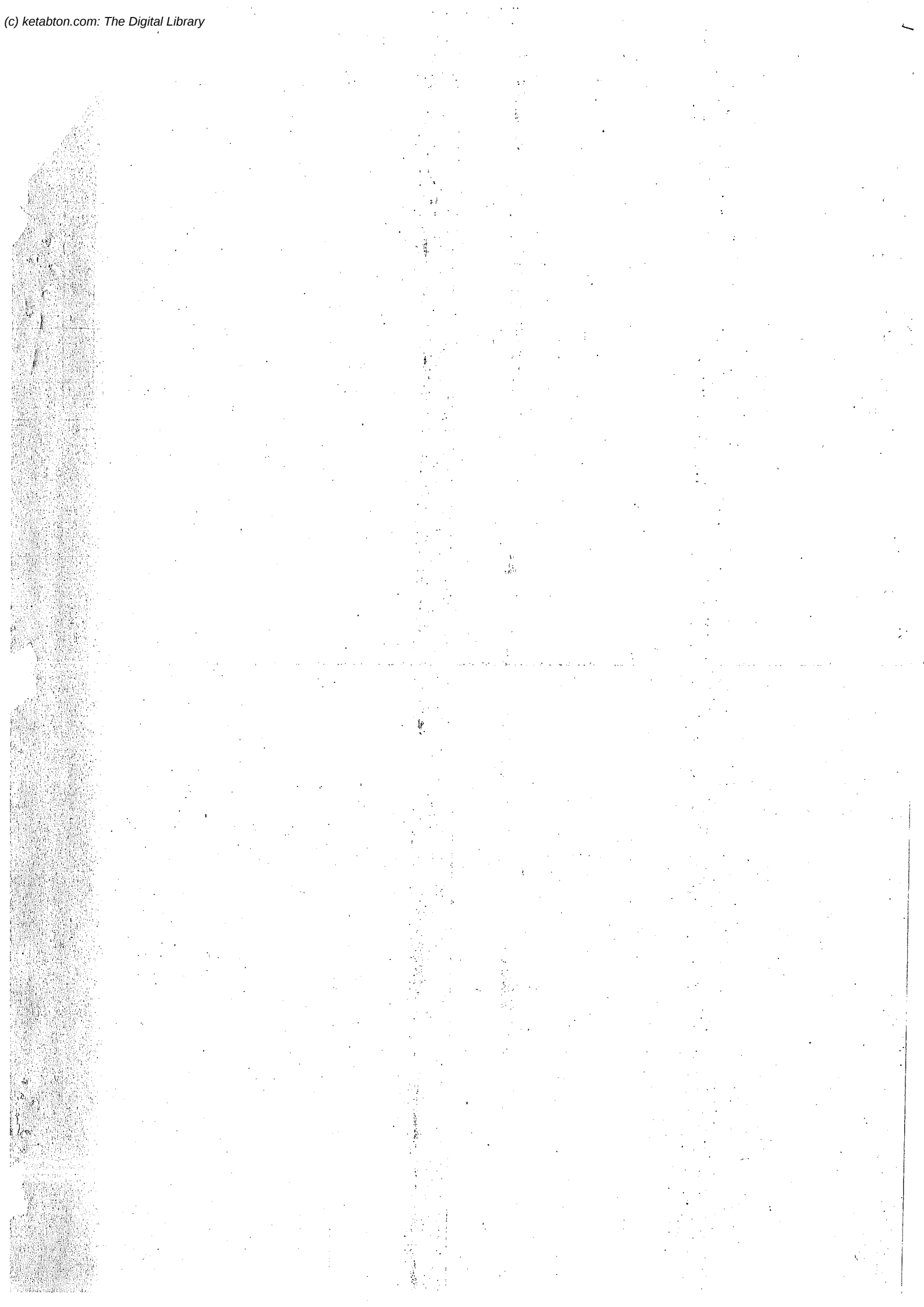
مقصد دسورة: ترغیب الی الجہاد و الانفاق (چہ بدنی او مالی قربانی دواڑہ و کڑہ اللہ دپارہ) او ورسرہ ورسرہ احوال دمنافقا نو ہم ذکر کوی۔

تقسیم دسورة: سورة دودہ حصے دے: (۱) ایت ۱ - ۱۹: پدیکے ترغیب الی الجہاد او آخر کے پرے مسئلہ تفریع کوی فاعلم انہ لا الہ الا اللہ ایت ۱۹ چہ جہاد بہ دے مقصد لرہ کوے۔

(۲) ایت ۲۰ - ۳۸: پدیکے ترغیب الی الانفاق او احوال دمنافقا نو چہ ہمیشہ بہ دوی ٹال مٹول کوی بہ جہاد کے ہم داففاق کے ہم

اودوی بہ چرے ہم ددین کار خلوص سرہ نہ کوی۔

دا دقران طریقہ دہ۔ چہ مسئلہ دتوحید او رسالت بیان کڑی۔ نو ورپے مسئلہ دجہاد او انفاق راوڑی۔ زکہ چہ دغہ مسئلہ دتوحید دقران او سنتو جہاد او انفاق نہ بغیر نشی خوریدہ۔ یعنی صرف دغلے کار نہ بلکہ جان او مال بہ ہم لگوے۔

سورة الفتح

مدنی (ترتیباً ۳۸ بعد از محمد - نزولاً ۱۱۱ بعد از جمعہ)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة محمد	سورة الفتح
۱-	پہلے سورة کے بیان درغیب الی الجہاد/ الی القتال دو۔	نودے سورة الفتح کے بشارت درکوی دفتے۔ چہ جہاد و اکڑو نو خوشخبری دفتے داخلہ۔
۲-	پہلے سورة کے یعنی آخری آیت کے اوے۔ چہ کہ تا سو جہاد او اتفاق او نہ کڑو۔ نو اللہ بہ بل قوم را دی چہ ہفوی بد اللہ پیدین جانثاران وی۔	نودے سورة کے پرے مثال بیانونی وصحابا و پیایت ۲۹ کے چہ ہفوی بہادران دو۔ او پیدین زانو نہ قربان کڑے دو۔ محمد رسول اللہ والذین معہ اشداء علی الکفار رجاء یتھم
۳-	زجرو دے سورة کے منافقا نو لہرہ چہ جہاد او اتفاق نہ کوی۔	نودلہ آیت ۱۷ کے جہاد نہ کو کونے شہ خلق مستحق کڑل چہ ہفہ معذورہ خلق دی۔ یعنی دوی دے زجر نہ بچ دی۔
۴-	آیت ۱۷ کے اوے چہ ٹوک دھد آیت طلب گاردی نو ہفہ تہ تو فیق دھد آیت درکوی والذین استمدوا زادہم ہڈی و انھم تقوہم	نودے سورة کے مثال دھنے خلق چہ طلب دے دھد آیت او کڑو نو دھد آیت درغیب شو۔ چہ ہفہ صحابہ دو۔ آیت ۲۶ کے اوڈر مائیل چہ والکھم کلمۃ التقوی صحابا و سرہ کلمہ دقتوا اولولہ۔
۵-	آیت ۱۵ کے بیان دجنت نہرو نو او شو۔ چہ ٹلو قسم نہرو نہ ہو۔	آیت ۵ کے فرمائی پیدو غے جنت کے بہ مومنان سڑی او خزے اوی۔
۶-	آیت ۱، ۲۸، ۳۲ کے اوے چہ منافقین او مشرکین ٹوک بر باد دے۔	نودے سورة آیت ۶ کے فرمائی چہ پیدو اللہ لعنت دے اودوی دوزخیان دی۔
۷-	آیت ۲۵ کے اوے چہ منافقین بہ تا سو نہ تختی پشاگانو۔	آیت ۱۰ کے فرمائی چہ صحاباء او مومنا بہ دسرہ بیعت کوی۔ دین پکارو نو کے

انتیازات و سورة: (۱) سورة ممتاز دے پایت ۱۸ چہ بیان کوی دھنے اونے چہ د کو لاندے بیعت (بیعت رضوان) شوے دو۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ بیان صلح حدیبیہ باندے

(۳) سورة ممتاز دے پیدو فتحو لکہ فتح مکہ فتح خیبر فتح فارس وغیرہ

(۴) سورة ممتاز دے پہ خواب پیغمبر آیت ۲۷

(۵) سورة ممتاز دے پہ صفا تو صحابا و چہ بیان دصفا تو یے شوے دے پہ انجیل او تورات کے آیت ۲۹

مقصود سورة : البشارة للمؤمنین

تفسیر دایت (۱) افتتاح لک فتحا مینا مونگ فتح در کڑہ تاند فتح نکارہ۔ کو مفتح ترے مراد دہ۔ کہ فتح دے ترے مراد دانستہ شئی نو ہفہ بہ ۸ ہجری کے شوے وہ اصل حدیبیہ ۶ ہجری کے شوے

وہ۔ چہ ہفے پے فوری داسورة نازل شوے دے۔ نو بعضے خلق ترے فتح مکہ مراد اٹلی او بعضے ترے صلح حدیبیہ۔ چہ کہ فتح مکہ ترے مراد شئی نو مطلب دا صلح حدیبیہ سبب او گرزیدو فتح کے۔

پہ شہم کال دھرت رسول خوب اولیدو چہ مونگ کے ٹوک دبیت اللہ شریف طواف کوی ٹوک سر د نہ خرائی او ٹوک دے واڑہ کوی۔ چونکہ پیغمبر خوب وحی وی چہ صبا تے صحابا و تہ بیان ددے خوب

او کڑو۔ نو صحابہ پوھ شول چہ داخو مونگ تہ اللہ طرف نہ اشارہ دہ دہ عمرے کولو۔ مگر نہ نبی او نہ صحاباء پورا پوھ شول پہ تعبیر ددے خوب چہ کال پس بہ دا خوب پہ تعبیر سرہ پورا لگی۔ نو پتہ ولکیدہ چہ نبی عالم الغیب

نہو تعبیرے بل کال تہ برابر لگی مگر نبی دے کال تہ دہ عمرے تیارے او کڑو۔ او سرہ سولہ سترہ سو صحاباء ہم دہ عمرے تیارے کوی۔ چہ کدہ حدیبیہ مقام تہ اور سیدل نو کافر ورتہ ٹکے شو چہ تا سو کے تہ

نشتے راتے۔ نو نبی حضرت عثمان بطور سفیر اولیگو چہ سر داران دے راضی کڑی پے عمرہ کولو چہ مونگ جنگ لہ نہ بلکہ عمرے لہ راغلے یو۔ سر داران دے ورتہ او دے چہ کہ تہ عمرہ کول خواڑے نو او کڑہ مگر نور

ٹوک بہ نہ کوی۔ عثمان او دے چہ رسول پے عمرہ نہ کوی نوزہ شنگہ او کڑم ٹکے رسول نہ۔ دا آداب او محبت دو صحابا و رسول سرہ۔ پدہ حدیبیہ کے چہ رسول وضو کوی نو صحاباء در رسول دچا راند ام او بہ پینل

خچا پوی۔ حالانکہ مدینہ کے دے داخل نہ دو کڑے۔ داوے۔ زکہ چہ دلہ کفارو لیدل ددوی دا حالت چہ صحاباء مینہ رسول سرہ دومرہ دہ چہ دھفہ وضو او بہ ہم لاندے زکے تہ پیدی نو دودہ وینہ تویدو

تہ بہ شنگہ پیدی۔ نو داخل دپارہ درعب اچو لوو پے کافر و باندے۔ لکہ شنگہ چہ دبیت اللہ شریف طواف دوران کے وحی او شوہ چہ کہ دا صحاباء ٹھر ٹھور او بیماران ولے نہ دی۔ مگر طواف دوران کے دے

چہلہ بہادری نکارہ کڑی۔ دائرہ یٹنگ صحابا و دو دے کفارو چہ دا حال صحابا و اولیدو نو کے تہ زہر ور کڑو چہ خیال کوے چہ دوی سرہ جنگ او نہ کڑے۔

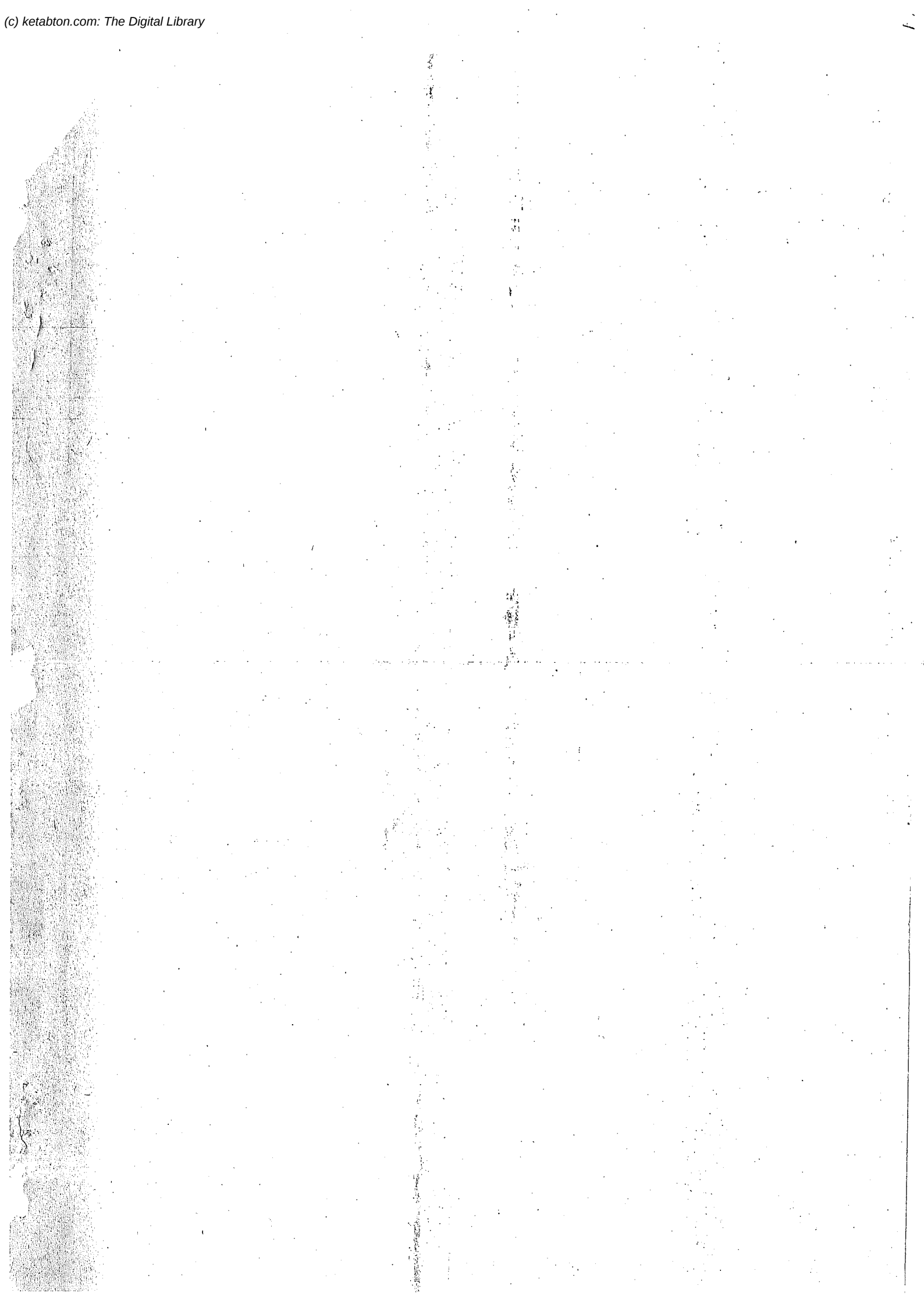
بحر حال عثمان ٹھلہ لگ لیٹ شو دلہ شیطان او از او کڑو چہ عثمان ٹھلہ شہید کڑے شو۔ پدے خبر سرہ رسول دیر خفہ شواو غصہ شو۔ او اونے لاندے دیو یو صحابی نہ دا بیعت اٹلی چہ ترمرہ مرگہ پورے

بہ دوی دشمن بد لہ اٹلی۔ او گورہ رسول عالم الغیب نہ دو۔ ورنہ عثمان خوشہید نہ دو۔ او پدے کیے مونگ دپارہ دا ہم سبق شو۔ چہ زہیل ملگری پے سر صحابا و ٹومرہ غیرت کوو۔

نودے واقعے او بیعت تہ دیکھ لگی بیعت رضوان چہ ۶ ہجری کے شوے دو۔ اگر چہ دے معاہدہ کے دکارو طرف نہ شداے شرعیط ہم دو چہ ظاہراً دمسلمانا نو دکرورے نشانی وہ۔ او عمر

پرے بار بار خفہ شوے ہم ددے مگر رسول بار بار منع کڑے دے اٹلی دے ورتہ دہ۔ آخر دا چہ کافر ددے معاہدے چہلہ خلاف ورزی پے ۸ ہجری کے او کڑہ۔

دعا معاہدہ/ صلح حدیبیہ او ددے خلاف ورزی سبب او گرزیدو دفتے کے چہ ۸ ہجری کے شوے دہ تقریباً دس ہزار صحاباء یکے مجاہدین دو۔

سورة الحجرات مدنی

(ترتیباً ۳۹ بعد از الفتح - نزولاً ۶۰ بعد از مجادلہ)

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة الفتح	سورة الحجرات
۱۔	چہر کد دلہ بیان دفتے او شو۔	نو اوس دنے سورة کے بیان دامور منظر ماؤ دے۔ (اشارہ دے کپے دے خبرے تہ چہر کد بے حلد نصیب کیگی چہر کدے امور و خیال اوساتے)
۲۔	ایت ۲۶ افرمائیل چہ صباؤ سرہ داکمہ دتقا لکید لے دہ یعنی دوی ٹول پدے عمل کوی۔	ایت ۱۳ فرمائی ان اکرمک عند اللہ تعظم (چہر کد حید کدے عمل نصیب شی نوعہ تند بہ شے)
۳۔	خاتمہ پہ امنوا او شوہ ایت آخری: وعد اللہ الذین امنوا عملوا الصلوات۔۔۔۔	شروع دے سورة پہ امنوا کیگی۔ یا ایہا الذین امنوا۔۔۔۔
۴۔	دے سورة کے کافر و سرہ د جنگ بیان دو۔	نودلہ باغیا نو سرہ د جنگ بیان دے۔
۵۔	آخر کے افرمائیل محمد الرسول اللہ	نودلہ فرمائی چہ ٹوک رسول بے ادبی کوی۔ نودھع عمل بر باد دے۔

مقصد سورة: بیان د آداب سیح لاصلاح المعاشرہ (د معاشرے د اصلاح د پارہ او دے آداب چہر سرہ متاجماعت مضبوط کیگی)

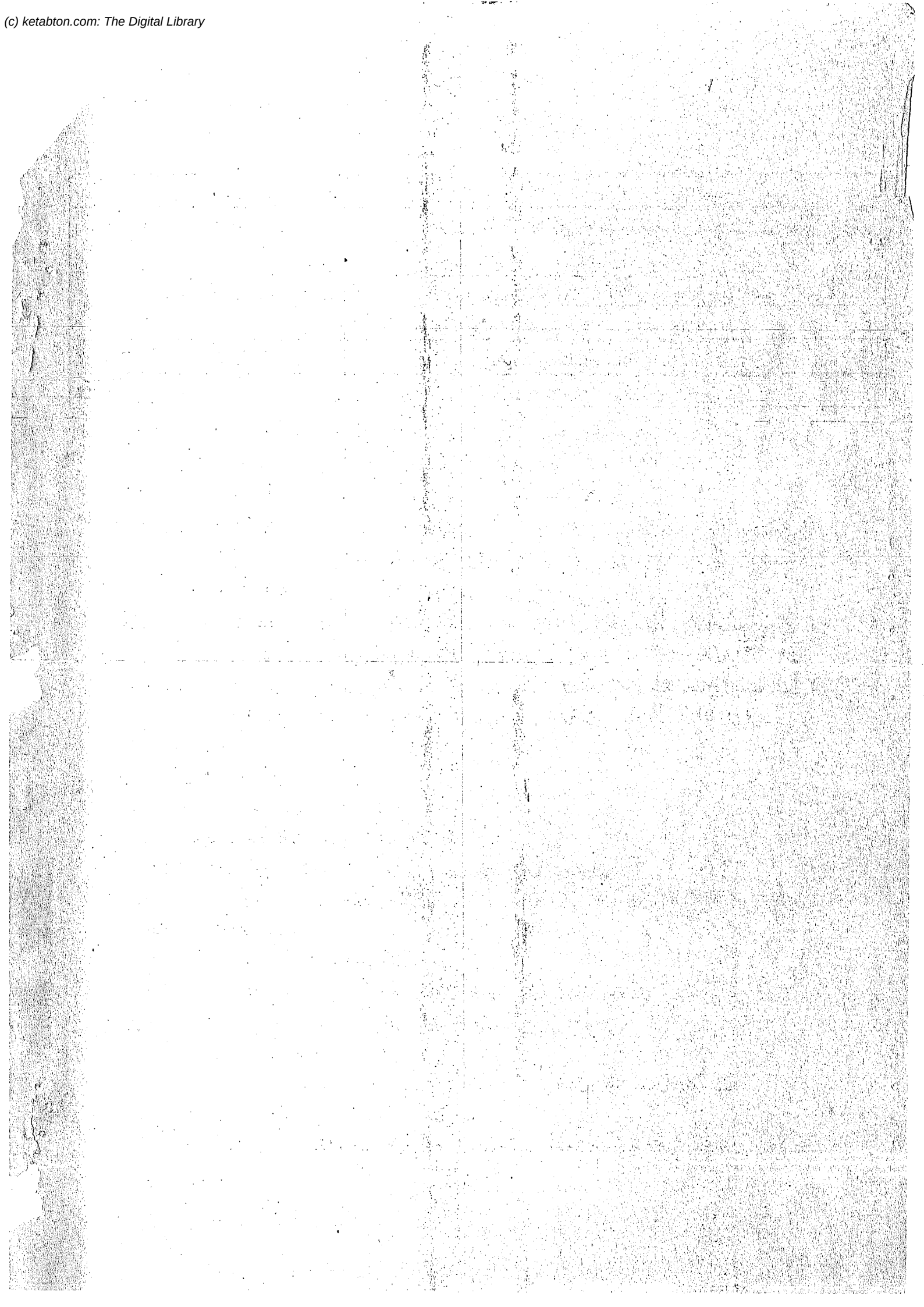
دائل آداب پہ یا ایہا الذین امنوا سرہ شروع کیگی۔

- ادب (۱) ایت ۱: اللہ او پیغمبر نہ منہ کھلے کیگی۔ مطلب دا چہ اللہ حکم او رسول طریقہ موجود دہ۔ نولہ پیر، خواہش او رسم رواج دکی او طریقہ دشرا نو پریدہ ورنہ معاشرہ تباہ کیگی۔
- ادب (۲) ایت ۲: چیل اواز د پیغمبر پہ اواز نہ اوچتوے یعنی رسم رواج رسول طریقے نہ نہ اوچتوہ۔ ترجیح در کڑہ طریقے رسول تہ۔
- ادب (۳) ایت ۶: درکن بارہ کے مکمل تحقیق او کڑہ دانہ چہ ٹوک درتہ دروغ او دوائی او دیور کن پارہ کے بلا تحقیق فیصلہ او کڑے نو جماعت بہ دے گڈ وڈشی۔
- ادب (۴) ایت ۹: کد جماعت ارکان چیلو کے پہ نہ خبر و دران شی نولہ او کڑہ۔ او کہ پوتجا دودہ کپے نہ کوی نوہنے بل سرہ امداد او کڑہ چہ بوج راشی بہ ہفتہ سڑی چہ صلح نہ کوی۔
- ادب (۵) ایت ۱۱: ایور کن دے دیکر نہ تحقیق نہ کڑی۔ ورنہ ملگری بہ تہ نس شی۔
- ادب (۶) ایت ۱۲: اہل گمان باندے پہ عمل نہ کوی۔ گمان کول دانسان چیل اختیار کے نہ دی۔ مگر گمان باندے عمل کول خواہتیار کے دی۔ ورنہ جماعت ملگری بہ دے تہ نس شی۔
- ادب (۷) ایت ۱۳: عزت و تکریم او کڑے دھنے چا چہ ہفتہ تہی وی۔ اگر چہ عمرے ڈیر کم ولے نہ دی۔

بیار دستونو روایتونو کے فرمائی چہ منافق بہ چہ ہم دے ادا ہو لفظ نہ کوی۔ داحاصل سورة دو باقی ترجمہ اے اسانہ۔

انتیازات سورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پدے اوو ادا بود معاشرے چہ دے بل سورة کے شتہ۔
- (۲) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ ٹوک رسول تہ درے نہ یاد کور د شطرف نہ اواز نہ کوی نو دوی زناور یعنی بے عقلہ دی۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷ باندے چہ اللہ خوش کڑے دے تا سولہ ایمان او نہ دے دے خوش تا سولہ کفر جب الیکم الایمان و کرہ الیکم الکفر و فسوق و العصیان
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ انما المؤمنون اخوة
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۳ چہ اللہ فرمائی چہ و جعلکم شعوبا و قبائل لتعارفوا
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴ قالت الاعراب انا قل لہم تو منوا و لکن قولوا لاسلمنا و لم یدخل الایمان فی قلوبکم
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ باندے یمون علیک ان اسلموا قل لا تمون علی اسلامکم بل اللہ یمن علیکم ان ھدکم للایمان

سورة ق

(ترتیباً ۵۰ بعد از حجرات - نزولاً ۳۴ بعد از مرسلات)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الحجرات	سورة ق
۱۔	آیت ۱۳ کے اوئے ان اکرمکم عند اللہ اتقکم	نود و ایت ۳۱-۳۲ اللہ تعالیٰ دینی منزل خانی چہ ہفتہ جنت دے۔
۲۔	آیت ۱۸ کے اوئے چہ اللہ پوہ دے پے پٹو او پے نکارو	آیت ۱۶ کے فرمائی چہ سزا دزخہ پے دوسو سہم پوہ دے و تعلم ما تو موسیٰ بہ نفسہ و نحن اقرب الیہ من جبل الوریث
۳۔	دے سورة کے معاشرے اصلاح دپارہ ۷ آداب بیان کرل	نودے سورة کے اثبات دقیامت کوی (اشارہ دہ پکے دے تہ چہ کہ معاشرہ سہوی نوقیامت کے ہد دے اجردتہ نصیب لکھی۔)
۴۔	آیت ۲: چا چہ دانیا دے ادبی او کرہ نو عمل برباد دے۔	آیت ۱۲: چا چہ دانیا و تکذیب او مخالفت کرے دے۔ نو ہفتہ لہ اللہ تہاہ کرے دے۔

اتیازات و سورة: (۱) سورة ممتاز دے پے تعجب د کافرو پے اثبات دقیامت آیت ۲

(۲) سورة ممتاز دے پے بیان د جبل الوریث باندے (دزخہ رگ) آیت ۱۶

(۳) سورة ممتاز دے پے دے بیان چہ قیامت کے بہ انسان نہ پردے لرے کڑی شی۔ آیت ۲۲

(۴) سورة ممتاز دے پے ہونو فرشتو چینی او گس طرف تہا تے دی۔ آیت ۱۷

مقصد و سورة: اثبات دقیامت او دلائل عقلیہ پے قیامت باندے۔

فرمائی چہ نبی کریم پے داختر پے ورز داسورة ق پے مازہ کے ڈیر لوستو۔ کذا لک الخروج داوئے؟ زکہ چہ داختر پے ورز ہر سڑے دچیل دس مطابق پے چیل لہاس کے راوتے دی و کورنہ۔
نوسم دغسے قیامت کے بہ چیل عمل او عقیدے مطابق انسان دز کے نہ راوی۔

مختصر خلاصہ قرآن کریم پے اعتبار دہم سرہ ثلور حصے دے: (۱) فاتحہ - ماندہ آخرہ پورے: الحاق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام - بنی اسرائیل پورے: المرئی لکل شیء ہوا اللہ

(۳) کہف - احزاب پورے: الیہا ربک فی کل شیء ہوا اللہ (۴) سبا - ناس پورے: اثبات دقیامت + نفی دشفاعت تھری کوی۔

دا اوسہ پورے چہ ثلور حصہ کے دہا نہ داخلہ ترجمرات پورے کو م سورتو نہ بیان شول۔ پے ہفتے کے نفی دشفاعت تھری او شول۔ اودا نکلے سورتو نہ (ق ذاریات طور) اثبات دقیامت کوی
بالترقی لکہ ق کے دانی کذا لک الخروج نو ذاریات ۶-۷ کے فرمائی انما توعدون لصادق وان الدین لواقع طور ۷-۸ کے فرمائی مالہ من دافع نو پدے ویدے سورتو نو کے
اثبات دقیامت دے بالترقی۔

دقرآن دا ثلور حصہ پے دولس (۱۲) بابو تقسیم دہ:

باب (۱): سورة سبا + فاطر + یس (درے سورتو نہ دی)

باب (۲): سورة الصافات + ص + زمر (درے سورتو نہ دی)

باب (۳): سورة مؤمنین + حم سجدہ + شورا + زخرف + دخان + جاثیہ + احقاف (اودہ سورتو نہ دی)

باب (۴): سورة محمد + فتح + حجرات (درے سورتو نہ دی)

باب (۵): سورة ق + ذاریات + طور (درے سورتو نہ دی)

باب (۶): سورة نجم + قمر + رحمن + واقعہ (ثلور سورتو نہ دی)

باب (۷): سورة حدید + مجادلہ + حشر + ممتحنہ + صف + جمعہ + منافقون + تہانین + طلاق + تحریم (لس سورتو نہ دی)

باب (۸): سورة ملک + قلم + حاقہ + معارج + نوح + جن (شپ سورتو نہ دی)

باب (۹): سورة مزمل + مدثر (دوہ سورتو نہ دی)

باب (۱۰): سورة قیامتہ + دھر + مرسلات + نازعات + عیس + نگویر + انفطار + مطفقین + انشقاق + جمودج + طارق (دولس سورتو نہ دی)

باب (۱۱): سورة الاعلیٰ + غاشیہ + فجر + بلد شمس + لیل (شپ سورتو نہ دی)

باب (۱۲): سورة ضحیٰ + انشراح ----- ترعہ پورے (دولس سورتو نہ دی) چہ دا سورتو نہ بیان دہم قاصدا ربہ، رزہا تو او تہد من الدینا او ترغیب الی الآخرة کوی۔

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library